

Vaščan

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI POLJANE

Protipoplavno urejanje in urejanje središča Poljan v letu 2021

Razmislek o vrtu življenja

Vsaka doba nosi v sebi svoje strahove. Morda boste rekli, v srednjem veku jih mrgoli brez števila, ker jim je takrat manjkalo vse vrste znanosti. Toda nikar se ne napihujmo pred časi, ki so odtekli davno pred nami. Tudi naša doba ima strahove, nove in bolj moderne. Če smo zelo aktualni, se danes, na primer, nekateri bojimo koronavirusa, drugi cepiva, tretji pa izgube lastne ali družbene svobode. Naštevali bi lahko še tudi manj aktualne. Toda meni se zdi, da strah ni najhujši tisti, o katerem se veliko piše, na široko govori ali celo na vse grlo o njem kriči. So še hujši strahovi, med njimi tisti, ki izginjajo iz govora zasebne in javne rabe, ker nas je o njih strah celo razmišljati.

Pa me bo kdo opomnil, da je v sodobnem času skoraj neverjetno, da zaradi svobode – na katero svečano prisegamo – sploh obstaja še kakšen tabu. Saj danes, ko imamo polna usta demokracije, lahko vsak brez dlake na jeziku razmišlja, govori in piše čisto o vsem, celo dogaja se, da na povsem nedopusten način. Vam v nadaljevanju podrobneje povem, kako je s tem.

Za vsemi najbolj razvpitimi strahovi danes stoji smrt. Kajti ne bojimo se koronavirusa, ampak smrti. Ne bojimo se cepiva, ampak zopet smrti. O smrti pa se ne govori, če že, pa šepetaje in najraje tako, da jo imenujemo drugače ali pa jo obhodimo v velikem loku z veliko besedne razdalje. Če obiše našo hišo, jo gostimo zelo na kratko in brez dolgih, množičnih obredov. In če pride po mene, naj opravi še hitreje, predvsem pa brez bolečine. Odrivamo jo iz življenja ali pa bežimo pred njo, kar je popolnoma nesmiselno, saj smrt je vnaprej vkomponiran del življenja. Brez nje bi bilo tako, kot bi skladbi manjkal pomemben ton, filmu kader ali knjigi poglavje. Pa ne kjer koli. Na odru življenja si je smrt izborila posebno mesto. Tam pade zastor: za ene morda konec predstave, za druge le kratek odmor pred drugim dejanjem – tudi zame. Pričakujem, da se na drugi strani zavese, torej v drugem dejanju, razkrije nepojasnjena skrivnost iz prvega dejanja ali tukajšnje življenje samo. In ker se strahovi porajajo kot posledica neznanega, nejasnega, si mislim, da jih na drugi strani zavese zagotovo ni. S tem tam odpade kup težav, ki botrujejo življenju v prvem delu. Izginejo prerivanja, prehitavanja, dokazovanja, izločanja, krivice in pehanja ... skratka nobenega nereda, zgolj sožitje različnosti, prepletanje in dopolnjevanje, vsaka vloga potrebna, igrana zgolj zaradi druge in vsaka glavna. Veliko boljši v opisu drugega dejanja je francoski pisatelj Victor Hugo, le da je moj oder zamenjal s svojim vrtom. Takole pravi:

»Na tistem vrtu ni nič nasprotovalo sveti prizadevnosti stvari do življenja; častitljiva rast je bila tu doma. Drevesa so se sklonila k trnju, trnje se je vzpelo k drevesom, rastlina se je ovijala, veja se je upognila, kar se plazi po tleh, je obiskovalo tisto, kar se razcveta v zraku, kar plava v vetru, se je sklonilo k tistemu, kar se vlačijo po mahu, debela, listi, žile, kite cvetja, vitice, loze, trni, vse se je premešalo, združilo, poženo. /.../ kar je pozabilo povedati ščebetanje, je dopolnjevala žužnjava. /.../ Vsak črviček je pomemben; malost je velika, velikost je mala /.../ Med bitji in stvarmi so čudežna razmerja, v neizčrpnih skupnosti od sonca do listne uši ni zaničevanja; eno je drugemu potrebno.«¹

Kadar prebiram ta odstavek, ki sem si ga nekoč izpisala iz knjige, me vselej prešine: kako bi bilo lepo, če bi Hugojev vrt vsaj malenkostno posnemali že na tej strani zavese. »Glej jo! Komunizma si želi!« mi boste podrobili. Pa se bom branila s pojasnili, ki razložijo, da komunistični vrt v realnosti rajskemu ne kaže prav nobene podobnosti. V komunističnem vrtu ni dovoljeno uspevati drugačnim od predpisanih, le ena vrsta, brez posebnosti, zgolj monokultura povprečnih. Zatrta so v njem vablivo dominantni cvetovi pa tudi »škodljivih« listnih uši ni videti. Dinamika napredka in rasti je z leti v njem postopoma pojemala. Leta 1990 pa se je tek njegovega mehanizma dokončno ustavil, v Evropi, seveda. Izkoreninili so ga ter zamenjali s kapitalističnim vrtom. Oživel je zopet, kakor požene življenje v žejni savani, ko jo po sušni dobi zopet napoji blagodejni dež. Toda po tridesetih letih v tem vrtu življenja vendarle ni več vse tako, kot bi si želeli. Opaziti je že nekaj let čudne izrastke deviantnosti, s katerimi se kljub bogati raznovrstnosti rajskemu vrtu ne približuje več. Postaja divje zaraščen in zadušljiv.

Kaj nam je napraviti? Bo treba zopet vrt zamenjati? Ah, ne! Le pozabili smo, da je treba v vsakem vrtu življenje po zgledu rajskega nenehno okopavati, obrezovati, zalivati,

¹ Victor Hugo: *Nesrečniki*, 2. del, Državna založba Slovenije, 1969.

skratka negovati in zato bo najbolje, da začnemo čim prej in najprej vsak pri sebi.

Naklonjeni ohranjanju negovane raznovrstnosti smo pripravljene pomagati tudi pri *Vaščanu*. Vsaka stvar v kraju – od najlepših cvetk do slabo opaznih listov, podrasti, črvičkov in skritih listnih uši – je za nas pomembna. In da ohranimo med vsemi v vrtu »čudežna razmerja«, bomo zavestno obrezovali, pulili, odstran-

jevali vsakovrstno podivjanost, ki razdvaja ter škoduje sožitju današnje družbe ali kraja. Popolnoma podoben rajskemu vrtu pa *Vaščan* vendarle nikdar ne bo, kot tudi ne bo življenje na tej strani zavese. A pomembnejše od tega je, da se v njegovi smeri nenehno prizadevamo in gibljemo ali povedano po pesniško, vrtnarimo.

Jerneja Bonča,
urednica

Spoštovane krajanke in krajani!

Pred nami je zimski čas, pred nami so božično-novoletni prazniki. Leto, ki se izteka, je bilo zaznamovano s koronavirusom, doživeli smo zapiranje države, spoznavali delo od doma, morali smo se sprijazniti s tem, da se v teh razmerah zaradi svoje varnosti in varnosti drugih ne moremo družiti na različnih dogodkih, ki bi jih naša društva rada organizirala. V teh dneh, ko to pišem, imamo virusa celo več, kot smo ga imeli lani. Številni naši krajani so se srečali s to boleznijo in jo v lažji obliki tudi preboleli, nekateri pa so se dolgo in se še bojujejo s posledicami te bolezni. Spoštovani krajani, upajmo, da bo sčasoma postalo življenje podobno tistemu, česar smo bili vajeni v preteklosti. Želim si, da bi v prihodnje znali prisluhniti stroki in da s čim manj smrtnimi žrtvami premagamo zdravstveno in tudi moralno krizo.

Kljub vsem tem krizam pa lahko rečemo, da so delo in naložbe tisto, kar nas žene naprej. V naši občini je na področju naložb zelo pestro, saj se v vseh krajevnih skupnostih odvijajo številni projekti, ki so financirani s strani občine in države. Tako se v naši krajevni skupnosti zaključuje projekt protipoplavne ureditve Poljan, kjer je bilo zgrajenih šest mostov, novo krožišče, asfaltiranih je bilo 500 m cest v Hotovlji in Predmostu, uredile so se struge reke Sore, Ločivnice in Brenteževega grabna. Proti Hotovlji in cerkvi sta zgrajeni poti za pešce in opremljeni z javno razsvetljavo. Tudi cerkev sv. Martina je z varovalnim obzidjem bolje zaščitena proti poplavam.

Tudi drugi projekt – prizidek vrtca Agata v Poljanah se počasi zaključuje. Naložba, vredna več kot 2,5 milijona evrov, se je pričela lani poleti. S projektom bo Osnovna šola Poljane pridobila skoraj tisoč kvadratnih metrov novih površin, saj je v novem prizidku šest novih igralnic, v mansardi dve učilnici, prostor za zaposlene in dodatno zunanje otroško igrišče. Že v začetku šolskega leta 2020/2021 pa je bila v okviru naložbe v prizidku vrtca Agata prenovljena, povečana in v uporabo predana šolska kuhinja. Ta projekt predstavlja največjo naložbo občine v vrtčevske prostore v zadnjih dvajsetih letih.

Tretja večja naložba pa je tudi že zaključena. Gre za sanacijo štirih plazov in zamenjavo asfalta v dolžini 270 m na cesti Malenski Vrh–Gorenje Brdo. Že od močnega pomladnega deževja leta 2019 se na zelo prometni cesti soočamo s problemom plazenja zemljišč. S pomočjo državnih sredstev za sanacijo plazov se je izvedla globinska sanacija terena in nato ponovno utrdila cesta. Vrednost gradbenih del je bila 187 tisoč evrov.

Tudi za vaško jedro Poljane je občina letos uspešno kandidirala na javnem razpisu Ministrstva RS za kulturo za sofinanciranje ureditve zunanjih prireditvenih prostorov. Ministrstvo je za projekt, ki zajema dokončanje arheoloških raziskav s

prezentacijo najdb stavbne dediščine, zunanje ureditve in za nakup opreme odobrilo dobrih 325 tisoč evrov nepovratnih sredstev. Projekt predstavlja le manjši del širšega koncepta preureditve vaškega jedra Poljan. Z realizacijo protipoplavnih ukrepov Poljan pa bo mogoče lažje pridobiti soglasja za realizacijo dolgoletnih načrtov Poljancev po primerni prezentaciji bogatega in spomeniško zaščitenege arheološkega najdišča v središču Poljan.

Iz proračuna krajevnih skupnosti pa smo v letu 2021 asfaltirali le del planiranih odsekov cest: odsek ceste v Predmostu od cerkve do Podbregarja v dolžini 300 m se je pred asfaltiranjem na novo utrdil, vgradile so se cevi za vodovod, elektriko in optiko. Na Gorenjih Brdih se je prav tako na novo utrdil in asfaltiral odsek ceste v dolžini 170 m. Na cesti Volča–Malenski Vrh je bilo sanirane in na novo asfaltirane 70 m ceste. Prav tako smo po končani vgradnji optičnega kabla v cesto v Hotovlji od Kočarja mimo Bolantača do Žnidarčka na novo utrdili in asfaltirali cesto v dolžini 360 m. Pri Bolantaču smo izvedli že določeno delo planirano poglobitev ceste in tako omogočili promet tudi za tovorni promet. Tukaj imamo v planu še manjšo sanacijo betonske plošče na mostu na gospodarsko poslopje. Dva krajša odseka ceste na Kupšusu, ki sta bila planirana za letošnje leto, pa prestavljamo v leto 2022.

Na prireditvi ob dnevu državnosti v Poljanah

Nova brv čez Ločivnico v Poljanah

Na seji sveta krajevne skupnosti Poljane smo potrdili plan asfaltiranja cest za leto 2022: zaradi povečane naložbe za ceste v Hotovlji, odsek Kočar–Bolantač, bo v letu 2022 za ceste na razpolago manj sredstev. Tako za prihodnje leto planiramo asfaltirati – preplastiti: odsek ceste na Kupšušu, 70 m; odsek ceste Dobje–Dobenska Amerika, 25 m, cesta Delnice–Gabrška Gora, okoli 250 m, Dolenje–Gorenje Brdo, 90 m, Predmost, spodnja ulica, 160 m.

Kljub dolgemu pomladnemu obdobju, ko se nismo mogli družiti in srečevati, nam je uspelo ob tridesetletnici obstoja samostojne Slovenije v naši krajevni skupnosti pripraviti posebno slovesnost za dan državnosti. Na kresni večer smo praznovanje, tako kot vsako leto, začeli s sveto mašo za domovino. Sledila je proslava ob lipi samostojnosti v parku sredi Poljan. Zbrane je najprej nagovoril župan Milan Čadež in med drugim predstavil številne projekte, ki se odvijajo v naši občini.

Slavnostni govornik, ustavni sodnik, profesor ddr. Klemen Jaklič pa je v svojem nagovoru poudaril, da bi nas v tem času, sredi manipulativne stvarnosti, ki nas obdaja, resnica morala še bolj zanimati. Žal se resnica vse bolj oddaljuje, a zavezani bi ji morali biti v celoti, saj je ključna za razumevanje in spoznavanje prave poti v prihodnost. Dodal je še: »Osrednja novodobna delitev v Sloveniji je med težnjo po dejanski izpolnitvi ustavne obljube o svobodni demokratični družbi izpred 30 let in težnjo po ohranitvi zatečenih monopolov, ki so vzvod oblasti in privilegijev, a s svobodno demokratično družbo niso združljivi. Ko bomo presegli to delitev in se poenotili okoli demokratičnega cilja, bo država lahko izpolnila svoje poslanstvo.«

Govoru je sledil kulturni program, ki sta ga pripravila Osnovna šola Poljane in Kulturno društvo dr. Ivana Tavčar Poljane. Kot vsako leto smo tudi letos na svečani prireditvi podelili priznanja krajevne skupnosti Poljane. Prejeli sta ga domačinki, odlični športnici, ki sta v skakalnem športu v letošnjem letu dosegli vrhunške rezultate.

Ema Klinec za odlične rezultate v smučarskih skokih v minuli sezoni ter za osvojitve zlate medalje na svetovnem prvenstvu in za izjemen prispevek k prepoznavnosti občine Gorenja vas - Poljane in Slovenije. Nika Križnar za zmago v skupnem seštevku svetovnega pokala v smučarskih skokih in s tem osvojitve velikega kristalnega globusa ter za izjemen prispevek k prepoznavnosti občine Gorenja vas - Poljane in Slovenije. Še enkrat iskrene čestitke odličnima skakalkama.

Asfaltiranje ceste v Hotovlji, odcep Kočar–Bolantač–Žnidarčk

Po uradnem delu je sledilo druženje ob prižganem kresu, ob dobrotah, ki jih je pripravila in postregla kmetija Pri Petelin, in ob dobri kapljici z gostilne na Vidmu.

Tudi občinska priznanja za leto 2021 so bila ob praznovanju občinskega praznika 26. novembra podeljena vsem občanom, ki jih je predlagala komisija za občinska priznanja in ki jih je občinski svet potrdil. Iz KS Poljane je Plezalno društvo Cempin prejelo priznanje za gojenje in predajanje gorniških veččin. Vsem članom Plezalnega društva Cempin iskreno čestitamo.

Res smo v posebnem času, manj je druženja, prireditve so odpovedane, a to ne pomeni, da so odpovedani tudi prazniki, le praznujemo jih malo drugače. Tudi sveti Miklavž se je prilagodil koronačasu in se odločil, da bo po spletu nagovoril naše pridne otroke in jim na dom dostavil majhna darilca.

Naj se ob zaključku najprej zahvaliva vsem, ki ste na kakršen koli način v iztekajočem se letu sodelovali pri projektih, ki so se odvijali v naši krajevni skupnosti. Hvala članicam in članom sveta KS, občinskim svetnikom, županu Milanu Čadežu in celotni občinski upravi za dobro sodelovanje in pripravo ter izpeljavo številnih projektov v naši krajevni skupnosti. Hvala vsem zaposlenim v Osnovni šoli Poljane in Vrtcu Agata, saj so ves čas skrbeli, da so se naši najmlajši lahko kljub posebnim razmeram izobraževali in imeli varstvo.

Spoštovane krajanke, dragi krajanji!

Pred nami je božič – spomin na Kristusovo rojstvo, praznujmo ga v krogu družine in prijateljev. Bodimo hvaležni za življenje, ki nam je dano. Božič se naslednji dan nadaljuje v še en pomemben praznik, dan samostojnosti in enotnosti. Ponosno izobesimo slovenske zastave in tako pokažimo, da spoštujemo svojo domovino.

V letu 2022 pa vsem želiva zdravja, miru in osebnega zadovoljstva.

Svet krajevne skupnosti Poljane objavlja razpis za zbiranje predlogov za umestitev skulpture v novem krožišču v Poljanah. Predloge, ki naj se navezujejo na identiteto kraja, najkasneje do 31. januarja 2022 pošljite na naslov: KS Poljane, Poljane 77, 4223 Poljane nad Škofjo Loko ali po elektronski pošti: info@kspoljane.si.

Franc Dolenc, predsednik sveta KS Poljane
Anton Debeljak, podžupan občine Gorenja vas - Poljane

Novo ožilje cest v Poljanah

Leto presežkov

Spoštovane krajanke in krajani Krajevne skupnosti Poljane! Tudi ob iztekanju prvega leta v novem desetletju vas želim posebej nagovoriti z nekaj poudarki, ki bodo leto 2021 zapisali v zgodovino kot prelomno leto presežkov za razvoj Poljan.

Pri tem se ne bom posebej ustavljal ob prav letos dokončanih protipoplavnih ukrepih, ki so na novo poustvarili krajino ob Ločivnici, Sori in sotočju Hotoveljščice. Ti tako izvedbeno kot idejno, predvsem pa po svojih širokih rezultatih predstavljajo svojevrsten presežek, ki mu v regiji in širše ni para.

Velik izziv nam je zlasti zaradi obsežnega finančnega zalogaja predstavljala gradnja novega dela vrtca Agata in temeljita obnova šolske kuhinje, ki bo podvojila sedanje prostore vrtca in s tem z mislijo na mlade družine posredno pripravila pot za nove stanovanjske gradnje v prihodnosti. Gradnjo smo pričeli v negotovih časih lanskega prvega strogega zaprtja zaradi epidemije, prvi del finančne konstrukcije zapirali s posojilom in letos uspešno kandidirali za nepovratna sredstva. Ta so nam omogočila, da bo že ob novem letu vrtec sprejel prve malčke v igrivih, domiselno urejenih in prostornih igralnicah s terasami in novim igriščem ter sodobno prometno ureditvijo.

Pa tudi ob tem uspešno zaključenem projektu vitalnega pomena za razvoj kraja še ne morem zaključiti zgodbe kraja v letu 2021. V samem središču Poljan namreč premikamo desetletja nedotakljive mejnike z urejanjem vaškega jedra. To bi lahko primerjali s stopniščem, ki ob prvi stopnici k sreči ne daje slutiti, koliko jih pravzaprav še sledi. Pa smo se letos povzpeli precej višje, kot se je sprva izkazovalo za mogoče. Uspelo nam je odkupiti opuščeni objekt Mercatorja sredi Poljan, ki je na tem mestu kar sam »došel«. Zbrali smo množico dovoljenj za vsak posamični korak posega v območje kar treh registriranih spomenikov; za prestavitev Šubičeve freske *Poljanska vstaja*, preureditev

spomenika NOB čez cesto in raziskave arheoloških najdb. Prav dokončanje slednjih nam bo že drugo leto dokončno odstrlo zaveso in zbistrilo pogled skozi preteklo tisočletje tja do 11. stoletja, ko je bila tukaj zgrajena prva romanska cerkev, ki sta jo nasledili še dve večji naslednici. Po vojni je vse poravnala zemlja, danes pa je prišel čas, ko je pomen najdišča prepoznal tudi osrednji Zavod za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije, zato je pripravo projekta prezentacije najdišča vzel pod svoje okrilje. To je zgodba, ki jo bomo z veseljem oblikovali v naslednjih letih.

Za piko na i smo prazničnega 8. decembra v rekordnem času kljub omejitvam varstvenih režimov in spremljajočim posebnim izzivom pridobili gradbeno dovoljenje za nov kulturni dom, ki sledi strategiji razvoja Poljan kot kulturnega središča občine. To nam odpira vrata v iskanje sredstev, da bo tudi ta projekt prelit s papirja v stvarnost.

Ker je bilo za vsako od zgornjih dejanj potrebno kar nekaj korajže, rezultati pa so očitni, je mogoče že nastopil čas, da si skupaj odgovorimo na tisto znano vprašanje: »Poljane, kdo vas bo ljubil!« Bodo to drugi ali bomo mi? Odgovor ni težak. Kar smo si sami prizadejali, lahko tudi sami presežemo na dokaj preprost način; s spoštovanjem različnih nazorov, produktom prednikov, ki nemo kličejo k pozitivnim zgodbam presejanja virusa umetnih delitev in vabijo k povezovanju, ki naj se navdihuje iz vsevrstnih ustvarjalnih presežkov rojakov Poljancev.

Naj bo njim v spomin in v dar prihodnjim rodovom tudi nabor presežkov tega posebnega leta 2021, ki nam spodbudno maha v slovo.

Vsem krajanom in krajanom krajevne skupnosti Poljane po dveh letih spet voščim in privoščim prijetne, še posebej pa zdrave praznike, veselo praznovanje Božjega rojstva kot praznika upanja, ponosno praznovanje dneva samostojnosti in enotnosti kot praznika ponosa na privilegij lastne države, predvsem pa srečno, zdravo, zadovoljno in uspešno novo leto 2022, v katerem bomo znova skupaj pisali zgodovino!

Vaš župan Milan Čadež

Pa ljudje to vedo?

Pred petdesetimi leti je Tammy Wynette, takrat svetovno znana kantri pevka, prepevala pesem z naslovom *Let's put Christ back into Christmas* (Vrnimo božiču Kristusa). Prva kitica govori o Otroku v jaslicah, kar je osrednje božično sporočilo. Druga kitica poudarja, da je božič rojstni dan Kralja: On je »knez miru«, zato si prizadevajmo za njegov mir. V tretji in četrti kitici se besedilo glasi: »Praznujemo dan, ko se je rodil naš odrešenik. Naj zavlada na svetu mir ...« Vsaka kitica preide nato v refren (odpev): »Vrnimo letos božiču Kristusa.«

Epidemija nas dodatno spodbuja, da pred prihajajočim božičnim praznikom usmerimo naš pogled na bistvo – na Otroka v jaslih.

Zanimiva je basen, kako se živali pogovarjajo, kaj jim pomeni božič. Za lisico je božič pečena kokoš, polarni medved si želi snega, da bo božič bel. Za srno je pomembno božično drevesce, sova bi si želela polnega pisanih lučk. Pav bi rad pokazal svojo novo obleko, za srako je najpomembnejše okrasje. Za medveda je božič slastna potica, medtem ko bi se jazbec najraje v redu naspal. Vol si želi, da bi se napil penečega vina in potem dremal. Komaj je to izustil, ga je osel zbdel: »Ti, vol, a nič ne misliš na Otroka?« Vol je osramočen sklonil glavo in rekel: »Saj res, Otrok, ta je najpomembnejši!« »Kaj pa ljudje, a to tudi vedo?« se je vprašal osel.

A vemo, za kaj gre pri božiču? Otrok, Božji otrok iz Betlehema, je najpomembnejši. Pa še zdaleč ne gre za figurico v jaslicah. Dodana vrednost božiča je vsekakor to, kar piše apostol Pavel v pismu Filipljanom: »Isto mišljenje naj bo v vas, ki je tudi v Kristusu Jezusu« (Flp 2,5). Misel in posledično ravnanje ne moreta koreniniti le v zakoličenosti zemlje. Jezus prihaja od Boga, čigar sporočilo prekaša premikanje kroglic na snovnem računalu. Pogled, ki ostaja

zazrt v zemeljska obzorja, je namreč obubožan za slutnjo o presežnosti nebes.

»Čeprav je bil namreč božje narave, se ni ljubosumno oklepal svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izničil tako, da je prevzel vlogo hlapca ...« (Flp 2,6-7). Sestop z odra človeku neprimerljive veličine je narekoval, da je izšel iz božjega območja, se na en način izpraznil in se posvetil ljudem. V posodo, ki je polna, ne moreš ničesar več dodati. Bog pa se je odprl navzven in šele potem postal Človek. Kakšna možnost za naša približevanja ljudem kjer koli in kadar koli! Prazni lastnih spoznanj se lahko dokoplujemo do svoje nove podobe – podobe uresničenega človeka. Ni več dovolj biti v dobrem odnosu z Bogom. Potrebno se je spustiti dol k ljudem. Kakor nam je Jezus postal enak s služenjem, tako postaja merilo naše podobnosti z Jezusom, Otrokom iz jaslic, služenje ('hlapčevanje') ljudem. Na takšen način lahko kljubujemo tudi izzivom sedanjega časa in ohranjamo vero v vrednost slehernega človeškega bitja.

Vaše mišljenje naj bo potemtakem mišljenje Jezusa, ki je postal enak ljudem (prim. Flp 2,7). Ta Pavlova želja govori o umetnosti življenja, da se povsem prepustimo sedanjemu trenutku in temu, kar ta od nas zahteva. Vera nas nikakor ne odteguje od resničnosti. Ravno nasprotno! Odpira nam pogled za možnosti.

Pavel nam na koncu zaželi, da naj računamo na moč z višave. Kdor nosi v sebi isto mišljenje, kakor je v Jezusu Kristusu, bo deležen dodatne moči, ki bogati in plemeniti lastna prizadevanja. Zaupanje v moč z višave pomeni tveganje, a to še zdaleč ni rečeno, da je tisti, ki tvega, neumen. Računa namreč na moč od zunaj, ne iz sebe, in jo sprejema.

Imeti Jezusovo mišljenje ne pomeni, da se umikamo, ampak da imamo notranji kompas (GPS) za sprejemanje izzivov, da smo odprti za prihodnost.

Želim Vam, da Vas bo letošnji božič opogumil za nove izkušnje možnega!

Vaš župnik Jože Stržaj

Občinsko priznanje Plezalnega društva Cempin so prevzeli Dušan Kunc, Jakob Stanonik in Blaž Dolenc.

Občinska in krajevna priznanja v letu 2021

Če je koronavirusna bolezen lansko leto preprečila javno podelitev občinskih priznanj, krajevna priznanja pa zaradi nje sploh niso bila podeljena, ji letos takšen »podvig« ni uspel. Na slovesnih javnih prireditvah so bila letos podeljena priznanja Krajevne skupnosti Poljane in priznanja Občine Gorenja vas - Poljane.

Priznanje občine Gorenja vas - Poljane za gojenje in predajanje gorniških veščin, ki ga je podelil župan Milan Čadež, je prejelo **Plezalno društvo Cempin**.

Priznanja Krajevne skupnosti Poljane so bila podeljena na slovesni prireditvi ob dnevu državnosti v Poljanah. Priznanja, ki jih je podelil predsednik KS Poljane Franc Dolenc, sta prejeli dve vrhunski športnici: **Emma Klinec in Nika Križnar**.

V nadaljevanju so predstavljeni prejemniki priznanj, ki jih je podelila Občina Gorenja vas - Poljane, in prejemniki priznanj, ki jih je podelila KS Poljane z utemeljitvami predlagateljev.

Dobitnik občinskega priznanja iz KS Poljane v letu 2021

PLEZALNO DRUŠTVO CEMPIN

Plezalno društvo CEMPIN je na pragu svoje jubilejne, desete obletnice delovanja v Poljanah. Ustanovljeno je bilo 10. oktobra 2012 z namenom, da poveže plezalce Poljanske in

Selške doline. Na začetku so veliko energije vložili za pridobivanje novih članov. Že med ustanavljanjem društva so pričeli z alpinistično šolo z 12 tečajniki. V decembru 2013 so postali polnopravni člani Planinske zveze Slovenije. Imajo svoj statut društva in etični kodeks. Ustanovni člani so bili: Drago Frelih, Jakob Stanonik, Janez Špik in Cene Polajnar. Že leta 2014 je društvo štelo 90 članov. Združuje različne generacije, a vse mlade po srcu, katerih osnovno vodilo je, da se vsak član »počuti fajn«.

V društvu skozi celo leto delujejo štiri sekcije:

- Športnoplezalna sekcija, ki daje velik poudarek mladini.
- Alpinistična, kjer se tečajniki učijo plezalnih veščin do alpinističnega pripravnika.
- Gorskotekaška sekcija, kjer se člani plezalnega društva udeležujejo številnih gorskih tekov in kjer dosegajo odlične rezultate.
- Turnosmučarska sekcija, ki pa je zelo odvisna od snežnih razmer.

Prve prostore za vaje plezalnih manevrov so imeli v gaislskem domu v Poljanah, a ker je članstvo postajalo vse številnejše, so se – zahvaljujoč gospodu župniku Jožetu Stržaju, ki je dovolil, da so zgradili lastno plezalno steno v Kulturnem domu v Poljanah – preselili v Kulturni dom. Stena v njem je hitro zaživela predvsem zaradi najmlajših članov društva, ki plezajo v sklopu vadbenih otroških skupin. Pod okriljem društva poteka plezalna šola za šolske in predšolske otroke. Število tečajnikov plezalne šole pa vsako leto narašča. V parku v Poljanah so postavili premično steno za mlade in malo manj mlade plezalce. Zaživela je tudi dvoletna alpinistična šola. Plezalne veščine utrjujejo večinoma v naravnih plezališčih doma in v tujini. Po uspešnem krstu na Virnikovi planini lahko delajo izpit za alpinista na državni ravni. Prvo alpinistično šolo v društvu je vodil alpinist in prvi predsednik društva Drago Frelih. Nato je alpinistično šolo nekaj let vodil Janez Špik, zdaj pa jo vodi Blaž Dolenc, ki je podpredsednik društva. Letos imajo 11 tečajnikov. Udeležujejo pa se tudi športnoplezalnih tekem v zahodni ligi.

Njihova športna dejavnost se prilagodi vsem letnim časom. Pozimi uredijo in razširijo ledeno steno v Žetini na slapu Podrancka, kjer se preizkušajo v hitrostnem plezanju. Stena je visoka 22 metrov in je v nekaterih delih tudi previsna. Na njej se učijo in utrjujejo v letni in zimski plezalni tehniki. Pravljeno pa je tudi nočno plezanje po ledeni steni. Vsako leto slap zaledenijo v drugačni obliki, zato je njegova čarobnost vsako leto drugačna, za plezalce pa vsako leto tudi drugačen izziv. Izkušeni člani plezalnega društva Cempin pa se s tečajniki vsako zimo odpravijo tudi na naravne večraztežajne ledene slapove vse do doline Maltatal v Avstriji.

Kot društvo z novim pomlajenim vodstvom so zelo povezani z lokalno skupnostjo in sodelujejo s številnimi dogodki, kot so Oratorij, skavtski tabor, plezalna urica v vrtcu, tabor mladih planincev. Dobro se vključuje v okolje in odlično sodeluje s Krajevno skupnostjo Poljane, občino in z

Predsednik Franc Dolenec je Emi Klinec podelil priznanje KS Poljane.

Predsednik Franc Dolenec je Niki Križnar podelil priznanje KS Poljane.

drugimi društvi v občini. Spremljali in nudili so tudi pomoč slepim in slabovidnim ob tradicionalnem pohodu na Blegoš. Predvsem pa je pomembno, da se je mladim ponudila možnost razvijati se v tej športni panogi doma, s čimer se plezanje močno razvija v celotni Poljanski dolini.

Dobitniki priznanj Krajevne skupnosti Poljane za leto 2021

EMA KLINEC

Emi Klinec je prejela priznanje za odlične rezultate v smučarskih skokih v minuli sezoni ter za osvojitev zlate medalje na svetovnem prvenstvu in izjemen prispevek k prepoznavnosti Občine Gorenja vas - Poljane in Slovenije.

Emi Klinec je najmlajša od petih otrok in prihaja iz Poljan – v bistvu je lahko proslave spremljala kar na daljavo, že če je tam čez potok samo odprla okno. Njena športna pot se je začela leta 2004, ko je kot šestletnica prvič obiskala pravi skakalni trening, kjer jo je osnov učil trener Miro Pivk in ki ji je do skokov vliil še večjo ljubezen. Kasneje je trenerske vaje prevzel Jernej Kumer, ki je Emi postavil temelje na njeni skakalni poti. S trinajstimi leti je postala članska državna prvakinja in s petnajstimi osvojila zmago na svoji prvi tekmi poletnega svetovnega pokala in kasneje s sedmim mestom debitirala tudi pozimi.

Prve stopničke in drugo mesto pa je dočkala po prvi poškodbi kolena, januarja leta 2016 v Sapporu. Tudi sicer ji poškodbe v športni karieri niso prizanašale, a vedno se je vrnila močnejša. In letos – najmočnejša.

Emi je 25. februarja na uvodni tekmi smučarskih skakalk na svetovnem prvenstvu v Oberstdorfu poskrbela za zgodovinski dosežek. Druga po prvi seriji je po napetem boju ugnala vso konkurenco in osvojila naslov svetovne prvakinja na srednji skakalnici. Šele 22-letna Emi je po Franciju Petku in Roku Benkoviču postala tretja tekmovalka iz Slovenije, ki se lahko pohvali z nazivom svetovna prvakinja.

NIKA KRIŽNAR

Nika Križnar je prejela priznanje za zmago v skupnem seštevku svetovnega pokala v smučarskih skokih in s tem osvojitev velikega kristalnega globusa ter za izjemen prispevek k prepoznavnosti Občine Gorenja vas - Poljane in Slovenije. Nika Križnar prihaja iz Delnic, iz osemčlanske družine, in njena izjemna športna pot se je začela na dan, ko so v osnovni šoli v Poljanah učencem delili letake za ogled in odprtje nove skakalnice v Žireh. Skupaj z družino so si skakalnice res ogledali in kot pravi Nika sama, je bila ljubezen na prvi pogled. Že pri sedmih letih je začela s smučarskimi skoki in njen prvi je bil tudi njen zdajšnji trener – Zoran Zupančič. Prvo zmago v karieri je Nika osvojila leta 2019 na tekmi poletne velike nagrade v češkem Frenštatu, skupno je bila tega leta druga na izvedbi poletne velike nagrade.

Vrhunec Nikine kariere do danes pa predstavlja prav sezona, ki je za nami. V svetovnem pokalu je poleg desetih uvrstitev na oder za zmagovalke v posamični konkurenci bila dvakrat na stopničkah še na ekipni tekmi. Na svetovnem prvenstvu v Oberstdorfu so Slovenke prvenstvo pod Senčno goro zapustile kar s tremi kolajnami, prav zadnjo, bronasto, je na veliki skakalnici prispevala Nika.

Nika Križnar je bila v sezoni 2020/21 najboljša smučarska skakalka na svetu, osvojila je veliki kristalni globus in ob enem prvega za Slovenijo v ženskih smučarskih skokih. Njeno ime je tako že zapisano v zgodovinske črke slovenskih športnih uspehov. Dosegla je fantastičen zgodovinski uspeh za slovenski šport.

Vselej, kadar Nika in Emi poletita daleč ter pristaneta visoko na lestvici med svetovno skakalno elito, morda celo na stopničkah za zmagovalke, so Poljane še posebej ponosne. Poljanci jima želimo še veliko skakalnih uspehov.

*Zbrala in uredila
Jerneja Bonča*

Dogajanje v župniji Poljane v iztekajočem se letu

Leto 2021, ki bo počasi prešlo v predal zgodovine, je bilo zaznamovano s pandemijo koronavirusa. Leto prej je število smrti zaradi tega zahrbtnega nevidnega sovražnika obstalo pri številki 995. Ko pišem te vrstice, je številka v Sloveniji preseгла 5.660 umrlih. Za številkami se skrivajo osebe s svojimi življenjskimi zgodbami, njihovi svojci, prijatelji. Če smo jo v župniji Poljane razmeroma dobro odnesli s štirimi, petimi, ki jim je bolezen v visoki starosti skrajšala domet let, ni bilo povsod tako.

Novo leto smo začeli nič kaj spodbudno. Sveta maša je bila po spletu, v cerkvi je bilo lahko le do deset ljudi z obvezno medsebojno razdaljo 1,5 metra. Tudi zunaj cerkve je bil enak režim. Da ne govorim o »nagobčnikih« oziroma obveznih maskah.

Letošnji tečaj za zaročence, ki je običajno v Žireh in so se ga udeležili tudi naši kandidati za poroko, je ubral nova pota – po aplikaciji Zoom. Proti koncu januarja smo ponovno začeli z veroukom na daljavo oziroma s pošiljanjem tem po elektronski pošti.

Nedeljske svete maše so bile »prenašane« po spletu. Ker je župnija finančno odvisna od darov župljanov, ti pa so zaradi epidemije »poniknili«, smo v dogovoru s ključarjema pripravili nov način podpiranja župnijskih izdatkov. Maloštevilni udeleženci svete maše so pri izhodu iz cerkve vzeli položnice zase, za sosede, prijatelje ter omogočili, da so darovi začeli pritekati preko banke.

V marcu so se zdravstvene razmere slabšale. V loških cerkvah so uvedli sezname, da se vsakdo napiše na list, če se želi udeležiti svete maše ob določeni uri. Pri nas so ljudje počakali zunaj in disciplinirano vzdrževali število desetih navzočih pri prejemanju obhajila po maši. Marsikdo je sledil prenosu maše iz domače cerkve, potem pa je prišel k svetemu obhajilu v cerkev.

Velika noč je bila drugačna, kakor smo navajeni. Še vedno je bilo omejeno šte-

vilo obiskovalcev do deset ljudi. Na Veliki četrtek, Veliki petek in na samo Veliko noč ob 6. in ob 9. uri je bil prenos maše oziroma obredov po spletu. Blagoslov velikonočnih jedil je tokrat uspel, ker smo držali razdaljo oziroma je bil zunaj na prostem. Teden po Veliki noči je veljal za popolno zaprtje in omejitve gibanja. Tudi javnih maš z udeležbo vernikov ni bilo. S ponedeljkom, 12. aprila, so se z vladnim odlokom ponovno odprle cerkve za bogoslužje z verniki. Določenih je bilo 30 m² na osebo oz. člane istega gospodinjstva pod naslednjimi pogoji: minimalni možni stik med udeleženci, redno prezračevanje, obvezno nošenje zaščitnih mask, razkuževanje rok ob vstopu in izstopu iz cerkve, medosebna razdalja med udeleženci mora biti najmanj 1,5 metra, razen med osebami iz skupnega gospodinjstva. V našo cerkev je glede na kvadraturu lahko prišlo k sveti maši 10 oseb oz. članov istega gospodinjstva. Zunaj so veljali enaki pogoji.

Ker se je bližala pomlad in so pospešili gradbena dela okoli cerkve, je zraslo upanje, da bo parkirišče dobilo novo asfaltno prevleko. Na prošnjo za pomoč pri dokončni ureditvi okolice cerkve se je odzvalo veliko ljudi. Nekateri posamezniki ali družine so prinesli v zajetni kuverti po več sto evrov ali poslali preko banke. Ponovno izrekam javno zahvalo in kličem: Bog povrni!

Na koncu aprila je bilo v skladu z vladnim odlokom ponovno dovoljeno ljudsko oz. solo petje, zborovsko pa še

ne. Zanimalo nas je, kako bo s šmarnicami, ki so vsako leto privabliale otroke in celotne družine. Na srečo je bilo odločeno, da izvajanje verske oziroma duhovne vzgoje in izobraževanja ni vezano na število oseb (ni omejitve), zato smo otroke in starše (»družinski mehurček«) povabili k šmarnicam zvečer ob 18.30 v farno cerkev. Program petja, šmarnično branje in prejem sv. obhajila je trajal do 19. ure, ko so odšli domov. Medosebna razdalja med ostalimi udeleženci je bila še vedno vezana na najmanj 1,5 metra. Verouk v učilnici, upoštevajoč ta pogoj glede na število otrok v razredih, zato ni bil možen.

V skladu z navodili slovenskih škofov, da okrepimo molitev za bolnike in konec epidemije, smo v maju ponovno začeli s celonočno molitvijo pred Najsvetejšim. Posamezniki in družine so prihajali pred Jezusa kot zastopniki župnije v času od 20. do 7. ure (do jutranje svete maše). Z drugo nedeljo v maju so bili omejitveni ukrepi nekoliko spremenjeni: pri maši v cerkvi je bilo lahko navzočih 15 oseb oz. članov istega gospodinjstva, obvezno je ostalo nošenje zaščitnih mask, razkuževanje rok ob vstopu in izstopu iz cerkve, medosebna razdalja med udeleženci najmanj 1,5 metra, razen med osebami iz skupnega gospodinjstva.

V nedeljo sredi maja po godu sv. Izidorja, kmeta, smo po maši običajno prosili za Božji blagoslov pri delu s traktorji in jih blagoslovili. Letos smo se znašli drugače. Lastniki traktorjev so prinesli s seboj traktorske ključke, jih položili na oltar, po maši jih je župnik blagoslovil, nato so jih lastniki skupaj z nalepko prevzeli zunaj na dvorišču.

V dneh pred vnebohodom in po njem smo imeli po podružnicah tako imenovane urne maše, ko smo prosili za blagoslov polja in odvrnitev vremenskih nesreč. V drugi polovici maja so se epidemiološke razmere nekoliko umirile in smo začeli s srečanji veroukarjev v živo v manjših skupinah. V cerkvi se je pri maši lahko zbralo petdeset ljudi.

Zaradi odstranjevanja obstoječega mostu čez Soro je prišlo do spremem-

Preplasteno dvorišče in parkirišče pri cerkvi sv. Martina v Poljanah

be dostopa do farne cerkve z avtomobilom. Z vzhodnega dela župnije so se udeleženci maše pripeljali preko Visokega, s severnega in zahodnega dela pa preko Žabje vasi. Do konca maja smo imeli zbrani že dve tretjini potrebne vsote za predvideno preplastitev dvorišča oziroma parkirišča okrog cerkve.

Prvi teden v juniju smo končali z veroučnimi srečanji. Šolarji so pri veroučnih urah dobili spričevala. V nedeljo, 13. junija, ko praznujemo »polanski sejm« – obletnico posvetitve farne cerkve –, je bila sveta maša še zadnjič ob 9. uri in tudi zadnjič prenašana po spletni strani. Naslednjo nedeljo ob 10. uri smo skupaj z gasilci prosili Božjega blagoslova za njihovo prostovoljno, a odgovorno delo. Zvečer ob 19. uri je bil v cerkvi sv. Volbenka Na Logu koncert *Kitara poletju*, kjer so nastopili najobetavnejši mladi kitaristi Slovenije, ki so se čez leto izkazali na različnih tekmovanjih. Ob koncu koncerta se je predstavil še kitarški orkester Glasbene šole Škofja Loka.

Na kresni večer, 23. junija, je bila v farni cerkvi darovana maša za domovino, ob 20. uri je sledilo praznovanje s kulturnim programom in kresovan-

jem sredi Poljan. Slavnostni govornik je bil ustavni sodnik, prof. dr. dr. Klemen Jaklič. Naslednji dan so se ob 18. uri po vseh župnijskih cerkvah oglasili zvonovi v čast 30. obletnice samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Na dan državnosti, v petek, 25. junija, je bil tradicionalni pohod k poljanskim podružnicam tako peš kakor s kolesi.

Zaradi pandemije je bila prestavljena za devetošolce spomladi načrtovana birma. Zadnjo nedeljo v juniju je nadškof Stres zunaj pred cerkvijo, v prijetni senci lip, daroval sveto mašo in podelil zakrament svete birme enaindvajsetim učencem devetega razreda.

V nedeljo, 4. julija, se je pod geslom »Zaupam, zato si upam« začel letošnji oratorij. Vsa čast tridesetim animatorjem, ki so pet dni svojo mladost in navdušenje delili s stodvajsetimi udeleženci oratorija! Seveda brez skrbnih kuharic in pomočnic prostovoljk ne bi šlo ...

V nedeljo, 11. julija, je v organizaciji Športnega društva Poljane potekala 21. kolesarska dirka iz Poljan na Stari vrh s startom ob 10. uri iz središča Poljan. Ker je bila glavna cesta na relaciji Poljane–Volča–Podobeno–Krajce–Javor-

je–Stari vrh in obenem tudi vpadnice nanjo zaprta za ves promet od 9.50 dalje, smo upoštevali želje organizatorjev in prilagodili mašo.

Na Krištofovo nedeljo je duhovnik, ki je nadomeščal župnika, blagoslovil avtomobile za srečno in varno vožnjo, ljudje pa so iz hvaležnosti za srečno prevožene kilometre darovali dobrih dva tisoč evrov za avtomobile slovenskim misijonarjem.

Prvi »sejm« na podružnicah so zadnjo nedeljo v juliju pri Sv. Križu s svojo udeležbo in petjem popestrili Dragomarji Rudolfa Maistra iz Notranjske – člani moškega pevskega zbora, oblečeni v avstro-ogrske svečane vojaške uniforme.

Prvi teden v avgustu so se odpravili na pot poljanski kolesarji (osem parov in župnik) ter prekolesarili drugi del Slovenskih goric v okolici Ptuja. Na Veliki šmaren je shod na Gori (Malenskem vrhu) številnim romarjem obogatil misijonar Jani Mesec, ki je podelil z nami svojo izkušnjo dela na Madagaskarju med Malgaši.

Prvo nedeljo v septembru smo ob navzočnosti družin skupaj prosili za

Obnovitvena dela na fasadi zvonika na cerkvi sv. Volbenka

zdravje in Božji blagoslov na začetku šolskega leta. Otroci so prinesli s seboj šolske torbe, da smo jih blagoslovili. Z 20. septembrom smo pričeli z veroukom po urniku, ki ga vsako leto usklajujemo s šolo. Na praznik nadangelov Mihaela, Rafaela in Gabrijele, ko imamo v Poljanah dan celodnevnega češčenja Jezusa pod podobo kruha, smo imeli veroukarji in starši skupno veroučno uro in molitev ob 16.30 v cerkvi. Sledila je sveta maša. Prvi četrtek v oktobru je bil vpis otrok v prvi razred in prva veroučna ura za prvošolce.

Stična mladina je nagovorila enajst udeležencev iz župnije. Začelo se je tudi novo skavtsko leto. Pri izhodu iz cerkve smo predzadnjo nedeljo v septembru dali odhajajočim v roke liste, kamor so napisali predloge za nove člane župnijskega pastoralnega sveta. V soboto, 23. oktobra, je po dolgem koronskem odmoru začel z vajami župnijski otroški pevski zbor. Povabili so vse stare in nove pevce, ki bi želeli s prepevanjem sodelovati pri svetih mašah.

Lansko leto za Vse svete ni bilo javnih molitev na pokopališču, letos se je

zbralo lepo število ljudi, ki so se prišli poklonit spominu svojih dragih pokojnih. V soboto, 6. novembra, smo se pri maši spomnili vseh lovskih tovarišev, živih in pokojnih, nato v lovskem domu nadaljevali s praznovanjem godu sv. Huberta, zavetnika lovcev.

Naslednji dan, na zahvalno nedeljo, smo obhajali dan zakonskih jubilejov. Triindevetdeset parov se je letos veselilo svojih okroglih obletnic. Kar šest je vztrajnikov: trije pari vztrajajo šestdeset let in trije pari petinpetdeset let. Pozlatila sta se dva para (petdeset let). Kar dvanajst parov letos praznuje petinštirideset let skupnega življenja in so na poti k zlatemu jubileju. Devetnajst parov je prebrodilo štirideset let zakona, sedem parov petintrideset let, šest parov pa trideset let. Desetim parom so se skupna leta že posebrila (petindvajset let), dvanajst parov je poročenih dve desetletji, sedem parov pa poldrugo desetletje – petnajst let. Petnajst parov obhaja deset skupnih let, sedem parov pa se veseli prve petletke.

Iz znanih razlogov nismo imeli praznika prvega svetega obhajila zadnjo

soboto v maju, zato je petindvajset otrok iz četrtega razreda doživelo svoj praznik v nedeljo, 21. novembra, ob 11. uri v krogu družin. Zadnjo nedeljo v novembru smo prižgali prvo svečko na adventnem vencu.

Še kratek pogled na gospodarsko področje. V podružnični cerkev sv. Volbenka smo obnovili oba antipendija (sliki na platno) spodaj na obeh stranskih oltarjih. Jeseni smo v lepem vremenu s pomočjo dvigala na novo sanirali in prebarvali fasado na levem zvoniku in delno na pročelju. Polovico stroškov obnove je krila občina Škofja Loka, kamor cerkev sv. Volbenka kot kulturni spomenik lokalnega značaja teritorialno tudi spada.

Dokončno smo uredili okolico župnijske cerkve (odvodnjavanje, nova asfaltna prevleka, povečano parkirišče, zarisana parkirna mesta).

Naj bo vse v slavo Božjo in v korist ljudem!

Jože Stržaj,
Vaš župnik

Branje je dramilo, krepčilo, zdravilo, bodrilo, razvedrilo ...

Pomikamo se proti koncu še enega s koronavirusom prepojenega leta. Je bilo kljub temu vsaj kanček tudi bralno? Verjamemo, da, saj vam je bil svet, v katerega se odmaknemo, ko posežemo po zabavni, pustolovski, kriminalni, biografski knjigi, ves čas na doseg. Res da je epidemija vplivala tudi na obisk knjižnic, res se je število naših obiskovalcev nekoliko zmanjšalo, prepričani pa smo, da branje vseeno vztraja med prebivalci občine Gorenja vas - Poljane.

Knjižnica kljub omejitvam, ki jih s sabo prinaša PCT-pogoj, ves čas stopa bralcem naproti, da ne ostanejo brez gradiva. S stikom po elektronski pošti, s telefonskim klicem vam želimo gradivo pripravimo in ga vsi, ki pogojev ne izpolnjujete, lahko prevzamete zunaj prostorov knjižnice.

V Knjižnici Ivana Tavčarja Škofja Loka smo s februarjem stopili še korak bližje z namestitvijo PREDALNIKOVA ZA VRAČANJE GRADIVA. Te možnosti pa žal nimajo bralci v občini Gorenja vas - Poljane, kjer občina še ni prisluhnila našim potrebam. Prepričani smo, da se bo to v letu 2022 uredilo. V koronačasih je ta možnost še pomembnejša v obogatitvi naših knjižničnih storitev.

Epidemija je vplivala tudi na izvedbo prireditev za otroke in odrasle. Te so bile tako do oktobra 2021 žal onemogočene. Smo pa našim bralcem in obiskovalcem posledično ponudili druge oblike storitev.

Tekom leta smo knjižničarke izbrale štiri različne tematske sklope gradiva za odrasle, kjer je vsak lahko našel nekaj za svoj okus branja. Tako kot bralci posegajo po različnih žanrih, tudi zaposlene v knjižnici beremo različno

Pravljica urica z Ano in psičko Aryo

literaturo. Gradivo je v naših enotah izpostavljeno na vidnem mestu in označeno z nalepkami. V letu 2021 ste tako lahko posegli po sklopih:

1. ŽENSKES V LEPOSLOVJU

(knjižni naslovi, kjer so glavne protagonistke ženske, ki s svojimi dejanji in značaji »premikajo gore«. Zgodbe samosvojih, pogumnih, srčnih in odločnih žensk so vas spodbujale k branju in tudi k premisleku);

2. FLETNO POLETNO BRANJE

(v poletnem času ste izbirali med knjigami, ki so dišale po južnih morjih, avanturah in oddihu);

3. KNJIGE, KI VAM NE BODO PUSTILE SPATI

(knjige z napeto, pretresljivo ali žgečkljivo tematiko);

4. ZGODBE IN LJUDJE IZ NAŠIH KRAJEV

(knjige, ki pripovedujejo o naših krajih in ljudeh, ki so na Škofjeloškem žive-

Novitete v knjižnici (priporočamo)

Naslovi za najmlajše:

- **A. Vandaele:** *Stop*
- **N. Mav Hrovat:** *O kraljeviču, ki ni maral brati*
- **U. Maske:** *Poljubček očka ježa*
- **M. Pfister:** *Šapi v snegu*

Naslovi za mladino:

- **J. K. Rowling:** *Božični pujs* (za otroke 9 do 12 let)
- **K. Ohlson:** *Srebrni deček* (za otroke 10 do 14 let)
- **A. Kolerud:** *Milijonček za prijaznost* (za otroke 9 do 12 let)

Naslovi za odrasle:

- **T. A. Fowler:** *Prijazna soseska*
- **A. Patchett:** *Nizozemska hiša*
- **L. K. Denton:** *Sezona orkanov*

KRAJEVNA KNJIŽNICA POLJANE

Poljane nad Škofjo Loko 77, Poljane
04/513 83 80
poljane@knjiznica-skofjaloka.si

URNIK: sreda 13.00–19.00
petek 11.00–17.00

www.knjiznica-skofaloka.si

V premislek

Med različnimi navadami, ki jih hote ali nehotе prenašamo na svoje otroke, so tudi bralne navade. Zato, starši, berite svojim otrokom. Navadili jih boste prebrati, kar potrebujejo za življenje, ali se ob branju sprostiti, ko bodo to potrebovali.

li ali tu ustvarjajo še danes). Ta tematski sklop knjig vam je na voljo v naših prostorih od 2. novembra dalje, vse do konca februarja 2022.

Otrokom smo skozi celo leto pripravljali posebne pakete – PRAVLJIČNE ROKODELNICE, ki ste jih lahko odnesli domov in ustvarjali: izdelali knjižno kazalko, zajčka, cvetlico ... Trenutno lahko otroci dobite paketek, v katerem se nahaja vse potrebno za izdelavo lovilca sanj.

V mesecu oktobru, po odpravi omejitev, nam je uspelo izvesti eno bralno urico s kužkom. Prvič sta nas obiskali ambasadorki nasmeha Ana in njena psička Arya. Enajst otrok je uživalo ob spoznavanju navad pristrčne psičke, uredili so njen kožušček, ji pripravili posodo z vodo, ji dali priboljšek. Skupaj so opazovali trike, ki jih Arya izvaja, ter ob tem

prebrali še prekrasno zgodbo, v kateri ravno tako nastopata mala deklica in psička.

Poleg bralne urice nam je na prekrasen petkov popoldan uspelo v igralnem kotičku zunaj na igrišču izvesti tudi delavnico PRAVLJIČNO OGNJIŠČE z zunanjo izvajalko Katko Žbogar iz zavoda KRES. Otroci so najprej prisluhnili pravljici o jabolku, nato pa se podučili, kako nastane mošt. Sodelovali so pri celotnem postopku izdelave: rezanje jabolka, prešanje jabolka in seveda na koncu tudi popili okusen mošt. Delavnica je bila zanimiva tako za otroke kot njihove spremljevalce (očke, mamice, dedke, babice), saj mnogi še niso videli preše. Res smo se zabavali in uživali.

V novembru je stekla tudi nova, že osma sezona DRUŽINSKEGA BRANJA. V teh nenavadnih časih

je bralni projekt, namenjen celotni družini, še kako pomemben. V izbranih naslovih za majhne, velike in še večje otroke se skrivajo nove pravljice, zgodbe, pesmi, uganke, stripi in poučne knjige o svetu okoli nas. Potopite se v svet domišljije, znanja in zabave s knjigo v roki, z otrokom ali vnučkom v naročju. Knjige in mi vas že nestrpnost pričakujemo in se veselimo vašega sodelovanja.

Epidemiološke razmere v državi so zelo resne, posledično so tudi pogoji za obisk naših prostorov zaostreni. O vsem vas sproti obveščamo na naši spletni strani in drugih družabnih omrežjih. Tam najdete vse informacije, tudi o dogajanju in vsem, kar za vas knjižničarke pripravljamo. Le pokukajte kdaj tja in nas obiščite v času naše odprtosti. Veseli vas bomo.

Ob koncu leta vam želimo, da bo prihajajoče leto POLNO DOBRIH KNJIG!

SREČNO 2022!

Bernarda Buh,
knjižničarka

Valovanje

Letos sem se bolj izrazito zavedel pojava, ki sem ga zaznal ob raziskovanju zgodovine Kulturnega društva dr. Ivan Tavčar Poljane in ki je zagotovo prisoten tudi v drugih prostovoljnih društvih. Pojav je še izrazitejši v društvih, ki jih sestavlja več sekcij/skupin. Gre za dogajanje, podobno tistemu gibanju, ki ga v fiziki opisujemo s funkcijo sinus, graf katere je podoben hribčkom in dolinam, ki si zaporedoma sledijo.

Na otroških risbica so tako narisani morski valovi, odrasli pa z njimi ponazarjamo svoje življenjske vzpone in padce. In tudi prostovoljna društva imajo svoje bolj in manj svetle trenutke, kaj šele posamezne sekcije! Kako lahko zunanje okoliščine, kot je npr. epidemija, spremenijo in zaznamujejo njihovo delovanje! Kako lahko osebno motivirani posameznik poživi/prenovi dejavnosti sekcije in jih dvigne visoko nad povprečje, v sam vrh amaterskega umetniškega ustvarjanja! In

kako zelo hitro pomanjkanje časa in želje, naveličanost ali morebitna notranja razhajanja ohromijo dogajanje v nekoč izjemno ustvarjalnem okolju. Vodstvo društva zagotovo ima nekaj vpliva na to dogajanje, vendar se na neki točki ta vpliv konča. Potem smo vsi ali le nemi opazovalci spusta v »dolinico«, ki upajo, da se bo morda zgodilo nekaj, kar bo dogajanje potegnilo navzgor, ali tisti, ki dejavno spodbujajo ponovni odboj od najnižje točke navzgor.

Ati – nagrajena slika na likovnem natečaju

Kako smo torej letos »valovali« v kulturnem društvu oz. v njegovih šestih sekcijah?

V drugem letu pandemije smo že imeli nekaj izkušenj pri alternativnih pristo-

Posnetek z vaje nove predstave *Medrug Polanci*

pih za izvedbo načrtovanih dejavnosti in smo se pri tem ponovno posluževali virtualnih platform, seveda, tam, kjer je to mogoče. Ko pa je šlo za »druženja« na vajah ali za javne dogodke, so uradni odloki omejili ali v nekem trenutku celo onemogočili izvedbo dejavnosti posamezne sekcije ali projekta, ki smo ga zastavili na ravni celega društva.

Od leta 2018 je gledališka sekcija izjemno dejavna, tako da je po uspešnih uprizoritvah *Visoške kronike* (zadnja predstava je bila letos, ob 170. obletnici rojstva Ivana Tavčarja) začela z vajami za novo igro Andreja Šubica *Medrug Polanci*, ki je bila premierno izvedena 13. novembra 2021. Nova predstava je izjemno zahtevna za igralce in je zahtevala veliko število vaj, pojasnil in napotkov. Tudi pri tem projektu je režiserju Andreju in igralcem pomagala režiserka Tatjana Peršuh. Ta ustvarjalni val poljanskih gledališčnikov lahko primerjamo s tistim iz let 1991–1993, ko se je dogajalo *Cvetje v jeseni*. Vsem nam je jasno, da brez Andrejeve zagnanosti in žrtvovanega časa ter dejavnega sodelovanja ostalih igralcev in mojstrov iz ozadja tega ne bi bilo.

Mlajši člani gledališke sekcije so marca sodelovali pri izdelavi video zapisa ob materinskem dnevu, ko so moderirali potek virtualnega dogodka ter sodelovali pri interpretacijah nekaterih pesmi.

Z novo igro *Medrug Polanci* je povezana likovna razstava z enakim naslovom, ki v Kulturnem domu Poljane omogoča delni uvid v ustvarjanje enajstih likovnih ustvarjalcev z območja današnje občine Gorenja vas - Poljane, od Štefana Šubica do Maje Šubic. Razstavo so si ogledali tudi otroci iz poljanske osnovne šole. Seznanitev z dejstvom, da izhajajo iz krajev, v katerih so delovali in delujejo številni znani likovni umetniki, bo v njih oblikovala občutek ponosa na našo dolino in ne nazadnje občino, v kateri občinski grb krasita čopič in pero. Razstavljena dela in avtorji so predstavljeni v lepo oblikovanem katalogu, ki je nastal v sodelovanju z umetnostno zgodovinarjo Petro Vencelj in oblikovalko Nives Lunder. Za koordinacijo dejavnosti pri pripravi razstave in kataloga je poskrbel Jaka Šubic.

Likovna sekcija je tudi letos izvedla likovni razpis za osnovnošolce s področja naše občine in je po tem prispele izdelke predstavila na razstavi v Šubičevi hiši.

Vodja likovne sekcije Jerneja Kos je v predstavitvenem videu predstavila merila za izbor nagrajenih del, ki so bila objavljena tudi na FB profilu KD dr. Ivan Tavčar Poljane.

Član likovne sekcije Tomi Albreht je ponovno predstavil svoje slike na samostojni razstavi, tokrat v prostorih

knjižnice v Gorenji vasi. Žal nam zaradi pandemije ni uspelo uresničiti načrtovane razstave risb Janeza Šubica iz zasebne zbirke. Likovni sekciji je kljub vsemu uspelo ohraniti obseg dejavnosti iz prejšnjega leta. Upamo, da bo tako tudi prihodnje leto.

Literarna sekcija se je tudi letos ukvarjala predvsem s standardnim naborem dejavnosti: pripravi prispevkov za *Vaščana* in *Podblegaške novice*; oblikovanju veznih besedil ob različnih kulturnih dogodkih v kraju, v živo ali na virtualnih platformah. Sekcija je pripravila tudi literarni razpis za osnovnošolske otroke. Letos so člani sodelovali na virtualnem dogodku ob kulturnem prazniku z interpretacijami Prešernovih pesmi. Tudi literarni sekciji je uspelo ohraniti obseg dejavnosti iz prejšnjih let; res pa je, da pri njenem delovanju ni prišlo do nekega preboja in tukaj zagotovo obstajajo realne možnosti za razširitev delovanja.

Zgodovinska sekcija v zadnjem času nekoliko širi obseg delovanja: poleg raziskovanja rovtaščine, ki ga že dlje časa izvaja Dušan Škrlep, je sekciji uspelo že tretje leto po praznovanju 150. obletnice rojstva Aleša Ušeničnika neprekinjeno organizirati spominske dogodke ob njegovem rojstnem dnevu. S tem nekako poskušamo ohraniti spomin na kulturno delovanje poljanskega rojaka. Letos je Jernej Pisk ob tej priložnosti pripra-

Odprtje razstave *Medrug Polanci* v Kulturnem domu

vil okroglo mizo z nekaterimi poljanskimi ustvarjalci o njihovem odnosu do umetnosti. Kot rezultat dela sekcije je bilo pripravljeno in objavljenih tudi več prispevkov o poljanskem »mreženju« v *Podblegaških novicah*, v katerih so na podlagi dokumentarnih virov opisani stiki med poljanskimi ustvarjalci od Janeza Šubica do Aleša Ušeničnika; pri tem je eden izmed veznih členov med njimi prav Ivan Tavčar, katerega 170. obletnico rojstva smo zaznamovali letos.

Novo področje delovanja sekcije je urejanje arhiva kulturnega društva in zbiranje dodatnega gradiva za pripravo njegove zgodovine. Pregledano je veliko arhivskega gradiva in so že zbrani nekateri novi podatki o delovanju društva (npr. dejstvo, da je bilo društvo ustanovljeno že 10. novembra 1948), vendar obstaja še nekaj sivih lis, ki jih je treba raziskati.

Glasbena sekcija, Poljanski orgličarji, je bila letos ena izmed naših žrtev pandemije: nezmožnost izvajanja vaj je onemogočila pripravo programa, s tem pa tudi nastope. Tako letos ni bilo večera z orglicami na Vidmu in drugih rednih nastopov orgličarjev. Šele poleti, ob izboljšanju zdravstvenih razmer, so edinkrat nastopili na Visokem, v sodelovanju s Škofjeloškim oktetom in Avseniki.

Najgloblji padec v »dolinico« se je zgodil naši najštevilčnejši sekciji –

fotografski. Fotografska sekcija, ki je nastala v letu 1998 z velikim trudom Izidorja Jesenka, se krepila ob podpori cele njegove družine, potem ljubiteljev fotografije iz Poljanske doline in od drugod, je v dvajsetih letih delovanja vstopila ne le na slovensko fotografsko sceno, ampak tudi v tujino. Člani sekcije so prejeli priznanja, fotografske nazive in organizirane so bile številne razstave in natečaji. Nosilec dejavnosti je bil v veliki meri sam vodja sekcije. Še nekaj časa potem, ko je Izidor Jesenko prevzel vodenje Fotografskega kluba Anton Ažbe v Škofji Loki, je fotografska sekcija društva delovala in smo tudi v Poljanah lahko obiskali kakšno fotografsko razstavo. Nato je pandemija, ob vse manjšem razpoložljivem času vodje sekcije in pomanjkanju dejavnih sodelavcev, prispevala, da nekateri načrtovani dogodki niso bili izpeljani in je prisotnost fotografske sekcije na lokalnih dogodkih v kraju, milo rečeno, minimalna. Škoda je, da se je prekinila kontinuiteta uspešnega delovanja sekcije. Kako ponovno obuditi njeno delovanje, bo zagotovo v prihodnje velik izziv za društvo.

Pomembno področje delovanja društva so projekti – večji dogodki, v katere se vključuje več sekcij društva. Letos ob že omenjenem projektu *Medrug Polanci* in pripravi ter sodelovanju pri tradicionalnih prireditvah ob miklavževanju, materinskem

dnevu in dnevu državnosti izstopa literarni natečaj recitacij Prešernovih pesmi *Ko brez miru okrog divjam, prijatli vprašajo me, kam* ob kulturnem prazniku. Pobuda Martine Kolenc Novak je ob njenem spodbujanju na družbenih omrežjih doživela velik odmev. Takrat je z video posnetki izvirnih recitacij Prešernovih pesmi v različnih okoljih in celo v več jezikih sodelovalo 27 oseb/skupin; na Facebookovi strani si je posnetke ogledalo več tisoč obiskovalcev. Ganljiva je bila udeležba oskrbovancev iz domov za starejše občane. Vsem udeležencem smo se zahvalili z izvidom *Visoške kronike*.

»Valovanje« je dokaz, da društvo deluje in da v njem obstaja neka dinamika – problematično bi bilo, če bi njegovo delovanje ponazorili z ravnno črto in vrednostjo 0. Tako smo po eni strani zadovoljni, da nam je tudi letos, kljub vsem omejitvam, uspelo uresničiti večino načrtovanih dejavnosti, po drugi strani pa so »dolinice« (ali »globočine«!?) resen izziv za naprej. Ob ponovnem močnem prizadevanju vseh sodelujočih v letošnjem letu, tako pri »velikih projektih« kot tudi pri rednih dejavnostih, ne vidim razloga, da tudi v prihodnje leto ne vstopimo z optimizmom in celo veseljem nad izzivi, ki smo jih prepoznali.

Goran Šušnjar

Dogajanje v Poljanski dolini – za vse okuse in starosti

Ekipa Zavoda Poljanska dolina je v leto 2021 stopila optimistično in se lotila načrtovanja in kasnejše izvedbe promocije in dogodkov kot v časih pred epidemijo, vendar v skladu z aktualnimi ukrepi v zvezi z zavezitvijo širjenja koronavirusa. V začetku leta smo sestavili plan promocije in dogodkov, nato pa izvedbo speljali skoraj v celoti in dodali še nekaj dejavnosti. Dogajanje, v katero so bili v veliki meri vključeni lokalni akterji z vseh področij, se je odvijalo skozi celotno sezono s poudarkom na poletnem času.

Dogodke smo oblikovali tako, da so bili zanimivi za različne ciljne skupine obiskovalcev. Osrednje dogajanje smo postavili k Dvorcu Visoko. Ker smo želeli zadovoljiti različne okuse in povabiti k udeležbi različne ciljne skupine, so si bili tudi dogodki med seboj različni – zabavni, družabni, kulinarčni. Velik poudarek smo seveda namenili slednjim, s katerimi smo želeli obuditi posebne praznike in trenutke, ki so bili aktualni v času rodbine Kalan in v Tavčarjevem obdobju.

Pred Dvorcem Visoko so se zvrstili trije večji koncerti. Poleg večjih prireditev in dogodkov ter Petkovih večerov, kjer smo skupaj z lokalnimi ustvarjalci in ponudniki obiskovalcem pričarali čudovite kulturno-kulinarčno obarvane poletne večere, so potekali tudi številni manjši. Vsako sredo in soboto so v Šubičevi hiši in na Visokem potekale delavnice za otroke, na kate-

rih so predvsem šolarji lahko uživali in ustvarjali. Za vedoželjne je bilo organiziranih nekaj predavanj, med drugim predavanje o fotografu Vlastji Simončiču – nekaj njegovih izbranih del je bilo v poletnem času na ogled v galeriji Šubičeve hiše. Na Visokem je veliko zanimanja poželo predavanje o zgodovini klekljanja na Slovenskem s poudarkom na Škofjeloškem območju. Predavanje sta izvedli Mojca Šifrar Bulovec iz Loškega muzeja in Mojca Ferle iz Muzeja in galerije mesta Ljubljane. Na Dvorcu Visoko, v Šubičevi hiši in pred Info točko v Gorenji vasi so potekale redne predstavitve lokalnih društev, ponudnikov ... Obiskovalci so imeli tudi možnost nakupa njihovih izdelkov.

Poleg tega je na Dvorcu Visoko potekal Pripovedovalski festival na Visokem kot podaljšana roka tradicionalnega Pripovedovalskega festivala v Cankarjevem domu, teniški

turnir dvojic, predstavitve biografskega romana o Ivanu Tavčarju *Vi-soški gospod* avtorja Ivana Sivca, odvili so se poslovna konferenca, šahovski turnir, več kot deset porok, zasebna praznovanja ...

Ob koncu septembra je v Sokolski dvorani v Gorenji vasi v okviru Zelenega dneva potekal posvet *Kulinarika v Poljanski dolini – kako naprej?* Na okrogli mizi so bili prisotni slovenski etnolog dr. Janez Bogataj, Franc Jezeršek iz Hiše kulinarike Jezeršek, mag. Jože Zalar, predavatelj kuharstva na VGŠ Bled, Pavle Hafner, pravnuk zadnje gospodarice Ane Kalan in predstavnik knjige *Ta dobra stara kuha*, Maša Klemenčič, predstavnica Slovenske turistične organizacije, ter direktor zavoda Poljanska dolina Tomaž Trobiš. Prav ta dogodek štejemo kot simbolični začetek kreiranja nove samostojne kulinarčne blagovne znamke Poljanske doline.

Zeleni dan Poljanske doline

Slovenska bakla

Kljub pestremu športnemu dogajanju v občini, čemur se gre zahvaliti dejavnim domačim športnim društvom, smo tudi na Zavodu Poljanska dolina poskrbeli za nekaj športno obarvanega dogajanja. Na pobudo učitelja športa z OŠ Poljane smo v času zaprtja države v začetku leta organizirali izvedbo otroškega občinskega pohodnega kroga za osnovnošolce obeh občinskih osnovnih šol. Odziv je bil dober, saj je krepko več kot sto šolarjev prevzelo nagrado za zbranih deset žigov z različnih kontrolnih točk občinske pohodne poti.

V juliju je tik pred začetkom olimpijskih iger v Tokiu našo občino obiskala slovenska bakla, ki je združila domača športna društva in (para) olimpijce. Med tekom, ki je potekal od Šubičeve hiše v Poljanah do Regnovega trga v Gorenji vasi, so si tekači štafetno podajali za ta namen izdelano baklo in tako simbolično pospremili slovenske olimpijce na pot k novim uspehom.

Na toplo prvo septembrsko nedeljo smo pohodnike povabili na pohod po tematski poti Cvetje v jeseni. Ta vodi skozi Volčo, Lovsko Brdo, Gorenjo Žetino in čez Črni kal do kočice na Blegošu. Glede na izjemno zadovoljstvo vseh udeleženi upamo, da se nam naslednje leto na pohodu pridruži še mnogo več ljubiteljev narave in gibanja.

Poljanska dolina ponuja raznovrstne možnosti za preživljanje prostega časa. Z zapisom, ki zajema le del pestrega dogajanja naše doline v letu, ki se poslavlja, smo želeli vse tiste, ki se dogodkov še niso udeležili, povabiti k obisku in jim predstaviti številne možnosti za sprostitev in pobeg od vsakdanjika, za kar se ni treba peljati daleč. Verjamemo, da bomo s pridobljenimi izkušnjami in nadaljnjim predanim delom v letih, ki prihajajo, dogajanje v naši dolini še bolj popestrili in približali tako lokalnemu prebivalstvu kakor tudi obiskovalcem.

Ekipa Zavoda Poljanska dolina

Rdeči križ leta 2021 v primežu pandemije

Čas ob zaključku leta je namenjen pregledu in obračunu opravljenega dela in pogledu v prihodnost. Ekipa KORK Poljane je sestavljena iz štirinajstih članic in članov. V letu 2021 je bilo delovanje omejeno z družbenimi in prilagojeno zahtevam in priporočilom NIJZ. Vzrok omejenega dela so težave, ki jih povzročata bolezen covid-19. Delo smo prilagodili tako, da je bilo manj sestankov in več telefonskih pogovorov. Za dokončni dogovor in usklajevanje dela je bilo potrebno več energije. Zdravstvene zahteve so bile vzrok za manj obiskov na domu, kjer bivajo starejši, obisk pri rojakih v domovih starejših pa je povsem izostal. Prav tako že drugo leto zapored v Poljanah nismo organizirali vsakoletnega srečanja starejših v mesecu oktobru.

Najšibkejšim razmere nikakor niso naklonjene. Nekateri krajani so se poleg zdravstvenih težav, samosti in osamelosti znašli še v finančnih stiskah. Za njihovo omilitev so bili letos na voljo paketi s prehranskimi izdelki in pralnim praškom. Potrebni pomoči so bili na voljo trikrat. Vsebina paketov v tretji dobavi je bila večja kot pri drugih dveh. S finančnimi sredstvi smo pomagali pri letovanju najmlajših otrok in finančno podprli organizacijo oratorija ter pokrili večje račune socialno ogroženih. Za delovanje krajevne organizacije Rdečega križa (KORK) Poljane so bila finančna sredstva pridobljena iz proračuna občine Gorenja vas - Poljane, iz članarine, ki jo vplačate občani Krajevne skupnosti Poljane. Paketi s prehranskimi izdelki in pralnim praškom pa so bili dodeljeni s strani OZRK Škofja Loka.

S ponosom poročamo o krvodajalski akciji, ki smo jo organizirali v mesecu juliju v Osnovni šoli Poljane. Kri je darovalo 110 krvodajalcev iz celotne občine. Tudi pri darovanju krvi je bilo treba upoštevati epidemiološke ukrepe, kar je od darovalcev zahtevalo predhodno prijavo na Zavod za transfuzijsko medicino, šele zatem je sledil odvzem krvi. Krvodajalci so zato imeli veliko dodatnega dela, a so kljub temu svoje humano pos-

lanstvo opravili brez slabe volje. Zato se jim na tem mestu iskreno zahvaljujemo.

Kot predstavnik humanitarne organizacije, ki bo imela v prihodnosti še veliko izzivov, si dovolim izraziti nekaj besed o družbi v nastalih razmerah, ki jih narekuje epidemija. Naša družba ne želi videti in slišati resnice in razsežnosti, ki jih povzročata bolezen covid-19. Zdravstvena stroka je predstavila možnosti in izbiro načina obvladovanja bolezni. Sami izbiramo, ali se priporočil držimo ali ne. Nič ne pomaga izgovarjanje, izigravanje, neodgovorno obnašanje. Upoštevanje priporočil edino vodi do rešitve iz okovov pandemije. Pomislimo, da je boj z boleznijo izgubilo več kot 5000 ljudi. Pomislimo na svojce teh žrtev in koliko manj žrtev in težav bi bilo, če bi se vsaj malo, da ne rečem, delno držali pravil. Vsa finančna sredstva, porabljena za ta izziv, bodo odvzeta ostalim programom, kar dolgoročno pomeni manj denarja za socialo, ostalo zdravstvo, šolstvo ... Koliko delovnih mest bomo izgubili? Posledice bomo občutili vsi, najbolj pa tisti, ki imajo že zdaj zdravstvene težave, tisti, ki so ostali brez služb, starejši z nizkimi pokojninami in prizadeti ob naravnih nesrečah ...

Zato smo toliko bolj veseli tistih, ki vidijo svet tudi drugače, ki ne vidijo samo sebe in svojih pravic, pač pa

čutijo in se trudijo za celotno skupnost, tudi s pomočjo Rdečega križa. Zato se na tem mestu zahvaljujemo krajanom za plačano članarino, za finančno podporo Občini Gorenja vas - Poljane, vsem sodelavcem v Poljanah in Škofji Loki za požrtvovalno delo ter Rdečemu križu Škofja Loka.

Ker pa bodo pomoči potrebni med nami vedno prisotni, vam sporočamo, da smo za vsakega od teh vselej tu, le obrnite se na nas. Pomoči potrebnim so na voljo prehranski paketi, finančna pomoč v obliki plačil položnice, na voljo so oblačila, občasno je na voljo kakšen kos pohištva. Skupaj bomo poiskali rešitev.

Leto se izteka in prihajajo prazniki. Izkoristimo jih za družinsko doživetje in voščila.

Vsem krajanom želimo zdravo, srečno leto 2022 ter lepo praznovanje božičnih in novoletnih dni.

Franc Dolenc s sodelavci pri KORK Poljane

Novo gasilsko vozilo GVM-1 za prevoz moštva

Nova pridobitev Poljanskih gasilcev

Prostovoljno gasilsko društvo Poljane deluje že častitljivih 127 let. Nobeno društvo v kraju se ne ponaša s tako dolgo tradicijo. Njegov obstoj pa se ne ohranja zgolj zaradi tradicije, pač pa bolj zaradi potrebe, ki izhaja iz zavedanja, da nas življenje kljub vedno večji urejenosti in novimi spoznanji še vedno preseneča. Žal tudi neprijetno.

Toda gasilci smo presenečenj navajeni. Pravzaprav so del našega dela in zato se nanje pripravljamo, tudi s posodobljeno gasilsko opremo. Tako si je upravni odbor pred tremi leti zadal cilj, da nakupi novo vozilo GVM-1 za prevoz moštva, če bi to finančno zmoгли. Ponosno lahko zapišem, da nem je letos zastavljeni cilj uspel. Novo vozilo znamke Volkswagen Transporter s štirikolesnim pogonom, ojačanim podvozjem in vzmetenjem bo omogočilo, da bo posredovanje ob intervencijah

hitrejše, varnejše in bolj učinkovito. Poleg obvezne opreme bomo v vozilo namestili tudi opremo za prvo pomoč in AED ter opremo za vodenje večjih intervencij v našem gasilskem poveljstvu. Iskrena hvala vsem donatorjem za prispevek ob nakupu vozila.

Prispevke še vedno zbiramo in če želite donirati, lahko finančne prispevke nakažete na TTR račun društva, odprt pri LON, d. d., Kranj, SI56 6000 0000 0463 246, Prostovoljno gasilsko društvo

Poljane. Lahko pa to storite tudi tako, da izpolnite zahtevek za doniranje 1 % od dohodnine, ki drugače ostane v blagajni državnega proračuna. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za vaš prispevek in zaupanje.

Koronavirusna bolezen je seveda vznemirjala in hromila tudi naše društvo. Največ finančne izgube nam je povzročila, ko smo morali odpovedati veselico z Dejanom Vunjakom in kresovanje na Visokem. Odreči smo se morali tudi tradicionalnemu pohodu ob polni luni na Blegoš. Bilo je tudi manj društvenih vaj, izobraževanj, sestankov, druženj ob urejanju doma in opreme, odpovedana so bila tekmovanja ter izleti. Sicer pa je društvo poskušalo delovati, kolikor je mogoče nemoteno.

Letošnje delo z mladimi, ki imajo v društvu pomembno vlogo, se je pričelo pozno. Šele v juniju, ko so začeli z vadbami za prvo društveno tekmovanje. Zadnjo soboto pred počitnicami so se mladi pomerili med sabo, prejeli so tudi medalje in praktična darila. Nobeden od otrok ni odšel domov praznih rok. Mladinski občni zbor, ki je potekal zadnji četrtek v avgustu in se ga je udeležilo lepo število mladih gasilk in gasilcev, mentorjev ter povabljeni gostje, nam je dokaz, da bo prihodnost gasilskega društva zagotovljena. A prostora za nove mlade gasilke in gasilce je še vedno dovolj. Zato povabljeni tudi tisti, ki še oklevate s svojo odločitvijo. Ob dobri družbi se boste naučili veliko dobrega.

Izobraževali pa nismo le mladine, tudi odrasli se moramo učiti in to celo življenje. V sklopu meseca varstva pred požarom smo prvo soboto v novem-

bru organizirali dan odprtih vrat, kjer se je izvajal pregled gasilnih aparatov za občane. Dneva se je udeležilo tudi veliko staršev z otroki, kjer so si lahko ogledali opremo gasilcev, ter delo z različnim orodjem. Za mladino smo organizirali zipline ter gašenje z gasilnimi aparati, kjer se je lahko vsak posameznik preizkusil z gašenjem ognja.

Medtem ko se nam je uspelo zbrati in družiti le junija pri sveti maši, darovani za gasilce, avgusta na občnem zboru, ki bi moral biti že januarja, in na poroki naše članice, smo druga operativna dela nemoteno opravili. Kot redarji smo bili prisotni na tradicionalni kolesarski dirki na Stari Vrh. Uspešno smo organizirali tudi pobiranje odpadnega železa.

Gasilski operativni enoti je čez celo leto uspelo nadgrajevati svoja znanja. Pripravljala je različne vaje s področja znanja gašenja notranjih požarov, vrvne tehnike, uporabe gasilske tehnike ter znanja nujenja prve pomoči. Do začetka novembra je svoje znanje kar nekajkrat morala tudi uporabiti. Opravila je dvanajst intervencijskih izvozov. Septembra pa smo bili udeleženi v posebni akciji. Sredi noči nam je zapiskal pozivnik in dobili smo sporočilo, da pogrešajo starejšo osebo. Na iskalno akcijo se je odzvalo večje število gasilcev. Akcija se je kljub hladni noči uspešno zaključila, brez večjih poškodb iskane osebe. Po končani akciji nas je prežal navdihujoč občutek človeške toplote, ki je nastal med nami, ki smo pomoč nudili, in tistimi, ki so pomoč potrebovali. V času večje izoliranosti, zaprtosti, ki jo povzročata koronavirus, je bil morda tak občutek še močnejši in prijetnejši.

Naj povzamem, da leto kljub težavam, ki jih kroji koronavirus, končujemo uspešno. Zgodilo se je mnogo stvari, na katere smo lahko ponosni. V društvu še naprej dobro delamo na operativnem področju s člani in članicami, posebno vlogo pa imajo pri nas mladi gasilci, ker vemo, da na mladem rodu stoji prihodnost. Starejši gasilci ali po starem veterani pa se nekateri zelo dejavno vključujejo v delo društva, seveda na področjih, kje to zmorejo. Letos je bilo manj druženja, ker ni bilo

Dan odprtih vrat je privabil veliko staršev in otrok.

Otroci so na dnevu odprtih vrat preizkušali zipline.

prilagoditve pripravnagasilskotekmovanje, sopazato izvedli kakšen kondicijski pohod.

In ker opozorilo ni nikoli odveč, naj vas tudi letos spomnimo, da se med kurilno sezono lahko poveča število dimniških požarov. Zato naprošamo vse uporabnike kurišč z odprtim ognjem, da kurilne, dimovodne in prezračevalne naprave redno pregledujete in vzdržujete. V primeru požara pa takoj pokličite na številko 112 in sporočite nujne podatke.

Zadnje dni v decembru vas bodo obiskali predstavniki našega gasilskega društva. V imenu poljanskih gasilcev vam bodo zaželeli veliko zdravja in osebne sreče ter prinesli gasilski koledar za leto 2022. Za vsak vaš prostovoljni prispevek, ki ga boste ob tem da-

rovali, se vam v imenu vseh nas najlepše zahvaljujem, nad darovanimi sredstvi skrbno bedimo in jih uporabimo po temeljiti skupni presoji. Vsem krajanom pa bi se rad še enkrat zahvalil za vse darove in pomoč, ki ste nam jih namenili.

*So dnevi in trenutki, polni sreče in miline,
ko radostni oči zapremo
in si tiho zaželim: da ne mine.
Toplo ognjišče in smeh v očeh
iskreno želimo vam v teh prazničnih dneh.
Naj vas veselje,
sreča in zdravje spremljajo vse dni v novem
letu 2022*

*Vam in Vašim najdražjim želi
Prostovoljno gasilsko društvo Poljane.*

Damjan Vidmajer,
predsednik PGD Poljane

Pohod voditeljev na Koprivnik

Priprava kosila na Ravbarjadi

Skavti znotraj občinske meje iskali ravbarske sledi

Zaprte občine nas je v preteklem letu spet prikrajšalo socialnih stikov. Kljub temu smo iz slabega potegnili dobro in dogajanje priredili tako, da je bilo v korist vsakemu izmed nas. Ob ponovnem odprtju nam je uspelo izvesti še nekaj dogodkov na ravni stega in poletne tabore vseh treh starostnih skupin. Primanjkljaj druženja s skavti čez leto smo tako uspešno zakrpali v drugi polovici leta.

Okrnjena skupina voditeljev se je septembra 2020 zbrala v Trbojah, kjer smo celoten vikend kovali načrte za prihodnje skavtsko leto. Res da nismo bili kaj preveč optimistični glede epidemiološke slike, ampak smo sprva skavtsko leto zastavili, kot se zagre – torej scenarij brez kakršnih koli omejitev. Nismo še sklicali prvih srečanj, ko smo že bili primorani ostati doma. Doma z družino v družbi računalnikov, televizorjev, tablic in mobilnih telefonov. Pa seveda z internetno povezavo kot nujnim zlom v današnjem času. Ker nismo hoteli popolnoma zanemariti skavtskih srečanj, smo se znašli po svoje. Začeli smo s srečanji po aplikaciji Zoom. Improvizirali smo z raznimi dejavnostmi na daljavo. Na primer, najmlajši skavti, volčiči, so se preizkusili v ročnih spretnostih, izvidniki in vodnice so se trudili v »sobi pobega« (escape room), najstarejši, popotniki, pa so izvedli zoom kuharijo.

Konec vsakega decembra je pri nas rezerviran za raznašanje luči miru iz Betlehema. Naj spomnim, da smo bili

pretekli december omejeni na občine in je bil raznos še toliko bolj poseben. Potekal je tako, da se je nekaj voditeljev iz vsakega stega odpeljalo do roba občinske meje in tja preneslo plamen. S škofjeloškimi skavti smo se dobili v Logu, z žirovskimi pa na Trebiji. V zaključku akcije smo trije voditelji poskrbeli, da je luč miru iz Betlehema kot vsako leto ogrela oskrbnike in planince tudi v koči na Blegošu.

Voditelji smo se med letom mesečno še naprej srečevali na virtualnih srečanjih, nakar je padla ideja o »geolovu«. Pri tem gre za iskanje geotočk oziroma zakladov. Zavedali smo se, da naši skavti že tako preživijo absolutno preveč časa pred zasloni, in sklenili, da bi jih lahko napotili raziskovat našo občino. Konec koncev je vse prej kot majhna, zlasti bogata je v številu pohodniških poti. Naš geolov smo poimenovali Ravbarske sledi in ga po skavtsko tudi priredili. Kje so se nahajale ravbarske sledi? Na Starem vrhu, Slajki, Javorču, Svetem Urbanu ... in celo v bunkerju pod vrhom Blegoša! Na vsaki od teh točk so skavti dobili nalogo in morsejevo črko. Ko so obiskali

vse geotočke, so lahko razvozlati geslo. Odziv je bil dober, mi pa zadovoljni.

V juniju smo pripravili Ravbarjado – dogodek za celoten steg Poljanska dolina 1. Dobili smo se v Poljanah in se napotili proti Malenskemu vrhu. Med orientacijo smo za popestritev pripravili žive in mrtve točke. Celoten dan skavtskih dejavnosti smo zaključili s sveto mašo in se z mislimi že usmerjali v poletne tabore.

Letošnje tri poletne tabore smo izpeljali v manj kot mesecu dni. V sredini julija so se najmlajši člani stega odpravili na tabor v Gore nad Idrijo, kjer so spoznavali način življenja indijancev. Takoj za njimi so šli izvidniki in vodnice taborit v Dolsko pri Ljubljani, v zadnjem tednu julija pa so svojo pot prehodili popotniki in popotnice z izhodiščno točko v Mostu na Soči in končno na Jesenicah. Veliko trenutkov z izhodov nam je uspelo zajeti s fotoaparati; vabljeni, da si jih ogledate v galeriji na naši spletni strani poljanska-dolina1.skavt.net.

Septembra smo šli voditelji na vikend izlet v Posočje, kmalu za tem smo pripravili še načrte za naslednje skavtsko leto. Skupnost voditeljev se je letos močno okrepila in dobila tudi novega vodjo.

Skavt si v težavah žvižga in poje. To je eden izmed desetih skavtskih zakonov. V še tako nemogočih razmerah se vedno da poiskati še tisti najmanjši delček upanja, ki nam vliva motivacijo za željo po zmagi nad bremenom. Dovolimo ji, da nam pride nasproti.

Eva Mur Eržen,
Hribolazna hijena

Letu praznovanja je sledilo leto čakanja

Če je bilo leto 2020 leto praznovanja, je bilo leto 2021 leto čakanja na odprtje športnih dvoran. Zato je leto 2021 verjetno najmanj dejavno leto, odkar deluje društvo. Zaprte dvorane in telovadnice so bile hud udarec za rekreativni šport, ker se tovrstna športna dejavnost brez njih ne more odvijati. Mislim pa, da se je večina vadečih znala prilagoditi razmeram in je svoje športno udejstvovanje prestavila v naravo. Polanska banda, ki je prav tako močno vezana na dvorano, je po nekaj letih tekmovanj tokrat ostala brez sezone, saj smo se zaradi varnosti odločili, da tekmovanj v sezoni 2020/2021 ne bomo imeli. Prav tako drugo leto zapored ni bilo turnirja Švicbol. Dvorane so se odprle z mesecem septembrom in rekreacija je ponovno zaživela, čeprav ne v taki meri, kot smo si želeli, saj se je zaradi pogojev, ki jih je treba izpolnjevati, število vadečih zmanjšalo. Vrnili so se tudi tekmovanja v floorballu, kjer si ponovno želimo biti med najboljšimi v Sloveniji. Nestrpno čakamo Mednarodno ligo IFL, ki bo odigrana kot turnir in bo popestrila že prihajajoče leto.

Sicer pa je bila v letu, ki je za nami, najdejavnejša kolesarska sekcija, ki je izpeljala že 21. kolesarsko dirko na Stari vrh. Aleš Hren in Andrej Dolenc sta ponovno odlično nastopila na Maratonu Franja, kjer sta dosegla peto in šesto mesto v svoji kategoriji in 12. ter 23. mesto v absolutni kategoriji. Andrej si

ga bo zapomnil tudi zaradi svetovnega prvenstva za amaterje v Sarajevu, kjer je v svoji kategoriji dosegel šesto mesto. Oba sta na dirkah osvojila še nekaj zmag in stopničk. Tekmoval je tudi Tilen Potisk, ki je dosegel dve zmagi in eno drugo mesto. Tilen je tekmoval predvsem v vzponih, kot je vzpon na Javorč.

Leto 2021 je sicer volilno leto, toda z volitvami bomo počakali, saj je v teh razmerah preveč tvegano izvesti občni zbor. Stari upravni odbor bo še vedno deloval, toda le do takrat, ko bo izvoljen nov odbor in zgolj za nemoteno delovanje društva. Ob tem dodajam zahvalo vsem članom upravnega odbora ter članom društva za zaupanje in pomoč pri vodenju športnega društva. Že sedaj pa imamo nekaj idej za nove prireditve, ki jih bomo izvedli po volitvah in v ugodnejših časih. Povprašali smo tudi nekaj možnih kandidatov za upravni odbor, saj je nekaj trenutnih članov izreklo željo po zamenjavi.

Leto se izteka in na vrata trka novo. V pričakovanju boljšega leta vam želim obilo dobre volje, zdravja ter pozitivne naravnosti, ki naj krajane Poljan ter državljane Slovenije povezuje in ne deli. Vsak ima svoj pogled na nastale razmere, kar je čisto prav in normalno, toda za šport si še posebej želimo, da ostane tudi v teh težkih časih to, kar je bil, torej polje povezovanja.

Gašper Klinec,
predsednik ŠD Poljane

Tilen Potisk pri vzponu na Blegoš

Andrej Dolenc na UCI GF World Championship Istočno v Sarajevu

Zmagovalne stopničke Aleša Hrena na državnem prvenstvu v cestni vožnji Argonavtskega maratona

Pozdravi starejših smučarjev (U2 in U4) z Vogla

SK Poljane prepoznaven tudi po odlični izvedbi FIS tekem

Smučarsko sezono 2020/2021 si bomo v Smučarskem klubu (SK) Poljane zagotovo zapomnili ne le po tem, da smo smučarske treninge ponovno organizirali na Golavi, ampak tudi, da smo izvedli prvi dve FIS tekmi (tekmi Mednarodne smučarske zveze FIS) v zgodovini kluba. Prepoznavnost kluba tako raste ne le po uspešnih tekmovalcih, ampak tudi po dobro izvedenih tekmah najvišjega ranga.

O delovni zavzetosti članov SK Poljane ni bilo nikoli dvoma. Vsak ve, kaj je treba storiti na tekmah, ki jih organizira naš klub ali če pomagamo pri pravi progi za druge organizatorje. Dober glas o zavzetosti članov SK Poljane in dobri izvedbi tekem se je širil iz leta v leto. Tako je klub prejel povabilo, da januarja 2021 na proggi Vitranc v Kranjski Gori izvede prvi dve FIS tekmi v zgodovini kluba. To je bila nedvomno nova prelomnica v delovanju kluba.

Izvedba FIS tekmovanj, na katerih so sodelovali tekmovalci reprezentanc iz Avstrije, Nemčije, Italije, Rusije, Hrvaške, Japonske, Norveške in Slove-

nije, je zelo zahtevna, svoje pa sta k temu pridala še hud mrz in zahtevni pogoji na proggi. Izpeljana mora biti po pravilih Mednarodne smučarske zveze (FIS), saj na njej tekmovalci zbirajo točke, s katerimi se rangirajo in napredujejo po kategorijah. Zato tekmovalci in njihovi trenerji budno spremljajo, da vse poteka po pravilih, da je proga med tekmo dobro očiščena, da ni drugih nepravilnosti, skratka vsako podrobnost. Vsi, ki so ta dva dneva pomagali pri izvedbi tekme, so svojo funkcijo opravili profesionalno in brez napak. Tudi tekmovalci in njihovi trenerji so tekmi ocenili kot odlični in izvedeni na visoki ravni, kar nam pomeni zelo veliko. To dvigu-

je ugled kluba in predstavlja pomembno prelomnico v njegovem delovanju, saj so se nam zdaj odprla vrata za izvedbo še drugih mednarodnih tekmovanj v tem rangu.

Že poznani lisjaki na Zlati lisici

Člani SK Poljane smo sicer že drugo leto zapored pomagali urejati tudi proggo na tekmovanju za Zlato lisico v Kranjski Gori, sredi februarja pa smo v težkih vremenskih pogojih že tradicionalno izvedli tudi tridnevni pokal FIS Masters Cup na smučišču Cerkno, ki se ga je udeležilo več kot 80 tekmovalcev iz desetih držav. Naši člani so pripravljene priskočiti na pomoč in prispevati po svojih najboljših močeh, da tekmovanja, ki jih prevzamemo v izvedbo, potekajo brez zapletov in na najvišji možni ravni. Ni vedno lahko, a delujemo uigrano. Pohvale za izvedbo tekmovanja mastersov so z vseh strani prihajale tudi tokrat.

Zaradi dobrih referenc so SK Poljane letos marca prvič povabili tudi na pomoč pri organizaciji Pokala Vitranc, kar si v klubu prav tako štejemo za veliko priznanje. Ne le zaradi pohval za naše delo, ampak tudi ker pomoč na

tekmah predstavlja enega glavnih virov prihodkov kluba. To sezono je bila sicer ob vseh omejitvah in priporočilih za zaježitev širjenja covid-19 organizacija in izvedba tekmovanj še večji izziv.

Spet smučali na Golavi

Zaradi številnih omejitev pri treningih in zaprtja bližnjih smučišč je bil izziv tudi izvedba predvidenih treningov za naše klubske otroke. Ker je bilo snega po okoliških hribih dovolj, smo za najmlajši skupini organizirali nekaj treningov kar na Golavi. Otroci so tako spoznali čare »štanfanja« in zabave na hribu, kjer so njihovi starši presmučali marsikatero popoldne.

Pandemija je bila vzrok tudi za odpoved tekem za starejše otroke, zato ne moremo poročati o uspehih naših tekmovalcev, ki so glede na dane možnosti vseeno pridno trenirali. V klubu pa smo veseli, da se nam je v smučarski sezoni 2021/22 pridružilo deset novih otrok, kar pomeni, da imamo 36 mladih smučarjev, starih od 4 do 15 let. V toplem delu leta so s trenerji dobro izkoristili čas za nabiranje kondicije na pohodih, tehnik, rolanju, plavanju in telovadbi na

Ker so bila smučišča zaprta, so se najmlajši smučarji zavojev učili tudi na Golavi.

igrišču, starejšim otrokom pa so zagotovo najbolj ostale v spominu vsakoletne priprave, ki so jih tokrat organizirali na Fari ob Kolpi. Tam so otroci ne le trenirali, ampak se tudi zabavali, spoznavali okoliške znamenitosti in pletli še tesnejše prijateljske vezi. Manjkal ni niti vsakoletni izbor za *SK Poljane ima talent*, na katerem

otroci pokažejo še svoja druga znanja in spretnosti.

Zdaj pa že vsi nestrpno pričakujemo prve snežinke in odprtje smučišč. Tam nas boste brez težav spoznali tudi po novih enotnih smučarskih bundah.

Pavle Logar

Prejemanje navodil za postavitev proge za FIS tekmo na Vitrancu

Kara-te (prazna roka) – predstavitev Karate kluba Ronin Poljane

Začetki organizirane vadbe karateja v Poljnah segajo v leto 2005, leto kasneje pa je bil formalno ustanovljen Karate klub Ronin Poljane. Prvi predsednik je postal Jurij Šubic, od ustanovitve do danes gonilna sila karateja v Poljnah. Jurij je mojster karateja 5. DAN, poleg tega je še trener, državni in mednarodni inštruktor, sodnik in izpitni izpraševalec. Jurij ve o karateju skoraj vse, toda kot mojster se še vedno uči in redno vadi. V pogovoru mi je zaupal marsikaj zanimivega.

► Je izvor karateja na Japonskem ali kje drugje?

Pravzaprav karate izvira s Kitajske, že zelo zgodaj pa se je razširil na japonsko prefekturo Okinava, ki je bila nekoč zaradi svoje bližine pod močnim kitajskim vplivom, sicer pa je sestavni del Japonske.

Starodavna borilna veščina »Okinawa-te« (okinavska roka) se je prenesla na Japonsko kot »kara-te« (kitajska roka) in se nato preoblikovala v »karate-do« (pot prazne roke). Prazna roka v dobesednem prevodu pomeni, da se ne boriš z orožjem, ampak le z golimi rokami.

► Kot vemo, zgodovina karateja nikjer ni natančno popisana. Kdaj se je vse skupaj pravzaprav začelo?

O zgodovini karateja na Japonskem vemo precej malo, saj so praktično do konca druge svetovne vojne karate večinoma vadili na skrivaj in zato o tem obstaja zelo malo dokumentov. Uradno je relativno mlada veščina, četudi so na Japonskem in Kitajskem nedvomno karate oz. podobne veščine (večinoma na skrivaj) izvajali že mnogo prej.

Oče modernega karateja je nedvomno Gichin Funakoshi (Gičin Funakoši), učitelj na otoku Okinava, ki je leta 1955 postal prvi predsednik Japonske zveze karateja (JKA). Mojster Funakoshi je utemeljitelj sloga šotokan, sloga, ki ga vadimo v našem klubu. Šoto se je imenovalo Funakoshijevo pisalo, s katerim je pisal pesmi, zato tudi ime šotokan. Šoto sicer pomeni pinijo, ki valovi v vetru, to ime pa je izbral zato, ker je zelo rad poslušal šum pinij v vetru, ko se je v večerih sprehajal na Okinavi.

Jurij Šubic pri izvajanju enega od elementov kate sočin (velika tišina), na seminarju Gasshuku v Celju

► Bistvo karateja ni v premagovanju nasprotnikov, ampak ...

V strogem upoštevanju pravil obnašanja, spoštovanja. Pred in po vsakem treningu, tekmi se priklonimo nasprotniku v znak spoštovanja do veščine in do nasprotnika. Vzgajamo moč duha, spoštujemo etična načela in se izogibamo nasilnemu vedenju. Utemeljitelj karateja šotokan Gichin Funakoshi je trdil, da končni cilj karateja ni v zmagi ali porazu, temveč v izpopolnjevanju značaja. Karate je šola samodiscipline, ki vodi v prosvetljenje.

Z izjemo različne barve pasov vsi karateisti nosimo enake, bele obleke. Bela barva obleke simbolizira čistost namenov in odsotnost hudobnih motivov. Oblačilo, ki se imenuje »dogi«, mora biti vedno čisto. Karateisti smo pri vadbi vselej tiho in zbrani, osredotočeni na pravilno izvajanje elementov. Obutev na vadbenem prostoru »dojo« ni dovoljena.

Karate je seveda tudi tekmovalni šport, ne nazadnje je bil letos premierno uvrščen na olimpijske igre v Tokiu. Predvsem pa je karate veščina, šola, ki jo izpopolnjuješ vse življenje.

Prvo in drugo mesto veteranov Karate kluba Ronin na evropskem prvenstvu v Parizu leta 2012

Poljanski mladinci Karate kluba Ronin so se leta 2013 na evropskem prvenstvu v Kruševcu veselili tretjega mesta.

► **Vadba je precej specifična, napredek je postopen.**

Drži. Običajno pričnemo z vadbo osnovnih elementov tehnik, kot so bloki, udarci, sunki in brce. Na vsaki od stopenj karateisti osvajajo nove, vedno težje elemente. Ko karateist osvoji osnovne tehnike, preide v izvajanje kat. Karate se začne in konča s kato, ki je temelj karateja. Kate lahko razumemo kot povezano izvajanje osnovnih tehnik, v boju proti namišljenemu nasprotniku. Pomembno je natančno izvajanje vseh gibov, moč, eksplozivnost, hitrost, ritem.

Kasneje vadeči preidejo tudi v borbe (kumite), kjer se nasprotnika borita drug proti drugemu. Borbe predstavljajo uporabo osnovnih tehnik, nikakor pa ne smejo predstavljati strahu. Pri borbah stik ni dovoljen, vsi napadi se morajo končati na kratki razdalji tik pred nasprotnikom. Ta kontrola predstavlja enega bistvenih elementov karateja.

Borbe in kate sta sicer dve ločeni disciplini, vendar med seboj tesno povezani. Dober karateist mora obvladati tako kate kot biti dober v borbah, predvsem pa je priporočljiva vadba obeh elementov. Pomemben element karateja je tudi kiai, glasen krik, ki ponazarja spojitve telesa z umom. Izvede se z napetjem trebušnih mišic in izdihom zraka skozi usta. Prava umetnost kiai je učinkovito orodje samoobrambe in ustrahovan-

ja nasprotnika. Karateisti ga uporabljajo tako pri osnovnih tehnikah kot pri borbah ali katah. Močan kiai lahko nasprotnika celo tako zmede, da s tem prepreči njegov napad.

► **V klubu imate veliko mladih. Kaj jih tako privlači?**

Nekaterim služi karate kot kakovostna oblika rekreacije, drugim kot tekmovalni šport. Gre za obliko telesne vzgoje, s treningom samoobrambe si mladi zvišujejo samopodobo in pridobivajo samozavest. Z vztrajnostjo in natančnostjo se učijo dobrih delovnih navad. Zgolj talent ne zadošča nikjer.

Japonci so z raziskavami dokazali, da imajo otroci, ki se ukvarjajo s karatejem, bistveno večje sposobnosti koncentracije, so precej bolj disciplinirani in uspešnejši od svojih vrstnikov, ki se ne ukvarjajo s karatejem.

► **Skupina vadečih je že od začetka zelo številna. Koliko karateistov vadi v klubu in kateri so največji uspehi kluba?**

V letih, ko smo bili najštevilčnejši, je v KK Ronin Poljane vadilo okoli 80 karateistov, trenutno nas je nekaj manj, približno 60, vpliv pandemije je žal viden tudi na tem področju.

V klubu se udeležujemo tekmovanj tako na državni kot mednarodni ravni. Na državnih prvenstvih in pokalnih tekmovanjih smo dosegli številne zmage in medalje, izpostavil pa bi predvsem nekatere največje mednarodne uspehe:

- svetovno prvenstvo JKA 2014, Tokio, Japonska: Aleš Čadež, tretje mesto (mladinci),
- evropsko prvenstvo JKA 2013, Kruševac, Srbija: Jurij Šubic, tretje mesto (veterani), Aleš Čadež, Nik Mahnič, tretje mesto (kadeti ekipno),
- evropsko prvenstvo JKA 2012, Pariz, Francija: Jurij Šubic, prvo mesto (veterani), Iztok Logar, drugo mesto (veterani),
- evropsko prvenstvo JKA 2010, Bochum, Nemčija: Jurij Šubic, tretje mesto (veterani ekipno).

Tekmovanje v Tokiu leta 2014 je bilo res nepozabno in predstavlja največji uspeh našega kluba. Osvojiti medaljo v domu japonskih borilnih veščin, v središču Nippon Budokan pred polnimi tribunami, je res nekaj nepozabnega in realno težko ponovljiv uspeh. Nagrada tekmovalcu, trenerju in potrditev kakovostnega dela v klubu.

► **Nazivi za pasove pomenijo stopnjo znanja v karateju. Kako se podeljujejo?**

V karateju vadeči napredujejo po stopnjah, pri katerih so tudi različne barve pasov. JKA natančno predpisuje pogoje za napredovanje med stopnjami. Poznamo 10 KYU (šolskih) stopenj in 10 DAN (mojstrskih) stopenj.

Vsak začetnik prične z 10. KYU stopnjo in vsake tri mesece lahko opravlja izpit za višjo stopnjo. Tako teoretično

po štirih letih vadbe lahko opravlja mojstrski izpit za stopnjo 1. DAN (črni pas). Tam gre napredovanje med posameznimi stopnjami še počasneje. Izpite od stopnje 6. DAN naprej se lahko opravlja izključno v Tokiu. Teoretično lahko dosežeš najvišjo stopnjo 10. DAN v 60 letih, prej ne gre.

Beseda DAN v japonsščini pomeni mojstrski naziv in se ne prevaja in sklanja v drugih jezikih, npr. koliko dni ima mojster, ampak kateri dan ima. Pravijo, da je šele prva stopnja črnega pasu, 1. dan, začetek resničnega spoznavanja veščine. Sicer pa je bistvo karateja vseživljenjsko učenje. S trdim delom se vseskozi učiš in napreduješ, nikdar ne znaš vsega.

Karate zahteva veliko truda, zahteva celega človeka, z dolgotrajno vadbo v smislu telesnega razvoja kot tudi razvoja osebnosti in notranjega miru.

► Pogled naprej?

Lahko rečem, da so klubski temelji s trdim, 15-letnim delom dobro postavljeni. Uspeh kluba predstavlja predvsem število vadečih, ki radi obiskujejo vadbo, so predani karateju, trdo vadijo in stalno napredujejo, tako da se za prihodnost karateja na Poljanskem za zdaj ni treba bati.

Pogovarjal se je Gašper Debeljak

Invazivke nam rastejo čez glavo

V zadnjih letih opažamo številne pojave invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (ITR, invazivke) tudi v Poljanski dolini. Vsako leto lahko spremljamo širjenje že obstoječih in nastanek novih žarišč. Naselile so se na vodne brežine, gozdne robove, začasna odlagališča zemljin in v obcestni prostor.

Invazivke niso izbirčne glede lege, vode in hranil, zato hitro zasedejo vsako razpoložljivo ogolelo površino. Tako prehitijo domorodne vrste ali jih z agresivnim razraščanjem izrinejo. Prenašajo se s prevozom zemljin, tudi na pnevmatikah, v naravo jih lahko z neodgovornim odlaganjem ostankov zanesemo z domačih vrtov, semena raznašajo tudi voda, ptice in veter.

Pojavile so se po gradbenih delih, zaradi sanacij Sore in njenih pritokov, sanacij po ujmah in žledolomu, po gradnji gozdnih vlak, vodovodov, kanalizacije in cest.

Vse tujerodne rastlinske vrste pa niso invazivne. Za tujerodne označujemo rastline, ki jih je v naravo, kjer prej niso bile prisotne, vede ali pa nevede vnesel človek. Tako smo dobili že v 14. stoletju ajdo s Kitajske, tudi čebula in česen izvirata iz Azije, tujerodna so vsa žita in številne okrasne rastline, npr. tulipani.

Najbolj se je povečal vnos tujerodnih rastlin konec 15. stoletja, ko je bilo raziskovanje tujih dežel na vrhuncu. Večina jih izvira z Daljnega vzhoda in vseh treh Amerik. Tako smo začeli gojiti južnoameriške rastline, kot so krompir, koruza, paradižnik, buče, fižol in še marsikaj.

Ob teh rastlinah, brez katerih si današnje hrane ne moremo predstavljati, pa se je po odkritju Amerike razvila tudi trgovina z okrasnimi rastlinami. Uvažali so jih botanični

Orjaški primerek žlezave nedotike iz Urbja (Žabja vas)

Ob gradnji infrastrukture se praviloma pojavi japonski dresnik. Razrastel se je tudi pod Blažem.

Cvetoči japonski dresnik

vrtovi, premožni sloj pa si je ob svojih palačah omislil vrtove z eksotičnimi rastlinami in drevesi iz daljnih dežel. Tako so v Evropo prinesli številne okrasne rastline, ki so postale vedno bolj priljubljene in dostopne širšemu krogu, saj vzgoja marsikaterih ni zahtevna. Naselitev tujerodnih rastlin je kasneje omogočila tudi intenzivna mednarodna trgovina in z njo povezani prometni tokovi, ki potekajo po morju, kopnem in zraku.

Večina tujerodnih vrst v novem okolju sčasoma propade, saj niso prilagojene na nove življenjske razmere. Nekaterim pa novo okolje ustreza. Med njimi, pa manjšemu delu k sreči le nekaterim, celo tako zelo, da se začnejo nenadzorovano razmnoževati in širiti ter posledično ogrožati domače avtohtone vrste.

Mnoge tujerodne rastline so v naravo »pobegnile« z vrtovin in parkov, se čezmerno razrasle, ušle nadzoru in se intenzivno razširile. S tem pa se je pričel njihov negativni vpliv na kmetijstvo, gospodarstvo in zdravje. Povzročajo škodo na stavbah, zmanjšujejo biotsko pestrost, spreminjajo podobo krajine in vplivajo na zdravje ljudi – dobile so oznako invazivne tujerodne rastline, invazivke.

V Evropi je naturaliziranih več kot 12.000 tujerodnih vrst, med njimi je od 10 do 15 odstotkov invazivnih. Podobne trende beležimo tudi v Sloveniji, kjer se je ustalilo že več kot 1000 tujerodnih vrst.¹ Ko se invazivne vrste enkrat razširijo, jih je zelo težko ali celo nemogoče odstraniti, zato je izjemno pomembno, da se jih zatire v zgodnji fazi njihovega pojavljanja. To pa je mogoče le, če smo osveščeni v tolikšni meri, da opazimo, da se je v naši okolici pojavila nova vrsta in da se zavedamo, da je lahko škodljiva za domače organizme ter ukrepamo takoj.

Na evropskem seznamu invazivnih tujerodnih vrst jih je 36, v Sloveniji 18, v Poljanski dolini pa so trenutno najpogostejše in najbolj razraščene naslednje: japonski dresnik (*Fallopia japonica*), žlezava nedotika (*Impatiens grandulifera*), topinambur (*Helianthus tuberosus*), deljeno-listna rudbekija (*Rudbeckia fulgida*), kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*), orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*)

in enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*). Ponekod se pojavlja zdravju zelo nevarna pelinolistna žvrklja ali ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*), v obrečni prostor in gozdove pa se je razširila tudi tujerodna robinija (»akacija«) (*Robinia pseudacacia*).

Japonski dresnik (*Fallopia japonica*)

Po obliki je dva do tri metre visok grm, ki zraste iz podzemnih delov vsako vegetacijsko sezono. Pozimi nadzemni deli odmrejo, podzemne korenike, ki se zelo razrastejo in lahko segajo do 5 metrov globoko in 8 metrov stran od materinske rastline, pa prezimijo. Japonski dresnik v Sloveniji vzcveti konec julija in ima drobne belkaste do zelenkaste cvetove, ki so združeni v pokončna latasta socvetja. Razmnožuje se vegetativno (že iz majhnih delčkov rastline lahko zraste nova) in s semeni.

Znano je, da je nizozemsko združenje kmetijstva in hortikulture leta 1847 japonski dresnik razglasilo za najbolj zaželeno novo okrasno rastlino. Danes seveda ni več najbolj zaželena, je ena najbolj trdovratnih invazivk, ki ji ustrezajo zmerno vlažna, s hranili dovolj bogata tla. Je plevel, ki preprečuje dostop do vode, povečuje erozijo ob vodotokih, povzroča škodo v gospodarstvu, preprečuje pomlajevanje gozdov, povečuje stroške vzdrževanja zelenih površin, povzroča škodo v gradbeništvu, izpodriva domorodne vrste, spreminja podobo krajine in še bi lahko naštevati.

Japonski dresnik predre tudi beton ali asfalt.

¹De Groot, M., Kolšek, M. idr. (2017). Tujerodne vrste v slovenskih gozdovih. Ljubljana: Silva Slovenica.

Eden od mnogih grmov dresnika v Zajčjem brodu

Žlezava nedotika

Gosti sestoj žlezave nedotike v Vrbju

V dolini se pojavlja od Žirov navzdol, mestoma tudi na obeh bregovih Sore. V naši občini je največje rastišče v t. i. Zajčjem brodu (na levem bregu Sore, na delu, kjer se Sora najbolj oddalji od regionalne ceste), v KS Poljane pa se pojavlja v gradbeni coni Dobje, ob Sori pod šolo, pod Bognarjem v Predmostu in pod avtobusno postajo v Poljanah. Od Poljan ob Sori navzdol se mestoma pojavlja od Žagarja do Visokega, naprej pa se sestoji daljšajo, širijo in zgoščajo v neprehodne sestoje. Opazimo jih pod Logom, še večje površine zasedajo na obeh straneh Sore pod Petruzom in Gabrkom, v Zmincu pa strnjene sestoji že zavzemajo večji del rastlinja obeh bregov in dostop do vode je v teh delih onemogočen. V poljanski KS se pojavlja tudi v Hotoveljski grapi, še več pa ob Ločivnici med Volčo in Podobenom, najdemo ga tudi ob cesti v Smoldno in še marsikje.

Odstranjevanje dresnika je zelo težavno in slabo učinkovito. Uspešni smo lahko le ob novih in manjših žariščih s pogosto košnjo več let zapored in z globokim izkopavanjem korenin. Pri poskusih odstranjevanja se je pokazalo, da je slabo učinkovito tudi različno prekrivanje, celo večletno prekrivanje s črno folijo.

Ostankov ne kompostiramo, posušimo in zažgemo!

Žlezava nedotika (*Impatiens grandulifera*)

Njena domovina sta Indija in zahodna Himalaja. V Evropo so jo prinesli kot okrasno in medonosno rastlino. Tudi ta tvori strnjene sestoje in izpodriva domorodne vrste. Pogosta je ob rečnih bregovih in brežinah manjših potokov, na poplavnih ravninah, prodiščih, odlagaljših zemljin in gozdnih robovih. Zelo pogosta je ob Sorah in njenih pritokih, širi pa se tudi na gozdne robove, poseke itd. Ustrezata ji sončna in senčna lega.

Je stebelasta enoletnica, visoka 1,2 do 3 metre, ki ima vodeno, votlo kolenčasto steblo, široke suličaste liste, čeladaste cvetove bele do temno rožnate, škrlatne barve. Cveti od julija do oktobra, plodovi ob zrelosti izstrelijo (ne dotikaj se) rjava ali črna semena, ki jih je na eni rastlini nekaj sto do več tisoč. Rastlina se hitro širi, semena prenašajo veter, voda, človek in živali. Gosti sestoji ne omogočajo razvoja drugih rastlin. Po odmrtnju so brežine, ki jih je poraščala nedotika, izpostavljene mnogo večji eroziji kot tiste, ki jih poraščata domače grmovje in drevje.

Na našem področju je največ nedotike na desnem bregu Sore ob poti med Poljanami in Gorenjo vasjo, predvsem okrog Žabje vasi, v neposredni bližini ceste na koncu Srednje vasi in prav v tem delu tudi ob Sori. Pogosta je tudi ob pritokih – Ločivnici, Hotoveljščici, v Brenteževem grabnu, Žabenski grapi in še bi lahko naštevali.

Odstranjevanje je razmeroma preprosto. Če več let zapored rastlino pulimo ali kosimo pred cvetenjem, jo lahko uspešno izkoreninimo.

Ostanke, pokošene pred cvetenjem, lahko kompostiramo.

Topinambur (*Helianthus tuberosus*)

Topinambur, ki izvira iz Severne Amerike, je med najpogostejšimi invazivkami ob Sori. Rastlina je poznana kot jeruzalemska artičoka, ameriški krompir, laškica ter laška ali svinjska repa. V Zahodno Evropo so jo prinesli v 17. stoletju, 200 let kasneje se je razširila tudi po drugih evropskih deželah, ko so jo začeli saditi za živinsko krmo.

Sora je v septembru predvsem na desnem bregu obrobjena z rumenimi topinamburjevimi cvetovi dolvodno od Trebije

Topinambur

Zlata rozga ob Sori pod Srednjo vasjo

Mladi poganjki topinamburja, ki se je razširil na celotne Pole.

Deljenolistna rudbekija

navzdol. Zelo je razširjen pod Srednjo vasjo in Dobjem, na desnem bregu smo ga opazili ob mostu čez Soro v Poljanah, ki se je ob protipoplavnem urejanju razširil vse do novega kopališča. Bolj ali manj strnjeni sestoji so od Poljan navzdol. Če zanemarimo japonski dresnik, bi zaradi pogostnosti in opaznosti dveh ITR dolino lahko poimenovali tudi Dolina žlezave nedotike in topinamburja.

Še vedno se ga goji kot okrasno rastlino, tudi za uživanje gomoljev in čebeljo pašo. Uživanje gomoljev ugodno vpliva na prebavo, znižuje holesterol in uravnava krvni sladkor. Najučinkovitejše ga odstranimo z izkopavanjem in puljenjem. Vendar moramo paziti, da korenika ne razpoka po členkih, ker iz njih požene še več rastlin.

Ne kompostiramo, rastline posušimo in sežgemo!

Kanadska in orjaška zlata rozga (*Solidago canadensis*, *Solidago gigantea*)

Njuna domovina je Severna Amerika. V Evropi sta se pojavili najprej v botaničnih vrtovih kot okrasni rastlini. Rastlini sta pri nas splošno razširjeni in med najbolj težavnimi invazivnimi vrstami. Najbolje uspevata na razmeroma globokih, svežih do vlažnih tleh, ustrezajo jima bolj sončne lege. Sta prezimni trajnici, od julija do oktobra cvetita živo rumeno, rasteta v večjih sestojih, tudi do 300 stebel na kvadratni meter. Steblo kanadske zlate rozge je dlakavo, orjaške pa golo. Širita se s korenikami in drobnimi semeni, ki jih je na posameznem stebelu tudi do 10.000.

Ob Sori jo najdemo na levem bregu med Trebijo in Podgoro, pod Srednjo vasjo in Dobjem in mestoma ob Sori navzdol na obeh bregovih. Najučinkoviteje ju odstranimo z večkratnim puljenjem in izkopavanjem. Kompostiramo lahko samo

necvetoča stebela. Cvetočna stebela in stebela s semeni ter korenike moramo sežgati.

Deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*)

Izvirna iz Severne Amerike. V Evropo je prišla kot okrasna rastlina, pri nas pa je bila prvič opažena leta 1868 v Ljubljani. Širi se predvsem v nižinskih območjih, bližje naseljem, na deloma senčnih rastiščih, ob rekah in jarkih. Najdemo jo tudi ob Sori, kjer je večji sestoj pod Dobjem in na koncu Žabje vasi. Pravo neprehodno polje pa je v Dobenski grapi. Verjetno še marsikje drugje.

Je steblikasta trajnica, višine do 3 metrov. Cvetovi so veliki v živo rumenih do citronastih koških, ki so na sredini temni. Cveti od julija do septembra. Razraščča se iz podzemnih stebel (živic), semena so podolgovata, velika od 6 do 8 mm. Najbolj se širi z neočiščeno zemljino, saj za širjenje zadostuje zelo majhen košček živice. Pogosto se širi tudi z odlaganjem ostankov rastlin z vrtov v naravo.

Odstranjevanje je učinkovito s puljenjem pred tvorbo semen.

Rastline, ki še niso tvorile semen, lahko kompostiramo, podzemne organe in stebela z dozorelimi semeni sežigamo.

Enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*)

Enoletna suholetnica je k nam pripotovala iz Severne Amerike kot okrasna rastlina. Visoka je od pol metra do metra in pol, steblo pa je močno razvejano kot pri kamilici. Marjetičasti cvetovi, ki rastejo v socvetjih, so podobni kamilicam. Običajno rastlino opazimo šele junija, ko zacveti, cvetenje pa traja vse do novembra. Semena raznaša veter, na njive, travnike in v gozd pa se prenaša tudi z mehanizacijo. Semena se prenašajo in širijo s senom.

Enoletna suholetnica

Gojenje sirske svilnice (papagajčkov) je v Evropi prepovedano.

Enoletna suholetnica je prerasla vinograd nad Brestanico.

Je med najpogostejšimi invazivnimi vrstami tudi na našem območju. Pojavlja se ob cestah, zapuščenih traviščih, ob rekah, skratka povsod jo najdemo – posamezni primerki se pojavljajo na obeh bregovih Sore, ob vseh poteh, najdemo jo v Planinci, na Kuclju, Kosmovem griču, na brežini ob Šubičevi hiši itd.

Suholetnica izpodriva druge, domače vrste rastlin in zaseda njihov prostor, njena krmna vrednost je zelo slaba, zato prisotnost na travnikih zmanjša kakovost krme.

Odstranjevanje: z zelo pogosto košnjo ali puljenjem pred cvetenjem več let zapored. Pokosene in populjene rastline ne kompostiramo, saj cvetoče rastline tudi če jih pokosimo, lahko semenijo in se nemoteno razmnožujejo dalje.

Pelinolistna ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*)

Naravno je razširjena predvsem v Ameriki. V Evropo je po vsej verjetnosti prišla s semenom črne detelje, v Slovenijo po drugi svetovni vojni. Danes je precej razširjena, ob prometnicah, na odprtih peščenih površinah ter na njivah. Razmnožuje se le s semeni, ki v tleh kalijo več deset let. **Je zelo alergena!**

Rastlina je enoletna, visoka od nekaj centimetrov do 2 metra. Kali od pomladi do poletja, cveti od julija do oktobra. Steblo je dlakavo, zelenkasto ali rdečkasto. Listi pernatno razdeljeni v ozke roglje. Cvetovi so neugledni, zelenkasti. Je vetrocvetka.

Pelinolistna ambrozija se pojavlja ob regionalni cesti (v Kotu in Na Logu).

Odstranjevanje: ob manjših populacijah se priporoča ročno puljenje rastlin pred tvorbo semen in pogosta košnja čim bliže tlom, vendar pred cvetenjem.

Kompostiramo le necvetoče rastline.

Zelo pomembno je pravočasno ukrepanje.

Invazivne tujerodne vrste negativno vplivajo na naravo, gospodarstvo ali zdravje ljudi. Biologi jih obravnavajo tudi kot eno največjih groženj biotski raznovrstnosti. Pri tem se pozornost posveča predvsem tistim tujerodnim vrstam, ki so že invazivne in povzročajo obsežno okoljsko škodo. Z marsikatero ITR se bo treba sprijazniti (ena takšnih je na določenih področjih gotovo japonski dresnik), druge je z odločnim ukrepanjem in pravilnim ravnanjem še mogoče odstraniti, omejiti itd.

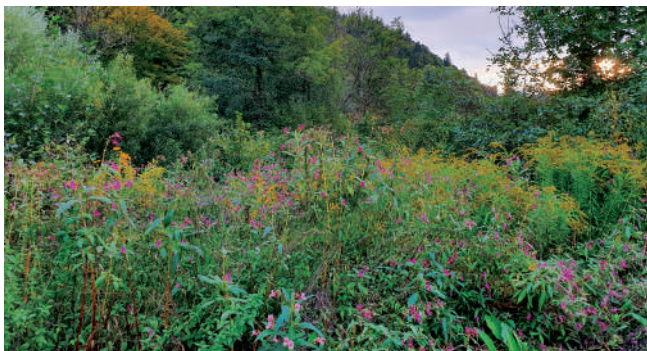
Ena od takšnih rastlin je sirska svilnica (papagajčki), ki jo marsikdo goji na svojem vrtu, čeprav je gojenje v Evropski uniji prepovedno. Biologi ocenjujejo, da se kot invazivna rastlina kaže tudi lovoričev. Težava je v plodovih, ki jih ptice raznašajo in rastlina se v okolici urbanih središč že pojavlja v gozdovih. Podobno je s thunbergovim češminom, jagodami goji in davidovo budlejo (metuljnik) idr.

Zakaj so invazivne tujerodne vrste problem?

Invazivke imajo negativen vpliv na podobo krajine in nasploh na ekosistem. V našem okolju vplivajo predvsem na biotsko pestrost in izpodrivajo avtohtono rastlinstvo. Na širšem območju države in v Evropi pa marsikje povzročajo veliko gospodarsko škodo tako v kmetijstvu in gozdarstvu, vrtnarstvu, pri urejanju vodotokov in zelenih površin, v infrastrukturi in gradbeništvu. Ocenjujejo, da v Evropi letno povzročijo za 18 milijard evrov škode.

Pri obvladovanju invazivnih tujerodnih vrst je pomembno, da ukrepamo čim prej, saj je odstranitev tujerodne vrste v trenutku, ko še ni močno razširjena, še mogoča, stroški odstranitve pa so relativno nizki. Pravi trenutek je takrat, ko se tega, da bo imela škodljive učinke, še ne zavedamo, zato je treba spremljati tujerodne vrste tudi drugje in se »učiti na napakah sosedov«.

Večina invazivnih tujerodnih rastlin cveti pozno poleti, ko je večina avtohtonega cvetja že odcvetela, zato so odlična pozna paša za čebele. Vendar pa je dobro vedeti, da pašo čebelam dajejo tudi druge vrste avtohtonih cvetočih rastlin, kot so različne vrste mete, šetraj, baldrijan, navadna dobra misel, bazilika in hermelika, ki jih lahko sadimo tudi v domačem

»Učni poligon invazivk« ob Sori pod Dobjem

Prostovoljci in člani Ribiške družine Visoko čistijo žlezavo nedotiko v Vrbju.

vrtu in s tem omogočimo pozno pašo čebelam in drugim žuželkam. K paši pa pomembno prispevajo tudi ekstenzivni travniki, kjer je pozno jeseni še vedno nekaj cvetočih rastlin, zato je pomembno, da jih ohranjamo in oblikujemo mrežo pisanih cvetočih predelov sredi intenzivno obdelane krajine. S tem sami lahko mnogo prispevamo k biotski pestrosti doline in njeni lepoti.

Rezultati popisa invazivk v občini Gorenja vas - Poljane

Podatke o razširjenosti invazivnih tujerodnih vrst lahko spremljamo na portalu Invazivke.si. V letošnjem letu je bil v projektu *Aktivno proti invazivkam*,² ki ga vodi Ljudska univerza Škofja Loka s partnerji, izveden popis invazivk v obeh dolinah.

Do popisa je bilo v naši občini evidentiranih 11 rastišč, v popisu pa je bilo ugotovljenih še 113 rastišč. Pri tem velja omeniti, da so nekatera zelo obsežna in vpisana samo enkrat, marsikatero manjše tudi ni evidentirano. Popis je obsegal samo obrežje Sore, ne pa pritokov, niti vseh ostalih področij (gozdnih robov, gozdov, hribovskih cest, zapuščenih travnikov, opuščenih odkopov, različnih površin »brez lastnika« itd.).

Na podlagi popisa lahko ugotovimo, da je najpogostejša invazivka na našem področju žlezava nedotika, sledita ji topinambur in japonski dresnik, pogosta sta še deljenolistna rudbekija in zlati rozgi. Od pogosteje opaženih invazivk je malo popisov enoletne suholetnice, ki je slabše opazna in ob vodi tudi redkejša. Je pa na drugih področjih, predvsem travnikih in ob poteh, dokaj pogosta in jo najdemo po celotnem območju KS.

Lahko postanemo občina brez invazivk? Tako, da upoštevamo naslednja priporočila:

1. Pazljivost in dosleden nadzor pri vseh gradbenih posegih, saj je popis potrdil že znano resnico, da so gradbeni posegi vedno pustili sled, to je pojav invazivk tako pri

urejanju brežin Sore in Ločivnice kot urejanju gospodarske cone, gradnji infrastrukture, premoščanju Sore ob gradnji kanalizacije in loškega vodovoda itd.

2. Nujno bi morali imeti območje v občini, kamor bi lahko odlagali kontaminirano zemljinu in jo primerno upravljati.

3. Ne sadimo ali sejemo rastlin, za katere nismo prepričani, da niso invazivne.

4. Nobenih tujerodnih vrst ne sadimo, sejemo ali v naravo odlagamo njihovih delov.

5. Odstranjujemo tujerodne vrste in jih nadomeščajmo z domorodnimi rastlinami ali vsaj preprečujemo njihovo semenitev in plodenje.

6. Odstranjujemo manjša žarišča, preden rastline zacvetijo, se ukoreninijo in razrastejo.

7. Ostanke z vrta nikoli ne odlagamo v naravo.

8. Bodimo previdni pri uporabi semen. Na ta način sta se razširili ambrozija in enoletna suholetnica.

9. Znanje o pasteh tujerodnih rastlin širimo med ljudi.

Uredniški odbor *Vaščana* vabi na prvo vsepoljansko očiščevalno akcijo:

OBČINA BREZ INVAZIVK

v soboto, 20. avgusta 2022

V primeru slabega vremena bo teden dni kasneje. K sodelovanju vabimo vse občane in krajevna društva. Prosimo, da občani in društva, ki ste se pripravljene udeležiti akcije, pošljete svoje podatke na naslov: jakob.subic@gmail.com. Prijava je neobvezna, namenjena obveščanju in potrditvi termina in jo kadar koli lahko prekličete.

Jaka Šubic

² Operacijo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014 – 2020. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za programsko obdobje 2014 – 2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za vsebino je odgovorna Ljudska univerza Škofja Loka.

Predsednik ČD Blegoš Štefan Inglič prejema priznanje iz rok predsednika ČZS Boštjana Noča. (Foto: Simon Mur)

Prihodnost diši po medenjakih

Sive, težke jesenske meglice ovijajo drevesne krošnje, se smukajo okrog vogalov hiše, medtem ko v njej diši po prvih medenjakih. Ko jemljem pekač iz pečice, se ozrem na mizo, kjer male rokice gnetejo in valjajo svoje piškotne oblike, ki le nekje v obrisih spominjajo na šablonske, a srečne oči in prešeren smeh božata vse prostore. Diši po domu in to bodo nekoč spomini najinih otrok na otroško toplino brezskrbnosti. V dneh, ki nas v dolgih večerih vabijo v bližino, na krušne peči in pred kamine, nas vonj po praznični peki, plapolanje ognja, žvenket pekačev in sledi moke po kuhinji nese čisto potihno vsakega v čas, ko ga je mami ali mati opozarjala, naj zapre vrata, da se kruh in potice ne prehladijo.

Iz prav tistih dni je rasla želja, da otrokom pokažem, kako in kje nastane tekoče zlato, ki tako čarobno riše vijuge, ko ga dodajamo na kruh, in ki ga nežno vmešamo v testo za medenjake, pa v katerem mariniramo, se z njim samo sladkamo ...

V strganih hlačah in opraskanih kolen sem vsako poletje kot začarana sedela ob starem očetu Karlu, ki je na svojem tri-nožniku ovit v dim pregledoval panje v svojem čebelnjaku, ki ga je postavil že njegov oče, moj praded Peter. Premajhna sem bila, da bi odnesla kaj prida znanja, a že samo, da sem smela pihati dim v panje, rezati pokrovčke s polnega satja, prst pomakati v sveže točen med, poslušati nežno šumenje čebelic, je bilo kot praznik.

Prav, poskusiva z enim panjem za eno leto, da vidiva, ali imamo zanje dovolj časa, ali bo – skoraj s telefonom v roki rojeno – mladino to enako začaralo kot njuno mami, sva rekla z najdražjim Matjažem in obnovila stričev rabljeni panj. Bil je začetek krasnega popotovanja. Mentor Vine je pripeljal prvo družino, čez kak mesec še sosed Štefan prvi roj. Iz prve družine smo mojstrsko pridelali sedem matic (ja, Vine se je držal za glavo, a taki so začetki), iz njih tri narejence in leto zaključili s šestimi polnimi panji, z nekaj manj sladkorja, s prvimi kilogrami kostanjevega medu, nekaj piki, veliko izkušnjami in še več željami ter odločeni, da so postale te male belce, kot jih kliče najmlajša, naše družinske članice.

Mi pa smo postali del čebelarke družine. V časih, ko odtujeni divjamo vsak po svojih poteh, je ta družina pravi balzam. Ko se kot začetnik, z le nekaj obrisi znanja, obrneš na izkušene čebelarje, si vedno vzamejo čas, pomagajo, svetujejo, pokličejo kar tako ali pa kar pripeljejo kak roj.

Da to drži za zares celotno Čebelarsko društvo Blegoš, se je pokazalo prav letos ob izjemnem jubileju. Mežnarjev kozolec v Srednji vasi je prvo soboto v juniju ponudil zavetje slavju ob 110. obletnici delovanja Čebelarskega društva Blegoš. Pri pripravi je pomagalo toliko rok, da bi jih težko prešteli, kot bi sedeli pred čebelnjakom in gledali marljive čebele pri delu.

Sicer pa zgodovina pravi, da so že dve leti pred uradno ustanovitvijo v gostišču Pri Anžonovc v Srednji vasi za čebelarje pripravljali predavanja, temu je 25. marca 1911 sledila uradna ustanovitev Čebelarske družine Poljane. Z nekaj deset čebelarjev se je po prvi svetovni vojni ta številka zvišala na kar blizu 80 čebelarjev. A poljanske čebele so bile tudi popotnice, večji čebelarji so svoje kranjice kar z vlakom vozili na ajdovo in akacijevu pašo v Pomurje. Pred drugo svetovno vojno je bila ustanovljena še čebelarska družina Gorenja vas, ki se je leta 1956 priključila poljanskim čebelarjem.

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so kranjice dočakale prvi dopust na Hrvaškem. Slovenski čebelarji so namreč čebele začeli voziti v Dalmacijo. Kmalu po letu 2000 so čebelarji izbrali svoj slogan: *Pod Blegošem pase se kranjica, nabira nektar za rudeča lica* in blagovno znamko Med izpod Blegoša. Društvo se je vsa zadnja desetletja močno povežalo z najmlajšimi generacijami v šolah in vrtcih, kar je najboljša naložba za prihodnost čebelarstva, tako z vidika ljubezni do čebelarjenja kot ljubezni do domačega, v Poljanski dolini pridelanega medu.

Uredili so prvo čebelarsko pohodniško pot v Sloveniji, imajo svojo himno *Poljanski čebelar* in kar je najpomembnejše, v njem rastejo in se razvijajo nove generacije čebelarjev. Na praznovanju jih je pozdravil župan občine Gorenja vas - Poljane Milan Čadež, ki je primerjal marljivost čebel s poljanskimi čebelarji, ki vztrajajo tudi v slabih ali celo katastrofalnih letinah, kot je žal bila letošnja.

Predsednik Čebelarske zveze Slovenije Boštjan Noč je čebelarjem čestital ob visoki obletnici, podelil jim je častno

Praznovanje pod Mežnarjevim kozolcem v Srednji vasi.
(Foto: Simon Mur)

odlikovanje Antona Janše, prav tako je predsedniku Štefanu Ingliču izročil odlikovanje Antona Janše prve stopnje. Noč je poudaril, da sta ljubezen do čebelarstva in tudi optimizem v teh časih neprecenljiva.

Ob slavlju so podelili značke zvestobe Čebelarškega društva Blegoš za leto 2021, kjer so jih za deset let članstva prejeli Jaka Frlan, Marjan Gantar, Damjan Oblak, Nina Kokalj Oblak, Pavel Razložnik, Andrej Tavčar in Boris Pintar. Za 20 let članstva sta značko prejela Pavle Čadež in Mirko Robba, za kar 50 let pa Štefan Inglič.

Priznanja Antona Janše tretje stopnje so dobili Luka Demšar, Emil Milan Pintar, Stane Fern, Roman Mur, Stanislav Tušek, priznanja Antona Janše druge stopnje so šla v roke Pavla Čadeža, Antona Debenca, Antona Jenka, Borisa Jezerška in Mirka Robbe.

Mladi Jagršnkovi čebelarji smo šele na začetku poti nabiranja izkušenj in znanja, a naučili smo se že najpomembnejšega: vedno je na prvem mestu skrb za dobrobit teh malih, a borbenih, marljivih živalic.

V zadnjih letih je kakovost njihovega preživetja ponovno na preizkušnji, prav letošnja sezona pa je bila najslabša, odkar na nacionalni ravni spremljajo in merijo donose. V povprečju ena družina pridelala od 15 do 20 kilogramov medu, letos pa je bila ta številka le 1,3 kilograma, kar predstavlja pravo katastrofo. Na državni ravni so čebelarji pridelali po ocenah Čebelarške zveze Slovenije zgolj 195 ton medu, kar je več kot pol manj od doslej najslabše sezone v letu 2014.

Topel februar je vzpodbudil razvoj vegetacije, ki je hladen marec ni mogel ustaviti in vse je sledilo v aprilske pozebe, ki so spomladanske rastline prizadele že tretje leto zapored.

Majhni, a pogumni koraki mladih čebelark.
(Foto: Matjaž Novak)

Prav te rastline poskrbijo za dober razvoj čebeljih družin, ponekod pa prinesejo že prvo medicino. Dež in veter sta bila stalnica vse do junija, zato smo čebelje družine pridno krmlili, da so sploh preživele. A sladkorna raztopina ni dovolj za optimalen razvoj čebeljih družin, saj zagotavlja zgolj energetski del, zato so še vedno trpele pomanjkanje cvetnega prahu.

Kako bodo po takšni pašni sezoni čebele preživele zimo? Vsak čebelar upa, da čim bolje, da je pred nami mrzla in snežena zima, v kateri bomo ob žičenju satnikov nabrali novih moči. Prenekateri so po zadnjih sezonah tudi obupali, ni jih malo, ki so finančno pred hudimi izzivi. Vsak od nas lahko doda svoj prispevek k večjemu optimizmu – da si zalogo medu nakupimo pri preverjenem čebelarju, da posadimo medovite rastline ali drevo, da se zavedamo, da je vsaka tretja žlica hrane zasluga čebel in drugih oprasovalcev. Spremembe na bolje se vedno začnejo pri nas samih. Ko sam pridelam hrano, ki jo daš na mizo, jo ceniš z drugačnimi očmi. Poznaš vsako kapljo znoja, skrbi in truda, ki je vanjo vložena. Tako je tudi pri medu, cvetnemu prahu in drugih dobrotah, ki nam jih prinesejo čebelice.

Naučijo nas potrpežljivosti, vztrajnosti, skromnosti, nas presenečajo, vzpodbujajo. Obenem nas učijo solidarnosti in tovarištva, ki ga nam v teh čudnih časih obilno primanjkuje.

Ne nazadnje se ob čebelarjenju naučiš v umirjenosti, s katero moraš pristopati do tega dela, poslušati najprej sebe. Iskati odgovore v intuiciji, ki jo večinoma preslišimo. Večkrat sem se ob izzivih v panju vprašala, kaj bi oča Karlo ali praded Peter naredila, in nemalokrat so roke same poiskale rešitev. In ko gledam najini puncji, kako kot peta generacija ometata čebelice, verjamem, da je prihodnost topla, svetla in da diši po medenjakih.

Martina Kolenc Novak

Poljane nekoč

Poljane, dom prelepih dni, v spominih Videmskega Toneta

»Priimek Vidmar nosi 3836 oseb in je deseti najpogostejši slovenski priimek. Največ oseb s tem priimkom – 1186 – živi v osrednjeslovenski, 713 v goriški statistični regiji in 518 v jugovzhodni Sloveniji. Nastal je iz poimenovanja za podložnika na cerkvenem posestvu ali vidmu.«¹

Ime Vidmar pa se je v preteklosti prijelo tudi kakšne hiše, katere pomen je moral biti podoben ali isti kot velja za priimek, kar lahko opazimo na domačem primeru. Vidmarjeva domačija v Poljanah je v preteklosti imela poseben status med kmeti. Vidmar je za freisinškega zemljiškega gospoda vzrejal konje za vojaške potrebe. Zato so na Vidmu vedno imeli zelo velik hlev. O ugledu in premoženju Vidmarjevega grunta ob koncu 19. in začetku 20. stoletja posredno namiguje tudi Ivan Tavčar. V črtici *Šarevčeva sliva* nikoli ne piše, da bi hodila Šarevčeva Meta v tabrh k sosedu Žagarju ali Kočarju, kar bi bilo najbolj priločno. Kočar in Žagar sta bila v Tavčarjevih časih majhna kmeta. Zato Meta v Tavčarjevi črtici govori vedno le o Vidmarju. »Pri Videmskih, dobivala je največ dela, in če je to hišo zgubila, potem je izgubila je vse.«²

O lastnikih Vidmarjevega grunta pred prvo svetovno vojno, ki mu je zagotovo pripadala tudi gostilna, ne vemo dosti. Poznamo le žalostno zgodbo, ki pravi, da se je videmski naslednik Janko Čadež želel poročiti s Prodovsko Albino. Prodovski niso imeli veliko zemlje. Bili so kot nekakšni vaški podjetniki, ki so iz zgodbe dveh zaljubljenecv hoteli čim več iztržiti. Hčerko Albino so bili pripravljene dati v zakon na Videm v zameno za kos zemlje. Videmski so Prodovskim zahtevo ugodili, vendar potem Prodovski obljube niso držali, mogoče so zahtevali še kaj več, Vidmar pa ni bil pripravljen tega dati. Tako se Albina in Janko nista smela poročiti. Janko je kljub temu postal gospodar na Vidmu. Zadolžil se je in izplačal svoji dve sestri. Toda mlada dva, Janko in Albina, sta morala biti hudo zaljubljena. Ljubezen med zaljubljenecv pa ni pojenjala, kot so morda pričakovali vsi okrog

njiju. Tako sta brez privoljenja staršev zapustila vsak svoje domače in odšla v Ameriko. Videmski grunt je naenkrat ostal brez potomcev, bremenil pa ga je velik dolg, ker ga Janko pred odhodom ni poravnal. Kmetija je prišla na boben. Gruntu so iskali kupca. Toda kdo bi v tistem času imel na kupe denarja? Hm, Žagarjev Jaka iz Hotovlje, ki se je pred letom 1929 vrnil iz Amerike z zajetnim kupčkom ameriških zelencev. Kupil je cel videmski grunt z gostilno vred in še mu je denarja ostalo. Toda, ko se je vrnil, je bil že v letih. Ostajal je samski, brez potomcev z vablivo vsoto premoženja. Da bi se po njegovi smrti okrog premoženja ne vnel prepir, je najprej prodal gostilno. Kupil jo je Franc Jelovčan, Hotovnk, ki si je denar za nakup gostilne tudi prislužil v Ameriki. Vse ostalo premoženje pa je Jaka zapustil svojim bratom in sestram oziroma po smrti brata njegovi vdovi, ali natančneje:

- Marjani, ovdoveli ženi brata Matevža (Matevž se iz prve svetovne vojne, kamor je bil vpoklican, ni vrnil. Umril je 28. 8. 1917 v bolnišnici v Tullnu v Spodnji Avstriji.), ki je živela pri Ovničk v Hotovlji,
- bratu Janezu (ki je nasledil Žagarjevo kmetijo),
- sestri Franci (ki se ni poročila in je ostala na Žagi kot teta).

Po Žagarjevem Matevžu ovdovela Marjana je Ovničkovo hišo in zemljo na Polah prodala in leta 1931, ko je hiša pri Ovničk pogorela, odšla živeti s sinom Nacetom ter hčerko Marjano v Poljane na Videm, na podedovani delež. Sin Nace – ki je s šestnajstimi leti tudi moral v prvo svetovno vojno, a se je v nasprotju z očetom srečno vrnil – je prevzel kmetijo na Vidmu. Poročil se je s Četrtnikovo Marjanco. Videmska hiša je z gospodarjem Nacetom dobila še drugo ime, Pri Nacet. V zakonu so se Nacetu in Marjani rodili štirje otroci: Manca, Polde, Tone in Julka. Manca, Polde in Tone so bili rojeni še pri Ovničk, Julka že na Vidmu. Mateja Tušek pa je v nadaljevanju v prijetno pripoved ujela spomine Videmskega Toneta.

¹ Silvo Torkar (november 2021), dostopno na: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/2477/izvor-priimkov-vihteli%C4%8D-in-vidmar>.

² Ivan Tavčar, *Šarevčeva sliva* (v zbirki črtic *Med gorami*).

*Na svetu je sveto obličje
samo eno samcato – dom.
Ikona. Gnezdo lastovičje,
nad njim mile večnosti zvon.*

*V njem bdi gospodarja postava
nad rodnostjo korenin,
a prednikov duh spreletava
se v sinjih meglicah nad njim.*

*Tako je kdaj slišati glasbo,
kot pel bi nebeški zbor,
in veš, da ustavil se čas bo
in pojde s teboj na odmor*

*v intimo, pod prednikov slike,
v pozabljeni bogkov kot,
kjer lepe ponavlja replike
življenja minulega tok.*

*In veš, da na svetu to sveto
ne rani nikakršen dvom,
lahko ti vse drugo je vzeto,
bogati si, če še imaš – dom.³*

Videmsk Tone. Nacetov sin. Sedaj že dolgo zakonski mož in oče. Več kot dve desetletji tudi že ded. Rojen pri Ovničk leta 1931. V njegovi družbi sva megle-nega oktobrskega večera s Pečelarjevo Jernejo z besedami skicirali družbe-no in družabno podobo Poljan izpred slabih sto let. Mladi gospodar novega rodu je tisti čas pospravljaval kozolec, kamor so prejšnji dan postavili vreče s sekanci, gospodinja (Tonetova žena, po rodu Žgajnarjeva z Dobrave) je pred nas postavila topel čaj, krhke flancate in sladko grozdje z domače trte, Tone pa je z malho spominov, ki so se v srce ugnezdili v devetih desetletjih, sedel za kuhinjsko mizo in pripovedoval ... o otroškem direndaju okrog cerkve, o mladinskih sestankih pa o poslih, ki so jih sklepali po nedeljskih mašah, kartanju, poljanskih obrtnikih in še mnogočem ...

Otroci so resda morali poprijeti za marsikatero delo, vzeli pa so si tudi čas za igro. Podili so se po parku okrog cerkve sredi vasi, se lovili, skrivali in preizkušali svoj pogum, ko so se vzpenjali po vseh štirih navzgor po cerkvenem zvoniku. Stopnišče brez ograje je številne prisililo, da so se na enak

način prikobacali tudi nazaj. Pozimi so se dričali po kupih snega, ki so spolzeli s streh, se sankali s štirisedežnim Bašucovim senivčkom, se kdaj stopli, večinoma pa je njihov skupni čas dišal po prijateljstvu in povezanosti. Bili so rihtarje, se igrali ravbarje in žandarje. Vozili so se tudi že z nekakšnimi skiroji. Videmsk Tone je bil bolj plašen fantič in nikoli ni upal vprašati ostalih fantov, če mu ga kdo posodi za en krog. »Če človek ni korajžen, ulik zamudi,« je pristavil med pogovorom. Sem in tja so kakšno slastno raubšicnili na koš tam v Ločivnici nasproti britofa, vse dokler niso trije zvonovi posamič zadoneli avemarije. Že slavni Dante je pred več stoletji zapisal, kako se popotnika poloti domotožje, ko večerni zvon zapoje žalostinko umirajočemu dnevu, kaj bi potem otroci ob mraku ne hiteli vsak na svoj kraj.

Poleg dela in igre je bilo treba čas nameniti tudi šoli. Preden so hodili v staro poljansko šolo, se je pouk odvijal v mežnariji, ob nedeljah pa pri učitelju Gostinčarju nad zadrugo.

Mladina se je po drugi svetovni vojni pri Cit ali na Kupčuš zbirala na mladinskih sestankih. Tak sestanek je bil tam nekje na štirinajst dni. Mladi so zbirali predloge za spremembe in napredek v kraju, zapisali sklepe v zbornik, nato pa se povесelili v družbi harmonike. Na naslednjem sestanku čez dva tedna so se potem kregali, zakaj se ni od zadnjega sestanka nič naredilo, sestankovanje pa vendarle zaključili na že ustaljen način – s petjem in plesom.

Velike kmetije, kot sta bili na Vidmu in pri Kamnari, so se lahko preživljale s kmetovanjem, ostale hiše pa so poleg obrtništva ali trgovine imele skorajda vsaka svojo kravo in prašiča. Na Vidmu so zredili po tri prašiče na leto, 40 litrov masti in 10 litrov ocvirkov so dobili iz njih. In hrana je bila čisto drugačnega okusa, pravi Vidmar. Najslajši so se mu zdeli v cunjah kuhani štruklji z orehi in rozinami, ki jih je kot otrok dobil za god. Na leto so na kmetiji pridelali tudi do 30 ton krompirja. Ves seveda ni ostal doma. Nekaj

Žagarjev Jaka je postal Vidmar.

Nace, Vidmar

Nacetovi otroci: Polde, Tone, Julka, Manca

³ Tone Pavček, pesem Šentjurje VIII (v zbirki Domu in rodu).

že, nekaj se ga je prodalo, nekaj pa šlo tudi v obvezno oddajo.

Takoj po drugi svetovni vojni, ko je primanjkovalo prav vsega, je bila najpomembnejša naloga nove jugoslovanske oblasti zagotoviti zadostno količino hrane za najosnovnejšo prehrano prebivalcev. V prvih tednih je najbolj primanjkovalo mleka, moke, kvasa in maščob, dolgo je bilo na razpolago le malo mesa. Preskrba je bila centralno vodena, konkretne zadolžitve pa so imele lokalne oblasti. Mestni in krajevni odbori in njihove komisije so morali najprej natančno popisati vse zaloge, izdelati seznam potreb in načrt razdelitve, na podlagi teh količin pa so določeni dan v mesecu na krajevnih odborih ljudem razdeljevali nakaznice. Karte so se razlikovale glede na starostno skupino. Dopolnilne nakaznice so dobili posebej zaslužni, kot so bili udarniki, težki fizični delavci, nosečnice in bolniki. Ob izjemnih dogodkih, kot je bila poroka, rojstvo otroka ali smrt v družini, je bila za dodatne nakaznice potrebna posebna odobritev. Za vse blago so bile določene enotne cene. Sprva so prodajali tudi še zasebni trgovci, kasneje pa le državne in zadružne trgovine. Prodajali so tudi blago iz paketov Unrra, ki so prihajali iz tujine kot brezplačna pomoč, zaslužek od tega pa je šel v sklad za obnovo. Zaradi splošnega pomanjkanja, več slabih letin in nizke industrijske proizvodnje je tak sistem razdeljevanja živil in blaga ostal vse do leta 1948. Preskrba vedno številčnejših industrijskih delavcev (predvsem v mestih) je bila odvisna od dela kmetov, zato sta bila hkrati uvedena odkup in obvezna oddaja kmetijskih presežkov. Obveznosti kmetov za oddajo so bile določene za vsako gospodarstvo posebej, glede na posevke in pridelek, o čemer so morali kmetje sproti natančno sporočiti lokalnim oblastem, sicer jim je grozila kazen. Prosta trgovina je zopet začela delovati leta 1952, ko sta domače kmetijstvo in industrija lahko zagotovila dovolj hrane in izdelkov za nemoteno preskrbo.⁴

Obvezna oddaja je bila prav tako vezana na določen datum. Posebno zanimiva je bila obvezna oddaja goveda. Takrat so kmetje z vseh strani v Poljane prignali živino in jo privezali na dolgo štango ob Videmski štali. Gonjač je nato zvezal več govedi skupaj in jih gnal proti Loki. Vidmar se živo spominja Savcovega dekleta z Ravn, kako je z belo kapico, na kateri je bila naštrikana rdeča gavtroža, božala svoje cike, preden jih je dala iz rok, vmes pa pripomnila še kakšno sočno, zaradi katere so se ji smejali vsi tam zbrani.

Po Tonetovih besedah je bilo po poljanskih bajtah v času po vojski skupno skoraj dvajset krav. Njihovo mleko so nosili k Barb, da so ga tam posneli, z ostalim pa so zredili vsak svojega prašiča. Za vsako, še najmanjšo bajto, se je našel rob zemlje, ki so ga obdelali. Ena šajtrga žita je napolnila ravno en maln, ki je dal moke za dva meseca kruha.

Poljane so pri Frencin ali pri Kovač lahko okovale voz ali konja, pri Farjån so se na novo obule ali pa svojo obrabljeno obutev prinesle v popravilo. Pri Platišovnu Pavletu se je mizarilo in tudi pri Zavrataru se je našel tišlarski ponk. Pri Palirju so bili doma zidarski mojstri. Strojari so strojili živalske kože in oskrbovali Povleta z materiali, ki jih je ta potreboval za izdelavo lepil. Na desnem bregu Ločivnice, pred vrsto trgovin in obrtnikov, je bila tudi pri Jurčk manjša kmetija.

Tudi trgovcev se v Poljanah ni manjkalo. Glavna trgovina, na mestu, kjer je danes pekarna, je bila pri Cenet. Tu se je dalo kupiti tudi kakšno šipo, če se je pri hiši kaj malega razbilo. Pri Kós se je prav tako dobilo nekaj hrane, ravno tako pod Skalca in pri Vencl. Pri Vehari sta Johanè in Marjanè pripravljali bale blaga in jih z vso skrbnostjo pokazali, ponudili, rezali in prodajali številnim strankam. Ljudje so sicer kupovali samo tisto, kar so nujno potrebovali. Trgovec jim je natehtal stvari v škrniclje ali jih nasul v posode. Bombone so otroci vedno dobili zavite v male škrniclje, kar se jim je zdelo še

posebej lepo. Tone je omenil tudi cvajerco. To je bila kava, ki se je pila predvsem po drugi svetovni vojni. Od predhodno kuhane so vzeli goščo in jo prevreli. Temu prevretku se je dodalo žganje in kot druga kava v dnevu je dobila ime cvajerca.

Pravijo, da so vse dobre stvari na tri in to je veljalo tudi za poljanske gostilne. Prva je bila pri Polonuc, druga na Kamn, tretja, največja, pa na Vidm. Gostilna, cerkev in šola so predstavljale gonilo družbenega življenja v kraju, a najbolj zanimive zgodbe so se bržkone rojevale za gostilniškimi durmi. Ob nedeljah se je zdelo, da so Poljane središče domače doline, če ne celo sveta. Čaja, ki je bil najcenejši, krepkega golaža in vampov se je po obeh nedeljskih mašah prodalo še in še. Ob nedeljah so se v vaškem središču sklepali kmetijski in zakonski posli, pletle so se zaljubljenosti in razreševale sosedske zagate. Pod vaškim kostanjem je Boštjencula skorajda vsako nedeljo postavila štant s flancati in bobi. Spekla je tudi štruklje, ki so jih nato mladi in stari sekali za nekaj par. Nihče je ni preganjal. Tudi za vsak sejem se je dobro pripravila. Kar v košu je nesla sladke dobrote do vseh podružničnih cerkva in tako na svoj način krepila vaško življenje tistega časa. Po vojski je bilo po pripovedovanju Videmskega Toneta veliko mladih fantov, ki so svoje trpke spomine utapljali v pijači. Sem in tja se je našel kdo, ki je imel svojega konja celo tako dobro navajenega, da je od pijače popolnoma obnemoglega gospodarja sam pripeljal od gostilniških pred domača vrata. Na gostilni se je vedno našla duša, ki je znala kakšno zagosti, zato se je skupaj z glasbo skoraj vedno pojavila tudi priložnost za ples. Okrog novega leta ali pusta se je ob razgretostih velikokrat zgodilo kaj hudega, kar je zarezalo v življenja posameznikov in družin. Fantje so ničkolikokrat staveli brez meja. Za liter popitega žganja mladenič ni vnovčil zmage, ampak romal na domači britof, prav tako so se ob vročih glavah in pesteh spori marsikdaj končali precej tragično.

⁴Vir: https://www.gorenjski-muzej.si/wp-content/uploads/2015/08/nakaznice_vitrina_web.pdf.

Kartalo se je po navadi pri Bašuc, in sicer pred ta deseto mašo. Stavili so, kolikor so verjeli, da imajo pod palcem, včasih pa so v smehu zastavili celo tisto, kar so bili ostali dolžni od prejšnje nedelje. Pozimi so v gostilnah tudi dominali.

Velik praznik je bil v Poljanah na semanji dan. Na svetega Martina in svetega Florijana so imeli sejmarji pravico postaviti stojnico s svojimi pridelki in izdelki in zaslužek zadržati zase. Na več kot dvajsetih stojnicah se je ta dan ponujalo od blaga do sekir. Dalo se je kupiti tudi saharin in igrati kolofór. To je bilo nekakšno kolo sreče. Ljudi se je trlo in družabnosti je bilo v izobilju.

Poljane so bile zanimive tudi letoviščarjem. Na turizem so dolga leta prihajali eni in isti, predvsem meščani. Stanovali so na Videmski štali, ki ima še zdaj nad vrati oznake s številkami sob, sobe se je dalo dobiti tako

pri Mačk in pri Strojari kot tudi na gostilni. Z družinami, ki so prihajale na počitnice, so stkali lepa prijateljstva. Sčasoma in z napredkom je v vas korak za korakom prihajala tudi tehnologija. Prvi radio so najbrž imeli pri Cenet, čez leta pa prvo televizijo pri Barb. Tone se še živo spominja, kako so leta 1939 prisluhnili grozoviti vesti, da je Nemčija napadla Poljsko. Radio, ki si ga je Tone kupil že kasneje, v šestdesetih letih, je tisti čas zamenjal za 3000 kg prodanega krompirja.

Devetdesetletni Vidmar v globokem vzdihu na glas pove, kar si mislimo vsi, ki sedimo za tisto mizo. Da so današnje Poljane le blede senca tistih izpred desetletij. Doda, da pogreša utrip srca poljanske veselice, ob kateri je v vasi stalo več kot sto koles, pogovore z mimoidočimi in občutenje povezanega, živega domačega kraja preteklega časa. Kraja ne naredijo stavbe, trgovine ali obrti. Domači kraj in z njim

sveto obličje, kakor piše Pavček, ustvarjamo ljudje. Naši pogovori, srečanja, druženja. Ta ohranjajo naš utrip živ. Takšen, kakršen deluje utrip tistega srca, ki ga je Metod Frlic postavil v kapelico pri Strojari. Ste kdaj obstali pred njim in ga dlje časa opazovali? Zdi se, kakor da bo zdaj zdaj v vsej prvinskosti in surovosti skrčilo svoj desni prekat in pognalo življenje po žilah, da bo v izobilju brizgnilo po nas. Vendar stati pred kipom ni dovolj. Niti ni dovolj celo začutiti njegovega utripa ali sanjariti o lepih časih, ki so minili oziroma za katere si želimo, da pridejo. Vsak utrip srca lahko sooblikuje družabno in družbeno podobo Poljan, v katerih živimo danes. Poljane so odprte za sodelovanje. Čakajo na ideje, talente. Tvoj čas. Tvoj utrip. Tebe. Bodi ti sprememba, ki si jo želiš videti v svetu. Priložnosti zanje je dovolj že tukaj in zdaj. Doma in v tem trenutku.

Mateja Tušek in Jerneja Bonča

Franc Kramar – poljanski organist

Življenje in dogajanje v Poljanah so pomembno oblikovali tudi posamezniki, ki so se zaradi službenih obveznosti priselili v Poljane in tu živeli daljši ali krajši čas. Med njimi je bil Franc Kramar, ki je 25. aprila 1925 nastopil službo poljanskega organista in to delo opravljal do prihoda Nemcev v Poljane leta 1941. Kramar se je javil na razpis za izpraznjeno mesto organista v Poljanah, saj je prejšnji organist Franc Lukman, ki je bil doma z Vranskega in poročen s Katarino Jereb iz Poljan, odšel na novo službeno mesto v Trzin. Tako je mežnija, na naslovu Poljane 16, dobila nove prebivalce, mlado družino Kramar, župnija pa enega najbolj znanih organistov tistega časa.

Organistovske službe. Služba organista in deloma tudi cerkvenika je razpisana pri župni in romarski cerkvi Sv. Antona v Štangi nad Litijo. Pogoji: 1. Izvežban ceciljanec, 2. oženjen in lepega vedenja, 3. vešč kmetovalec in veselje do poljedelstva.

Bivši organist v Tomišlju, Fr. Kramar, je nastopil službo organista v Poljanah nad Škofjo Loko. — Absolvent orglarske šole Janez Bertonec je nastopil službo v Soteski na Dolenjskem. — Neki organist, sedaj brez službe, bi rad nastopil kakršnokoli organistovsko in cerkveno službo. Naslov pove uprava Cerkevne glasbenika.

Cerkveni glasbenik, 1925 (5/6): 61

Franc Kramar, ki se je rodil 27. septembra 1890 v Mateni pri Igu, je že zgodaj stopal po stopinjah očeta in deda po materini strani. Kot dvanajst-

letni deček se je pri očetu začel učiti orgljanja, pri šestnajstih je že nastopil službo začasnega organista na Igu, pri sedemnajstih pa je zložil 40 svetnih na-

Franc Kramar v času službovanja v Poljanah

pevov (*Ižanski odmevi*). Ko je v *Koledarju družbe sv. Mohorja za leto 1908* prebral članek »Nabirajte narodne pesmi!« izpod peresa Antona Štritofa, se je navdušil za zbiranje slovenskih ljudskih pesmi. Od leta 1908 do junija 1914 je s kolesom, z vlakom ali peš prevandral Kranjsko in Štajersko in zapisal 4740 ljudskih pesmi z melodijami, ki jih je poslal slovenskemu odboru akcije Das Volkslied in Österreich (Ljudska

pesem v Avstriji). To akcijo, ki je potekala po vseh avstrijskih deželah, je organiziralo avstrijsko cesarsko-kraljevo naučno (šolsko) ministrstvo.

Pesmi pa ni pošiljal samo omenjenemu Odboru za slovensko narodno pesem v Ljubljani, pač pa tudi neposredno vodilnemu raziskovalcu ljudskega pesemskega blaga in graškemu profesorju Karlu Štreklju. Iz korespondence Franca Kramarja s Karlom Štrekljem, ki se hrani v Pokrajinskem arhivu Maribor, je razvidno, da je Kramar med letoma 1911 in 1912 poslal Karlu Štreklju vsaj 235 otroških in 125 šaljivih ljudskih pesmi. Čeprav si je Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi prizadeval, da bi bil Kramar, kot najbolj zavzet zapisovalec pesmi in sodelavec zbirateljske akcije, oproščen vojaščine, je bil 5. oktobra 1911 vpoklican v vojsko. Po služenju v Sinju in Mostarju je avgusta 1914 odšel na fronto in se bojeval v Srbiji, Gorici in nato na Koroškem. Od novembra 1918 je bil v ujetništvu v taborišču v Resanu pri Trevisu, leta 1919 pa se je končno vrnil domov. Takoj je pričel obiskovati Orglarsko šolo v Ljubljani, toda zaradi revščine in skrbi za ostarelega očeta je moral šolanje opustiti. Z odličnim spričevalom je kmalu nastopil službo organista, leta 1920 v Preserju pri Borovnici, naslednje leto pa v Tomišlju, kjer je ostal štiri leta. Poročil se je z domačinko Alojzijo Glasič, s katero sta živela v tomišeljki mežnariji, kjer se je rodil tudi najstarejši sin Franc (1923).

Kramar je bil dejaven sodelavec Podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani, leta 1922 je bil npr. pregledovalec računov. Tega leta je bil – poleg dvanajstih drugih prejemnikov – finančne podpore društva v vrednosti 500 kron deležen tudi tedanji poljanski organist Franc Lukman (*Cerkveni glasbenik*, 1922 (5/6): 48). Ko je prišel leta 1925 Kramar za organista v Poljane, je bil v širšem kulturnem prostoru že zelo znan, saj je v *Cerkvenem glasbeniku* jeseni 1922 začel objavljati obsežno serijo člankov »Kako in kje sem nabiral slovenske narodne pesmi«. V člankih, ki so izhajali v vsaki številki revije vse do konca leta 1926 – torej tudi v času, ko je že bil organist

Poljanski organist Franc Kramar v upodobitvi Saše Šantla

v Poljanah –, je kot edini zbiralec opisal potek zbiranja, opozoril na stare pesmarice in zanimive pesmi, ki jih je dobil, poleg tega pa opisal tudi šege in druga opažanja. Poleg 69 Kramarjevih zapisov pesmi, ki jih je Karel Štrekelj uvrstil v temeljno kanonsko zbirko *Slovenskih narodnih pesmi*, je Kramar objavljali tudi v raznih časopisih, npr. v *Domoljubu*, *Kmetijskem listu*, *Grudi*, *Škratu*, *Vrtcu*, *Angelčku* in *Pevcu*.

Tudi sam je skladal in harmoniziral; med lastnimi deli prevladujejo pesmi za mešane cerkvene pevske zборе, namenjene petju pri bogoslužju. Večina teh skladb je posvečena Mariji (npr. *Za Bogom najrajši Marijo častim*, *Marija, nebeška vodnica*, *Lepa si, roža Marija*, *Ime Marijino* idr.) ali za različne cerkvene praznike (npr. *V praznik svetega Rešnjega Telesa*, *Bodi pozdravljen, tisočkrat slavljen* idr.). Tudi v času, ko je služboval v Poljanah, je bil dejaven zunaj delokroga organistovskih zadolžitev. Na povabilo Antona Mrkuna je napisal melodije (ponekod pa tudi dopolnil besedila) pesmim, ki so leta 1933 izšle v knjigi *Dobrepolje in okolica*.

O njegovem pomenu in vplivu pričata tudi dejstvo, da ga je slikar in skladatelj Saša Šantel uvrstil med 140 portretirancev, za katere je menil, da so najpomembnejši tvorci glasbenega in kulturnega življenja na Slovenskem. Kramarja sicer ni na veliki sliki *Koncil*

Da je bil Kramar vpet v družbenokulturno dogajanje, pričata tudi dopisnica Zgodovinskemu društvu, s katero je 8. maja 1928 prosil za ogled številke *Časopisa za zgodovino in narodopisje* na ogled. (PAM 1632/001/00026)

slovenske glasbe (1936), ki visi v Mali dvorani Slovenske filharmonije, skladatelje na skupinskem portretu so namreč izbrali člani Filharmonične družbe, medtem ko je posamične portrete Šantel slikal po svojem premisleku. Ker je bila večina Šantlovihih del naslikanih okrog leta 1936, smemo sklepati, da je tudi Kramarjev portret iz časa, ko je deloval v Poljanah.

V Poljanah je z mlado družino živel v mežniji zraven župnišča, tu so se rodili tudi sinovi Alojzij (1928), Jožef (1929), Marko (1931), Janez (1933) in Štefan (1937), ki so v Poljanah tudi obiskovali ljudsko šolo. Po pričevanju starejših vaščanov so se fantje s svojo bolj »meščansko« opravbo razlikovali od večine kmečkih poljanskih fantov.

O Kramarjevem življenju in delovanju v samih Poljanah sicer ni zanesljivih pričevanj, glede na splošno ureditev organistovske službe in okoliščin v drugih župnijah smemo sklepati, da je bil upravičen do brezplačne uporabe cerkvenih in župnijskih zemljišč oz. je zanje plačeval le majhen znesek (prim. *Cerkveni glasbenik*, 1922 (7/8): 66). V tem času je bila prav tako še v navadi bira za potrebe organista. Prav tako za zdaj ni zadovoljivo

Kramarjeva družina pred poljansko mežnarijo. (Iz arhiva Marka Kramarja)

osvetljeno njegovo udejstvovanje pri vodenju cerkvenega pevskega zbora in drugih kulturnih dejavnostih v Poljanah. To poglavje še čaka na morebitna spominska pričevanja starejših Poljancev, za katere bi bili zelo hvaležni.

Ob začetku druge svetovne vojne in vdoru Nemcev v Poljane se je Kramar z družino vrnil v Strahomer, na domačijo svoje žene. Konec julija 1942 so ga Italijani odpeljali v taborišče na Rab, od koder se je vrnil po kapitulaciji Italije, septembra 1943. Med vojno je bil ustreljen njegov sin Alojzij, sin Franc pa je bil ubit na Teharjah. Po vrnitvi je Kramar orgljal v tomišeljki cerkvi do svoje smrti 9. novembra 1959.

Obsežna zbirka njegovih zapisov ljudskih pesmi se hrani v Štrekljevi zapuščini in arhivu Odbora za

slovensko narodno pesem v Arhivu Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Tam je ohranjen tudi posnetek iz leta 1958, ki dokazuje, da se je Kramar še po petdesetih letih natanko spominjal melodij, ki jih je zapisal.

Franc Kramar sodi v vrsto kaplanov in organistov, ki so prišli iz drugih krajev in so v Poljanah delovali nekaj let ali desetletij. Med njimi so bili številni znani (in priznani) v širšem slovenskem prostoru (npr. Anton Žakelj-Rodoljub Ledinski, kaplan v Poljanah med letoma 1857 in 1864, Tomaž Holmar, organist v Poljanah med letoma 1895 in 1896, idr.), v Poljanah pa je spomin nanje zabrisan, čeprav so ime Poljan ponesli v širši slovenski prostor.

Marjeta Pisk

Najnovejša arheološka odkritja v Poljanah pri cerkvi sv. Martina

Občina Gorenja vas - Poljane ima v svojih načrtih obsežen projekt prenove središča naselja Poljane. S projektom želijo, da bi Poljane postale turistični kraj, prepoznaven kot kulturna turistična destinacija širom jugovzhodnega alpskega prostora.

Zasnova prenove tisočletnega kulturnozgodovinskega središča (*Tisočletne Poljane*) obsega tudi območje nekoč mogočne baročne cerkve sv. Martina, pod katero so še starejši temelji gotske in romanske cerkve, ostale arhitekturne ostaline in staro pokopališče. Zato je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana, izdal kulturnovarstveno soglasje za izvedbo arheoloških raziskav v vaškem jedru Poljan na območju registrirane dediščine EŠD 29838 Arheološko najdišče Poljane nad Škofjo Loko – sv. Martin. Po pridobljenem soglasju s strani Ministrstva za kulturo smo začeli 1. septembra 2021 z arheološkimi raziskavami.

Prvi del obsežnih arheoloških izkopavanj je z arheološko ekipo (ArheoAlpe in Avgusta, d. o. o., z antropologinjo

Petro Leben Seljak) in občasno pomočjo gradbenih delavcev (Topos Hotavlje) potekal do sredine novembra. Izkopno polje je obsegalo temelje severne stene ladje baročne cerkve sv. Martina s pokopališčem, celotne površine 273 kvadratnih metrov. Na vzhodni strani je segalo do roba obstoječega pločnika oziroma se je stikalo z odkritimi temelji baročne cerkve v letu 2008/2009, na severu skoraj do temeljev porušenega župnišča in prečnega novejšega zidu ter na zahodu do roba ceste ob potoku Ločivnica.

Celotno območje smo raziskali do peščene geološke osnove, ki je bila od roba temeljev baročne cerkve na vzhodu nižja za 1,5 metra in na zahodu za skoraj 3 metre (slika 1). Izkazalo se je, da se je prvotni teren od ceste Poljane-Javorje postopoma nižal proti potoku

Ločivnica. Na tej globini smo odkrili ostanke kamnitih temeljev zidu v širini 0,8 metra in dolžine 4 metre. Temelji so bili grajeni iz prodnatih okroglic brez malte in položeni na peščeno osnovo. Zgrajeni so na enak način kot v letu 2008/2009 odkriti romanski temelji. Zato domnevamo, da so raziskani ostanke temeljev lahko sledi romanske cerkve iz 11. ali 12. stoletja.

Med najstarejšimi temelji in temelji baročne cerkve smo na isti globini raziskali še drug temelj zidu, ki je verjetno ostanek iz časa, ko je na tem mestu stala gotska cerkev – to je čas po 13. stoletju. Izdelan je iz klesanih apnenčastih kamnov in vezan z apnenom malto. Ohranjen je do višine 0,6 metra, širine 0,8 metra in dolžine dobrih 5 metrov. Temelj je bil delno uničen pri gradnji baročne cerkve v 18. stoletju.

Slika 1. Na dnu izkopnega polja med novjšimi temelji in temelji baročne cerkve smo raziskali romanske in gotske temelje zidov. Pogled proti cesti Poljane-Javorje. (Foto: Mija Ogrin)

Slika 2. Izkopno polje s temelji severne stene ladje baročne cerkve, prečnimi zidovi, grobovi in ostanki jame z apnom na sredini. (Foto: Klemen Dremelj)

Vmesni prostor med vsemi temelji je bil zapolnjen z različnimi plastmi peska, zemlje, med katerimi so bili tudi odlomki keramike. V te plasti so bili vkopani skeletni grobovi, ki so se slabo ohranili. Mnogo skeletov je bilo tudi uničenih zaradi kasnejših pokopov, vkopa večje jame na sredini, ki je imela na dnu ostanke apna, gradnje temeljev cerkve in ostalih gradbenih posegov (slika 2). Kljub temu smo na celotnem izkopnem polju raziskali 191 grobov.

Redki grobovi so bili ohranjeni s celimi okostji, večinoma so se ohranile kosti rok, medenice in nog. Med najbolj ohranjenimi skeleti je bil grob 2 (slika 3). V grobu 2 je bila pokopana odrasla ženska, ki je imela zaceljen zlom obeh podlahtnic. Kot navaja antropologinja, se taki zlomi pripisujejo obrambni funkciji, ko si oseba skuša zaščititi glavo, navadno pred udarcem.

Grobovi so bili usmerjeni z rahlimi odstopanji v smeri vzhod-zahod, tako

da so pokojniki imeli glavo na zahodni strani in so gledali proti vzhodu. Izjema je nekaj grobov, ki so bili usmerjeni v smeri sever-jug. Pokopi so bili vsi skeletni in večinoma v lesenih krstah. Od krst so se ohranili železni žblji, ponekod pa tudi ostanki preperlega lesa. Drobne najdbe, kot so keramika in kovinski predmeti, so bile raztresene med grobovi ali v grobovih. Odkriti pridatki v grobovih so svetinjice, križi, rožni vencí, prstani, razni kaveljčki in bucike. Svetinjice so imele različne namene in so bile večinoma v uporabi od 15. stoletja dalje, najpogosteje pa v 18. in 19. stoletju. Pogosto so jih prilagali pokojnikom v grobove. Med najdenimi svetinjicami je zanimiva iz groba 92. Okostje v grobu je bilo slabo ohranjeno, vendar ima priložena svetinjica dobro viden napis ROMA (slika 4). Svetinjice z napisom v spodnjem delu ROMA so po 16. in 17. stoletju za najpomembnejša evropska romarska svetišča kovali v rimski kovnici. Svetinjice so lahko tudi različnih materialov in oblik. Najpogostejše so okrogle, poligonalne oblike ali elipse. Pri raziskavah smo odkrili tudi svetinjico v obliki srca s podobo Marije z Jezusom v naročju (slika 5). Svetinjica je nekaj posebnega in sodi v čas od 17. do 18. stoletja.

Prav tako so v grobove prilagali rožne vence. V grobu številka 138, v katerem je bil pokopan kar 198 centimetrov visok moški, je bil priložen rožni venec. Sestavljen je iz manjših belih in večjih črnih jagod, zaključeval pa se je s križem v kombinaciji s srcem (slika 6). Rožni venec in s tem tudi grob lahko datiramo v 17. ali 18. stoletje. Odkrili smo še nekaj rožnih vencev s črnimi jagodami.

Med raztresenimi najdbami sta zanimiva tudi dva križca. Prvi križ enakih krakov, ki se širijo navzven (slika 7), je bil odkrit na nivoju najvišje ležečih raziskanih grobov. Taki križi so pri nas datirani v 17. ali 18. stoletje. Vsi grobovi so bili prekriti s temno rjavo plastjo zemlje in peska, v kateri smo odkrili križ z dvema prečkama in tulipanskimi razširitvami na zaključkih, imenovan tudi karavaka križec. Taki križi so pri nas datirani v 17. in 18. stoletje.

Slika 3. Grob 2 odrasle ženske.
(Foto: Mija Ogrin)

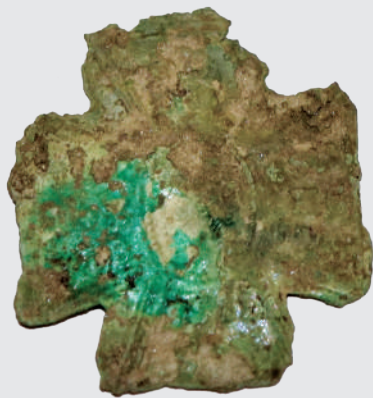
Slika 6. Rožni venec z zaključkom v obliki križa s srcem. (Foto: Mija Ogrin)

Slika 4. Svetinjica z napisom ROMA.
(Foto: Mija Ogrin)

Slika 5. Svetinjica v obliki srca in s podobo Marije z Jezusom v naročju.
(Foto: Mija Ogrin)

Slika 7. Enakokraki križ.
(Foto: Mija Ogrin)

Slika 8. Križ z dvojno prečko.
(Foto: Mija Ogrin)

Skeleti v grobovih so bili tudi antropološko pregledani. Pregledala jih je Petra Leben Seljak. Na podlagi antropološke analize ohranjenih okostij je bilo 10 % otroških grobov v starosti do 14 let, odraslih okostij je bilo 82 %, med njimi so bili najstarejši stari več kot 40 let, verjetno moški. Ostala okostja niso bila določljiva. Prevladujejo moška okostja, ki jih je za tretjino več kot ženskih. Sicer so ženska okostja gracilnejša in so se zaradi tega tudi slabše ohranila kot moška, ki so večja in krepkejša. Pri tej analizi spolna in starostna struktura ne moreta biti pokazatelj demografske slike takratne populacije, saj ni bilo raziskano celotno grobišče, prav tako niso ohranjeni vsi pokopani skeleti.

Telesna višina se je lahko določila le 54 moškim in 33 ženskim okostjem. Po velikosti izstopa grob 138, kjer je bil pokopan kar 198 visok moški. V povprečju je bila velikost raziskanih skeletov moških od 164 do 178 cm, pri ženskah od 153 do 166 cm. Povprečna telesna višina moških je tako 168,9 cm (168,3 cm, če izključimo velikana), žensk pa 155,5 cm.

Vsi grobovi so ležali pod zemeljsko-peščeno plastjo, ki je bila verjetno v 18. in 19. stoletju nivo hodne površine ob cerkvi. Na tem nivoju smo raziskali tudi okrog 1,5 metra širok z okroglicami tlakovan pas ob severni steni baročne cerkve. Poleg tega smo odkrili tudi prečni zid in novejšo vkope za odvajanje meteorne vode. Vse pa je bilo prekrito z okrog 0,5 metra ali več plastmi ruševin nekdanje baročne cerkve sv. Martina v Poljanah, ki so jo dokončno porušili leta 1954.

Tako smo z arheološkimi raziskavami odkrivali očem prikrite materialne sledi cerkva vse do časa, ko so znotraj pražupnij, kot je bila starološka, gradili posamezne cerkve. V urbarju iz leta 1291 je Predmost v Poljanah označen kot *apud sanctum Martinum* – pri svetem Martinu.

Mija Ogrin, univ. dipl. arheol., vodja izkopavanj
ArheoAlpe, zavod za kulturo, izobraževanje in turizem Bohinjskega jezera

Spominske plošče – pomniki Šubicev na Poljanskem

Spominki, spominske plošče opozarjajo na pomembne dogodke, dosežke in vrednote, budijo in krepijo nacionalno zavest in kolektivno identiteto ter pomagajo ustvariti občutek o obstoju skupnosti. S spreminjanjem družbenih in političnih razmer pa se spreminja tudi kolektivni spomin, zato družbi ali posameznikom nekatera spominska obeležja ne ustrezajo več. Tako jih lahko doleti pozaba, ob radikalnih družbenih prelomih celo fizična odstranitev.

Poljanski učitelji, župniki in konec koncev tudi starši naprednega mišljenja so bistre in sposobne dečke in v 20. stoletju tudi deklice pošiljali v ustanove za izobraževanja, ki so kasneje s svojim delovanjem vplivali na splošno ljudsko kulturo in izobrazbo v krajih svojega delovanja. Poljanska fara je skozi stoletja slovenskemu prostoru dala kar nekaj pomembnih izobražencev. A redki od teh pomembnih Poljancev so bili deležni tudi spomina v rodnih krajih. Podobarska družina Šubic, ki je skoraj stoletje zaznamovala Poljane in kraj ponesla na zemljevid Kranjske, Janez in Jurij pa tudi širše v Evropo, je dobila svoje obeležje, pravzaprav je v Poljanah to najbolj obeležena družina. Za odkritje plošč pa so poskrbeli drugi in ne Poljanci sami, za prvo najverjetneje Ivan Šubic, za drugi dve pa predvsem takratni Zavod za spomeniško varstvo in Umetnostnozgodovinsko društvo. O tem, kako so Poljane dobile obeležja, pa v nadaljevanju.

»Vsak letni čas je tukaj po svoje lep. Prav gotovo pa je bilo tukaj najlepše takrat, ko je pomlad s svojim krikom plavala nad dolino. In če je v Poljanski dolini lepa pomlad, tedaj je malokje lepše.« Ivan Tavčar

In ravno pomlad je bila, ko je v Kaiserslauternu v zahodni Nemčiji 25. aprila 1889 nenadoma umrl profesor dekoracijskega slikarstva Janez Šubic, sam, daleč od njemu dragih rodnih Poljan. Tam je tudi pokopan. Bratranec Ivan Šubic v *Ljubljanskem zvonu* leta 1900 ob deseti obletnici smrti Jurija Šubice zapiše, da so se odločili, da ob Jurijevi smrti v Leipzigu ne postavi-jo nikakršnega spomenika, saj je grob

predaleč od domovine in bi bilo njegovo vzdrževanje skoraj nemogoče. Prijatelj pokojnega Jurija je zaznamoval gomilo s preprosto ploščo z zapisom: »Hier ruhe GEORG SUBIC, Künstler, Geb. 24. April 1855 zu Poljane in Osterreich, Gest 8. September 1890«.

Zaradi oddaljenosti grobov Janeza in Jurija Šubice na Nemškem so verjetno bližnji sorodniki sklenili, da se v njunem rojstnem kraju postavi dostojen spomenik obema umetnikoma. Prvo obeležje so Poljane dobile šest let po Jurijevi smrti. 8. septembra 1896 je bila namreč v tedanji cerkvi sv. Martina v Poljanah odkrita prva spominska plošča slikarjema bratoma, letos septembra je torej minilo 125 let od odkritja prve spominske plošče Šubicev v Poljanah.

Kmetijske in rokodelske novice so 21. avgusta 1896 prve objavile zapis z najavo odkritja spominske plošče 8. septembra 1896 v Poljanah. *Slovenec* in *Kmetijske in rokodelske novice* pa sta nato objavila še spored odprtja, *Slovenec* 2. septembra, *Kmetijske in rokodelske novice* pa 7. septembra 1896. Napovednik je ob koncu pristavil, da se bo slovesnost vršila ob vsakem vremenu. Vožnja in udeležba na banketu bo stala udeleženca goldinar. Tudi po odkritju plošče v Poljanah je takratno časopisje poročalo bolj ali manj obširno: *Slovenec* 16. septembra 1896, *Rodoljub* 19. septembra 1896, *Kmetijske in rokodelske novice* 18. septembra 1896 in *Ljubljanski zvon* 1. oktobra 1896.

Najobsežnejši zapis je v *Slovcu* z dne 16. septembra 1896, ki nazorno preds-

Spominska plošča slikarjev Šubic ob najdbi leta 2010

tavi, kako je potekal slovesni dan v Poljanah!¹

»LISTEK Šubičeva slavnost v Poljanah. (Izv. poročilo.)

Dne 8. septembra se je vršilo slovesno odkritje spominske plošče, katero so vzdali v poljansko farno cerkev v spomin umetnikov bratov Janeza in Jurija Šubice. Domača vas in cerkev sta bili v zastavah; mlaji s primernimi napisi, pokanje topičev, vse to je naznanjalo po dolini, da je dan Male Gospojne letos posebnega pomena za Poljane. Proti 10. uri so se jeli zbirati tuji gostje, katerih je prišlo nepričakovano veliko. Iz Ljubljane, Kranja, Loke, Žirov, Železnikov in drugod so se zbrali častilci ranjnih umetnikov. Vseh vkup smo našli 30 voz in kočij, ki so pripeljale samo vnanje udeležence. Domače ljudstvo je stalo trumoma na vasi, pozneje pa z gosti vred polnilo veliko cerkev, ko se je ob 10.30 uri pričelo cerkveno opravilo. Govor na

¹Šubičeva slavnost v Poljanah. V: *Slovenec: političen list za slovenski narod*, 16. 9. 1896, letnik 25, številka 212.

leči je imel č. g. državni poslanec Anton Koblar,² ki je najprvo razlagal pomen praznika Male Gospojne in češčenja Marije; potem je poudarjal, da je ravno umetnost važen faktor za to češčenje, opisal je v glavnih potezah krščansko umetnost, osobito slikarstvo, končno pa je prešel na dela ranjnih bratov slikarjev Janeza in Jurija Šubica, ki sta s svojimi umotvori tolikanj stvorila za čast božjo. Narisal je ob kratkem njuno življenje, naštel njuna cerkvena dela, katerih je jako veliko, in razložil njuni pomen v zgodovini cerkvene umetnosti naroda slovenskega. Po slovesni sveti maši je domači gospod župnik blagoslovil spomenik, kvartet društva „Sava“ pa je zapel primerno pesem. Spominska plošča je vzdana na desni strani prezbiterija in je 1,90 m visoka. Plošča je iz črnega francoskega marmorja, okvir, komponiran v laški renesanci, pa iz istrskega kamna. Delo je po soglasni sodbi krasno in v veliko čast mojstru kamnoseku Feliksnu Tomanu.

Napis slove:

V pobožni spomin bratov slikarjev
Janeza Šubica,

* v Poljanah dne 26. oktobra 1850,
+ dne 25. aprila 1889 v Kaiserslauternu
na Bavarskem
in

Jurija Šubica,

* v Poljanah dne 13. aprila 1855
+ dne 8. septembra 1890 v Lipsiji na
Saksonskem.

S svojimi deli sta množila čast Božjo
in slavo domovine slovenske.

„— od roda do roda se bode povpraševalo
po njihovem imenu.“

Sirah, knj. 39. 13.

Po dokončani cerkveni slovesnosti so se podali tuji gostje na rodni dom Šubičev, da si ogledajo razna dela umetnikov, kar jih hrani še sedanji posestnik in brat ranjnih slikarjev, Valentin Šubic. Ob 1. uri popoldne se je pričel v dobro znani gostilni gospe Lenke Čadeževe banke, katerega se je udeležilo nad 100 oseb. Poleg domačega in tratarskega gospoda župnika so se vrstili tuji gostje, med

njimi župan ljubljanski Ivan Hribar, cesarski svetnik Ivan Murnik, podžupan vitez Bleiweis-Trsteniški, mnogo profesorjev - pisateljev, učiteljev, uradnikov, meščanov itd., zraven rodbina Šubičeva in dokaj domačih Poljancev.

Zastopana so bila razna društva: Slovensko pisateljsko društvo, Matica Slovenska, društvo za krščansko umetnost, akademična društva „Slovenija“, „Triglav“ in „Sava“, ljubljanski Sokol, kranjska in loška čitalnica, požarne brambe iz Loke, Žirov in Poljan, bralni društvi iz Loke in Žirov. Mnogobrojnih napitnic ne bom podrobneje omenjal, le toliko poročam, da so bile jako navdušene in slavnostnemu dnevu primerne. Proti 5. uri je šla večina vnanjih gostov na bližnji dvorec dr. Iv. Tavčarja, ki je povabil vse udeležence na malo južino, ob pol 7. uri pa so odhajali zadnji vozovi proti Škofji Loki. S tem je bil program zavržen in minul je dan, ki ostane vsem v najprijetnejšem spominu. — Ti pa, dragi čitatelj, ki prideš v Poljane, ne zamudi si ogledati v farni cerkvi Šubičevega spomenika. Videl boš umetniško lepo delo, poleg tega pa pomolil za dušni pokoj največjih slovenskih umetnikov, katera sta se žalibog prezgodaj legla k večnemu počitku v tuji nemški zemlji. Blag in trajen bodi njima spomin! I.« (Za črko I. se verjetno skriva bratranec Ivan Šubic.)

Z računa za ploščo, ki je razstavljen v Šubičevi hiši v Poljanah in ga je izstavil kamnosek Felix Toman 31. decembra 1896 blagorodnemu gospodu profesorju I. Šubicu, ravnatelju obrtne strokovne šole v Ljubljani, izvemo: Spominska plošča za preminula slikarja brata Šubica v Poljanah po načrtu³ je izdelana iz istrskega kamna z vloženo polirano tablo iz črnega belgijskega marmorja s pozlačenim napisom in je stala po dogovoru 150 goldinarjev, 9,80 goldinarjev pa so stali še delo v Poljanah, embalaža in vožnja kamnoseka v Loko in nazaj. Preračunano v današnji denar bi plošča stala okoli 2500 evrov. Ivan Šubic,⁴ bratranec Janeza in Jurija (po materi-

ni in očetovi strani), je torej naročil in (verjetno) tudi financiral postavitev prve spominske plošče, posvečene bratoma slikarjema Janezu in Juriju Šubic v Poljanah. Načrt za spominsko ploščo je izrisal Celestin Mis, profesor na državni obrtni šoli v Ljubljani, katere ravnatelj je bil Ivan Šubic. Plošča se je vzdala v prezbiterij farne cerkve v Poljanah in slovesno odkrila na mali šmaren leta 1896 z dovoljenjem ljubljanskega knezoškofa Jakoba Missie.

Ve se, da je bila plošča vzdana na desno stran v prezbiteriju stare poljanske cerkve vse do miniranja v noči z 12. na 13. november 1944, v katerem se je porušil zvonik in deloma tudi prezbiterij. Leta 1954 pa je sledila dokončna odstranitev cerkve. V desetletju po miniranju cerkve je za ploščo izginila sled in veljala je za uničeno. Plošča pa je izginila tudi iz spomina Poljancev. A junija leta 2010 so ob pospravljanju drvavnice stanovalci iz Dolinarjeve hiše (danes Poljane 64 in 63) našli nenavadno obdelan kos kamna, obrnjen s prednjo stranjo proti tlorju,⁵ kamen so obrnili in izkazalo se je, da je spominska plošča. Najditelj je o nenavadni najdbi obvestil tedanjo tajnico KS Poljane Irmo Jelovčan in od tega obvestila do končne rešitve, ko je plošča našla pot v Šubičevo hišo, natančneje v vhodno vežo njune rojstne hiše, je preteklo še šest let. Od leta 2016 naprej nadaljuje svoje poslanstvo – opeva veličino najpomembnejših poljanskih slikarjev.

Spominska plošča na rojstni hiši Janeza in Jurija Šubica v Poljanah in pri Dovjaku v Hotovlju

Spominska plošča na Štefanovi hiši v Poljanah je Poljancem verjetno bolj poznana kot plošča na Dovjakovem mlinu. Obe pa sta bili odkriti istega dne in sta delo istega arhitekta. Iz gradiv, ki jih hrani INDOK Center pri Ministrstvu za kulturo, in zapisnikov Umetnost-

² Anton Koblar, zgodovinar in politik, rojen 12. junija 1854 v Železnikih kot trgovčev sin, umrl 9. avgusta 1928 v Kranju.

³ Celestin Mis, rojen 20. februarja 1863 v Hostokreji na Češkem, umrl 25. septembra 1918 v Ljubljani. Leta 1889 je bil nastavljen na državni obrtni šoli v Ljubljani za risanje, rezbarstvo, modeliranje in kiparstvo.

⁴ Ivan Šubic, bratranec, se je rodil 12. oktobra 1856 v Poljanah nad Škofjo Loko kot edinec podobarju in slikarju Janezu starejšemu, »Loškemu«.

⁵ Ob mojem ogledu nekaj dni kasneje je bila plošča že obrnjena s prednjo stranjo navzgor.

nozgodovinskega društva, ki jih hrani Arhiv Republike Slovenije, ter objav takratnih časopisov je nastal sledeči zapis.

»V Poljanah nad Škofjo Loko bomo vzdali na ponosnem (gorenjskem) domu spominsko ploščo bratoma Janezu in Juriju Šubicu.«⁶ Zapis je nastal v Zborniku Varstvo spomenikov še ne pet let po miniranju poljanske cerkve po drugi svetovni vojni ter odstranitvi omenjene spominske plošče.

V Ljubljani Zavod za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije marca 1950 predlaga Izvršnemu odboru Ljudska prosveta Ljubljana seznam 12 slovenskih velemož, katerim naj se leta 1950 odkrijejo spominske plošče. Med člani Umetnostnozgodovinskega društva je potekala razgreta razprava o predlaganih imenih s seznama teh velemož. Polovica teh so bili umetniki, trije literati in trije skladatelji. Ročno je bilo popravljeno in domnevno predlagano, da se namesto plošče Janezu in Juriju Šubicu v Poljanah odkrije ploščo umetnostnemu zgodovinarju Francu Mesesnelu v Ljubljani in Vipavi. Ta dopis navaja še: da bo Zavod oskrbel načrte za posamezne plošče in tekst, izvedbo odkritja plošče pa prevzame Ljudska prosveta.⁷ 8. junija 1950 pa tedanji ravnatelj Zavoda za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije Edo Turnher, Okrajni ljudski odbor, poverjenišтво za prosveto OLO Kranj zapiše: »Podobno kakor lansko leto Ivanu Groharju bi letos na področju OLO Kranj odkrili spominsko ploščo Janezu in Juriju Šubicu na njunem domu v Poljanah nad Škofjo Loko.«⁸ Naloženo jim je bilo, da naj se v ta namen povežejo z Ljudsko prosveto in množičnimi organizacijami in odkritje čim prej izvedejo. Iz dopisa v avgustu med OLO Kranj in Zavodom izvemo, da

se v Poljanah nad Škofjo Loko IZUD Ivana Tavčarja pripravlja na odkritje plošče Janezu in Juriju Šubic, o tehničnih pripravah in spomeniku samem pa jim ni nič znano, zato se bo v prihodnjih dneh oglašil na Zavodu v Ljubljani tov. Srečko Gostinčar, šolski upravitelj iz Poljan, da se bo dokončno pogovoril o odkritju plošče. Kdaj so se v Ljubljani odločili tudi za odkritje spominske plošče na Dovjakovem mlinu v Hotovlji, ni zabeleženo, verjetno po Gostinčarjevem obisku v Ljubljani. Zavod je poslal vabilo na razgovor v Ljubljano v zvezi s stoletnico rojstva Janeza in Jurija Šubica tudi Ivetu Šubicu, akademskemu slikarju iz Hotovlje v Poljanski dolini. V vabilu so zapisali, »da bo umetnostnozgodovinsko društvo odkrilo 12. novembra 1950 dve spominski plošči, eno na mlinu, od koder izvira Šubičev rod, drugo pa na rojstni hiši Janeza in Jurija Šubica. Narodna galerija pa bo uredila priložnostno razstavo risb in skic obeh Šubičev. V Ljubljani sta trenutno v delu obe plošči, težja pa bo organizacija odkritja v Hotovlji. Zato vas vabimo, da se kot član pripravljalnega odbora čim prej zglasite v Ljubljani, ali na Zavodu za spomeniško varstvo ali pa pri Lojzetu Gostiši na CX-kaju, soba št. 88.«⁹

Zavod je nato 23. novembra 1950 zaprosil uredništvo Slovenskega poročevalca v Ljubljani, da v številki, ki izide na državni praznik, 29. novembra, in v soboto, 2. decembra 1950, objavi med obvestili notico, da se bo slovenskima slikarjema Janezu in Juriju Šubicu v nedeljo, 3. decembra 1950, odkrilo spominsko ploščo v Poljanah nad Škofjo Loko. Odkritje bo od 11. ure naprej na Dovjakovem mlinu v Hotovlji, nato pa na Šubičevi hiši v Poljanah.¹⁰ A 28. novembra 1950 zaprosijo uredništvo Slovenskega poročevalca za takojšno objavo popravka: »Odkritje spominske plošče Janezu in Juriju Šubicu v Poljanah nad Škofjo Loko zaradi Prešernovih proslav ne bo 3. decembra 1950, kakor je

Rojstna hiša slikarjev Šubic ob odkritju spominske plošče 10. 12. 1950

bilo prvotno javljeno. Temveč v nedeljo, dne 10. decembra 1950, ob deveti uri.«

Da pa pri odkrivanju plošč ni šlo vse gladko, izvemo iz zapisnika seje odbora Umetnostnozgodovinskega društva, ki se je vršil 1. decembra 1950.¹²

Pod drugo točko je bila obravnavana stoletnica rojstva Janeza Šubica in s tem v zvezi odkritje plošč obema bratoma v Poljanah nad Škofjo Loko. Iz zapisnika izvemo, da je arhitekt Plečnik brezplačno naredil načrta za obe plošči, ki bosta kmalu gotovi. Stroški za plošči bi znašali okoli 15.000 dinarjev. Društvo bi te izdatke lahko krilo in prevzelo odkritje obeh plošč, saj bi se na ta način tudi v javnosti bolj afirmiralo. A zopet se odpre vprašanje, ali ni društvo bolj poklicano, da odkrije ploščo pokojnemu umetnostnemu-zgodovinarju Mesesnelu, saj je bil dolga leta aktiven član društva. Zastavljali so si vprašanje, ali za odkrivanje plošče Šubicem ni bolj poklicano Društvo slovenskih upodablajočih umetnikov oziroma če UZD sprejme odkritje plošče bratoma Šubic, bo moralo tudi v prihodnje sprejeti vsa podobna odkritja spominskih plošč našim umetnikom. Ugotovijo tudi, da ni prav, da se društva izgovarjajo ena na drugo, ko je že vse pripravljeno, plošči sta

⁶ Varstvo spomenikov 3–4/1949, plošča Šubicem.

⁷ Dopis Zavoda za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije, 21. 3. 1950. Spis 40/1-1950.

⁸ Dopis Zavoda za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije, 8. 6. 1950. Spis 40/21-1950.

⁹ Dopis Zavoda za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije, 27. 10. 1950. Spis 40/34-1950.

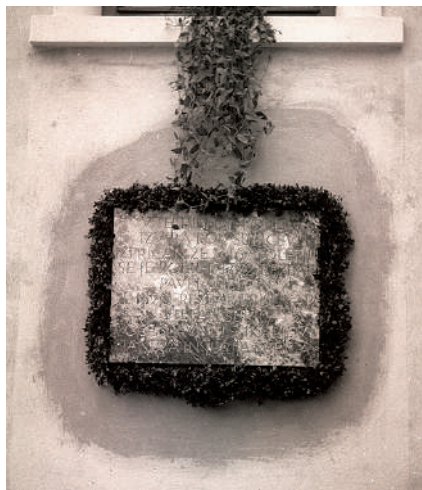
¹⁰ Dopis Zavoda za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije, 23. 11. 1950. Spis 40/38-1950.

¹¹ Dopis Zavoda za varstvo in znanstveno preučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije, 28. 11. 1950. Spis 40/41-1950.

¹² SI AS 1285 Umetnostnozgodovinsko društvo za Slovenijo, 1921–1982.

Slovesni govornik ob odkritju spominske plošče slikarjem Šubic na Dovjakovem mlinu je bil Božidar Jakac. (Foto: Ivan Komelj)

Spominska plošča slikarjev Šubic na Dovjakovem mlinu ob odkritju 10. 12. 1950. (Foto: Marijan Zadnikar)

gotovi, kamion je preskrbljen in če društvo ne zmore teh stroškov, je dilemo komentiral dr. Franc Stele, da bo on sam poravnal stroške za plošči. Društvo se mora zavarovati, da se ga tudi v prihodnje ne bo v zadnjem trenutku poklicalo, da prevzame naloge, ki niso v njegovem programu. In vsi navzoči so bili soglasni, da društvo odkrije plošči bratoma Janezu in Juriju Šubicu, Franjo Baš je pristavil, da če Društvo poravnava 15.000 dinarjev stroškov za plošči, naj bo na obeh ploščah vrezano, da jih je odkrilo Umetnostnozgodovinsko društvo. Gospod Lojze Gostiša še pove, da bosta v torek ali sredo plošči odpeljani v Poljane. Tam se nahaja že pripravljani odbor za Šubičevo proslavo. Ta odbor je organiziral nastop domačega KUD-a. Odkritje plošče naj bi bilo 10. decembra 1950, točno ob 9. uri najprej na Dovjakovem mlinu, nato v Poljanah. Vse navzoče bi sprejel in pozdravil domačin. Treba je dobiti še dva predavatelja in avtobus, ki bo peljal iz Ljubljane v Poljane.

Iz tajniškega poročila UZD za leto 1950 izvemo, da sta Zavod za varstvo kulturnih spomenikov in UZD sodelovala pri odkritju spominskih plošč Janezu in Juriju Šubicu. Da sta si stroške delila, društvo pa je preskrbelo govornika in organizacijo izleta v Poljane. Spominska svečanost v Poljanah je bila dobro obiskana, potekala je v najlepšem redu

ter spada med uspela prosvetno popularizacijska dejanja Umetnostno zgodovinskega društva. V imenu Ministrstva za znanost in kulturo je odkritje izvršil minister Boris Zihlerl.

O odkritju plošče v Poljanah je takole poročal časopis *Gorenjski glas*:¹³

„V nedeljo, 10. decembra, so v Hotavljah,¹⁴ na nekdanjem domu Šubicev, takoj zatem pa v rojstnem kraju Jurija in Janeza Šubica v Poljanah, odkrili spominski plošči bratoma-umetnikoma. Po načrtu arhitekta Plečnika je Umetnostnozgodovinsko društvo dalo izdelati plošči iz domačega poljanskega marmorja. Z odkritjem je bilo združeno veliko slavje, kateremu so prisostvovali domačini, kakor tudi predstavnik najvišjih kulturnih ustanov. Poljanski pevski zbor je s pesmijo pozdravil goste, z besedo pa tamkajšnji podpredsednik KLO tov. Gostinčar. Umetnostni zgodovinar Emilijan Cevc je orisal okolje, iz katerega sta izšla umetnika, posebej pa razvoj rezbarstva v Poljanski dolini, katerega zadnji večji predstavnik je bil njun oče Štefan. Njegovo delo je tov. Cevc podrobneje prikazal. V imenu Zveze jugoslovanskih umetnikov je spregovoril Božidar Jakac, ki je v kratkem govoru poudaril, kako danes tudi v umetnosti upoštevamo vse pozitivne tradicije in na njih razvijamo sodobno umetnost. Spominsko ploščo

je odkril minister za znanost in kulturo LRS Boris Zihlerl. V kratkem govoru se je najprej poklonil spomenu bratov Šubicev in nato prikazal njune zasluge, zaradi katerih njuni imeni ne bosta nikoli zbrisani iz vrst pomembnih slovenskih umetnikov. Slovesnost v Hotavljah¹⁵ je zaključil zopet pevski zbor, nakar so vsi navzoči odšli v Poljane k odkritju druge spominske plošče. Tu je umetnostni zgodovinar Menaše orisal življenjsko pot in delo obeh Šubicev. Minister Boris Zihlerl je nato kakor je dejal odkril spominsko ploščo v slavo velikima umetnikoma in v spodbudo bodočim generacijam. Akademijo upodabljaajoče umetnosti je zastopal njen predsednik Gojmir Anton Kos, ki je ob tej priliki izjavil, da bo Akademija čuvala tradicijo obeh Šubicev in jo gojila pri sedanjih umetniških generacijah in v bodoče. Poverjenik za prosveto OLO Kranj okolica tov. Baudek je nato spregovoril o naših kulturnih spomenikih. Pokazal je pozitivna stremjenja in dobro voljo, ki jo kaže Ljudska prosveta pri zaščiti spomenikov. Ob koncu je tov. Gostinčar obljubil, da bodo domačini čuvali obe plošči, nad katerima je prevzelo varstvo tudi ministrstvo za znanost in kulturo. Potomci bratov Šubicev so nato povabili goste na svoj dom in jim razkazali dela, ki jih hranijo v spomin na Štefana Šubica in njuna sinova, nakar so si skupaj ogledali pri Sv. Bolfenku pet slik, delo bratov Šubicev.“

10. decembra je bilo 71 let od odkritja plošč v Poljanah in Hotovlji. Mogoče pa je tudi čas, da se plošči restavratorsko obnovi na obeh lokacijah, po smernicah in s soglasjem pristojne službe za varstvo kulturne dediščine, ki je leta 1950 tudi sodelovalo pri nastanku in odkrivanju plošč, da sta plošči zopet v čast in slavo vsem iz podobarske rodbine Šubicev in Poljanam. Njuno ali njihovo restavriranje pa proslavimo s primernim dogodkom in času primer-no, seveda, v čast avtorju plošč in tako v letu 2022 počastimo 150-letnico rojstva mojstra arhitekta Jožeta Plečnika, ki je Poljancem podaril tri mala dela.

Bernarda Jesenko Filipič

¹³ *Gorenjski glas*: Glasilo OF za Gorenjsko, četrtek, 14. decembra 1950, letnik 3, št. 50–51.

¹⁴ Napaka v zapisu imena kraja v objavi. Namesto v Hotavljah bi moralo pisati v Hotovljah. Današnja Hotovlja se je takrat imenovala Hotovlje.

¹⁵ *Gorenjski glas*: Glasilo OF za Gorenjsko, četrtek, 14. decembra 1950, letnik 3, št. 50–51.

Vladimir Ahlin - Premetovc: *Bognarjeva Slavka*

Decembra 2020 je v samozaložbi avtorja Vladimira Ahlina - Premetovca (1946) izšla že druga knjiga: avtobiografskemu prvencu *Vrnitev se je pridružila Bognarjeva Slavka*.

Knjiga (130 strani) je sestavljena iz dveh delov: v prvem avtor, Slavkin sovaščan, na podlagi njenih zapiskov in pripovedovanja svojega očeta predstavi življenje Slavke in njene družine, v drugem objavlja Slavkine zapiske v izvorni podobi (faksimile).

Knjigo je posrečeno ilustriral sam avtor, ki se očitno ne ustraši ne peresa ne risarskega svinčnika, dopolnjujejo pa jo številne fotografije tako oseb kot krajev, kamor je umeščeno dogajanje.

Log v Poljanski dolini: Na Logu, Zgornji Log, Spodnji Log, v Logu ... človeku je ta del doline pravzaprav uganka: trije sosednji kraji z imenom Log, vsako ime v svoji različici, ki so se v različnih obdobjih spreminjale. Prebivalci Ložani so razdeljeni v loško in poljansko faro, prav tako v dve občini in krajevni skupnosti; osnovna šola za Zgornji Log je v Poljanah, za Spodnji v Loki, celo govor je v Logu manj poljanski od tistega Na Logu. Podružnični cerkvi sta prav tako dve, loška na Valterskem Vrhu in poljanska na bližnjem hribčku pri svetem Volbenku.

V delu Loga na levem bregu Sore, ki je danes gosto poseljen z novimi in obnovljenimi hišami in ga poljanska prometnica že močno obremenjuje, se je pred natanko sto leti rodila Bognarjeva Slavka. Skromna vaščanka z življenjsko zgodbo, vredno filmske upodobitve. Avtor v začetku pripovedi poseže nazaj, v drugo polovico 19. stoletja, ko se je na Kovskem Vrhu, na domačiji Slavkinega očeta Matevža, zgodil izhodiščni nesrečni dogodek: v otroški igri je desetletni Matevž zažgal domači kozolec. Ognjeni zublji so uničili premoženje, plamen očetovega besa pa zapečatil sinovo usodo: oče je sina z udarci tako poškodoval, da bi deček žalostno končal, če ne bi ... Če ne bi bilo višje sile, usode, volje do

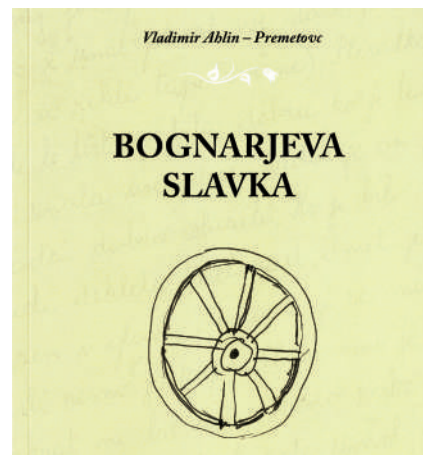
življenja ... Slavkin oče Matevž je podoba vztrajnega, trdoživega borca za samostojnost, za prihodnost, za dostojanstvo. Od udarcev pohabljen se je premikal s pomočjo dveh pručk, pa se je samouk naučil izdelovati lesena kolesa in postal samostojen kolar – bognar, se poročil, sezidal hišo, prezgodaj ovdovel in s tremi hčerkami bil bitko preživetja vse do svoje smrti v 62. letu (1944).

Slavka (1921–2009) in njeni sestre Francka in Minka so torej bile hčerke očeta Matevža in matere Francke, ki pa je kmalu po rojstvu najmlajše (1925) še ne 36-letna umrla za jetiko. Tako je Slavki ostal le bled spomin na mater in velika praznina v srcu ter močno hrepenenje po varnosti, toplini, nežnosti, česar vsega je v njenem domu primanjkovalo.

Materina zgodba je v primerjavi z očetovo bolj lirično-baladna. V prvi zvezi z ljubljanim moškim je namreč rodila dve hčerki. Da bi lažje preživel, se je njen ljubi (kot številni Slovenci v tistem času) podal v Ameriko, od koder so potem lep čas romala ljubeča pisma in zelenci v njih. Pa je prišla prva svetovna vojna in španska gripa za njo, vse je presahnilo, deklici sta umrli in Francka je čez čas dala obljubo invalidnemu bognarju. Tik pred poroko, noseča, prejme pismo iz Amerike! Ko bi le bilo vse zgolj literatura ...

Bognarjeva Slavka je bila inteligentna, odlična učenka, a njena kariera je bila v času med prvo in drugo svetovno vojno hitro določena, sama jo izrazi takole: »Vzgojena sem bila za dekle. Dekla za vedno.«

Po svoji osnovni naravi je bila raziskovalka in popisovalka življenja, ljudi, njihovih usod. Iz posameznih zgodb je bistro izluščila splošne značilnosti

Naslovnica knjige *Bognarjeva Slavka*

svojega časa, npr. značilnosti življenja samskih vaščanov, »kako so služili svoj grenki kruh«. Pa ljudi, ki so se vrnili iz Amerike ali iz vojne in domov prinesli moderne nazore ter spreminjali tradicijo. Premožni, revni, gruntarji, gostači, alkoholizem, duševne bolezni, dobrot, zadrtnost ... in sredi vsega tega nepogrešljivi center družabnosti – Premetovčeva gostilna z omamnim vonjem pravkar pečene ocirkovce.

Slavka je očitno imela izvrsten spomin, saj v svojih zapiskih z lepo šolsko pisavo izpiše vse hiše v Logu in njihove prebivalce ter v glavnih obrisih prikaže usode posameznih domačij. Do ljudi je prizanesljiva, posebej izpostavlja predvsem dobre duše, ki so bile usmiljene z njo in ji pomagale tako v otroštvu kot v odrasli dobi, ko si je sama ustvarila družino, pa jo je usoda, očitno iz navade, tepla naprej.

Bralec spoznava Slavko ne le v trpljenju, pač pa tudi v trenutkih družabnosti, veselja. Znala je splesti trdno socialno mrežo z ljudmi, ki so bili kot ona skromni po premoženju, vendar širokega srca: tu so Tonhova družina, Petruzova Angelca, Petračeva Slavka. S slednjo sta

povsem nevešči potovanj sredi sedemdesetih celo poleteli v daljno Ameriko k sorodnikom! Zelo je cenila ljudi, ki so se kljub selitvi iz domačega kraja radi vračali v Log in pri tem ohranjali stike s sovaščani, »ker so izjema mnogih, kar jih je šlo iz vasi in so takoj pozabili na dom in se sramovali nas, preprostih ljudi.«

Posebej je zaupala Premetovčevemu Ladu, zato mu je okrog leta 2000 izročila kopije svojih zapiskov. Ni se izneveril njenemu zaupanju, s pričujočo knjigo je trajno ohranil spomin na sovaščanko ter na življenje tega dela Poljanske doline v 20. (in deloma 19.) stoletju. Na čas, ki ni tako daleč, a je današnjemu človeku v marsičem tuj, odmaknjen,

saj si trde razmere, v katerih so živeli revni, in moč njihovega preživetja kar težko predstavljamo. Avtor s knjigo nadaljuje žlahtno tradicijo Premetovčeve družine, ki je v svoji gostilni od nekdaj povezovala Ložane z okoliškimi prebivalci, »rovance z gorjanci«.

Minka Mlakar

Medrug Polanci

V avgustu letošnjega leta je Kulturno društvo dr. Ivan Tavčar Poljane pripravilo razstavo z naslovom *Medrug Polanci*. Razstavo spremlja katalog, v katerem je predstavljenih 11 umetnikov naše občine iz obdobja zadnjih dvesto let. Katalog krasi 33 barvnih reprodukcij oz. fotografij njihovih del, ki so na ogled na razstavi.

S projektom *Medrug Polanci* so ustvarjalci želeli opozoriti na t. i. *genius loci* Poljanske doline, enkratnost narave, posebno vzdušje in značilnosti območja, h kateremu so prispevali številni Poljanci, med drugim tudi umetniki, ki so s svojim delom in ustvarjanjem presegle povprečnost ter se uveljavili tako doma kot v tujini. Cilj projekta je opozoriti na zavedanje o naših pomembnih prednikih ustvarjalcih pa tudi o umetnikih, ki sobivajo z nami. Razstava se sočasno ujema z 200-letnico rojstva Štefana Šubica ter 170-letnico rojstva Janeza Šubica in Ivana Tavčarja in je bila pripravljena tudi kot počastitev navedenih pomembnih Poljancev. Obeležitev dopolnjuje istimenska gledališka predstava z izvirnim besedilom in dramtizacijo Andreja Šubica, ki je tudi avtor zasnove in celotnega projekta.

Andrej se v uvodnem literarnem prispevku nostalgčno spominja svoje mladosti, si »slika« vzporednice s predniki, ki so zadnjih dvesto let užili lepote doline in odhajali v svet zaradi vedoželjnosti ali pa hodili iskat boljšega kruha in uspeha. Mnogi so se vračali nazaj z novimi znanji, drugi so ustvarjali in pustili opazno sled tudi širše po domovini, Evropi in svetu.

Petra Vencelj, umetnostna kritičarka, kustosinja, predavateljica in publicist-

ka, je pripravila besedila o likovnosti z umetnostjo zaznamovanega poljanskega prostora in predstavljenih del. V kronološkem zaporedju je v nadaljevanju predstavila 11 umetnikov – od podobarja, rezbarja in slikarja Štefana Šubica do današnjih ustvarjalcev – Petra Jovanoviča, Iztoka Sitarja, Maje Šubic in Metoda Frlica.

Predstavitev posameznega umetnika dopolnjujejo tri reprodukcije, kot si sledijo njegova dela na razstavi. Tako si lahko ogledamo nabožne motive podobarja in rezbarja Štefana Šubica, mojstrska dela prvega akademsko izobraženega kiparja v Sloveniji, Franca Ksaverja Zajca, rojenega na Sovodnju, pa slikarja, konservatorja, spretnega pisca, svetovnega popotnika in velikega strokovnjaka za ribištvo Ivana Franketa, realističnih portretov očeta in matere Janeza Šubica, znamenito sliko *Pred lovom* Jurija Šubica in troje zelo različnih del Iveta Šubica – *Glad*, *Vinharje* in *Današnja Eva*.

Sledijo današnji ustvarjalci – reprodukcije vsestranskega likovnega umetnika Petra Jovanoviča (dva kipa in risba), reprodukcije stripov iz različnih obdobji Iztoka Sitarja ter freske na lehnjaku, akvarela črne detelje ter akrila na platno Maje Šubic. Katalog se zaključuje s fotografijami reprodukcij del so-

Naslovnica kataloga *Medrug Polanci*

dobnega slovenskega kiparja Metoda Frlica, ki so postavljeni na različnih koncih sveta.

Katalog je dokument o ustvarjalni moči Poljancev, resda omejen samo na likovni del, ki je nastal zaradi značilnosti Poljanske doline, iz katere so izšli pomembni posamezniki tudi na drugih področjih – od filozofov, bratov Ušeničnik, geografa Jesenka in drugih, ne nazadnje tudi Ivana Tavčarja, katerega osrednji dogodek ob 170-letnici rojstva konec avgusta letos smo praznovali prav z odprtjem razstave in projektom *Medrug Polanci*.

S projektom, angažiranim sodelovanjem pri razstavi, pripravi kataloga in celostno zasnovo in izpeljavo predstave *Medrug Polanci* je nase še enkrat opozoril eden današnjih ustvarjalcev, Andrej Šubic.

Jaka Šubic

Osnovna šola Poljane v letu 2021

Bili smo del narave in nehote smo občutili, da pripadamo k zemlji, kakor pripada k tej zemlji jelka, ki zraste na slemenu Mladega vrha. Z naravo smo skupaj zrastle in eno samo se čutili z njo! Zatorej me sili vse nazaj v rojstni svet in tja me bo sililo, dokler me bodo noge nosile!

(Ivan Tavčar)

Leto 2021, ki je bilo tako v šoli kot širšem prostoru posebno leto, se počasi zaključuje. Če sem bila v lanskem zapisu bolj čustvena, saj mi ni vseeno za naše učence in zaposlene, bo letošnji zapis racionalen, na trenutke tudi kritičen. Nič ni napisano zlonamerno.

Začeli smo ga z delom na daljavo. Kar nekam prazno in v tišini so potekali prvi dnevi januarja. Potem pa je prišla novica, da se konec januarja v šolske klopi vračajo učenci prvega triletja. Posvetil je žarek upanja, da se mogoče stvari umirjajo in bomo na polno zaživel.

Da bi delo na šoli steklo kar se da normalno, je bilo treba izvajati testiranje zaposlenih. Na šoli so delavci to odločitev sprejeli z željo, da delo zares poteka v šoli. Nismo imeli težav, pa četudi je testiranje potekalo ob nedeljah zvečer. Prav tako je večina zaposlenih prisluhnila stroki in se cepila. Večkrat sem slišala medklic: »Nič nam ni težko, samo da ostanemo čim dlje v šoli.« Na tem mestu iskrena hvala vsem zaposlenim. Hkrati pa zahvala zdravstvenemu osebju zasebne družinske ambulante dr. Koprivca, ki je upoštevalo naše želje.

Počasi se je stanje začelo normalizirati, v šolske klopi so se vrnili še učenci drugega in tretjega triletja. Vsi smo bili soočeni z novim izzivom, ampak večjih težav ni bilo. Pouk je ob spoštovanju vseh priporočil potekal brez težav, prav tako dodatne dejavnosti, razen interesnih, kjer bi bilo mešanje učencev še preveč tvegano. Izvajali smo dneve dejavnosti, tekmovanja, raziskovalne naloge, izvedli šolo v naravi, tečaj smučanja in plavanja, sode-

lovali v natečajih in projektih. Večino dodatnega dela smo še vedno opravljali po spletu. V času pouka v šoli so bili trije oddelki v karanteni. Nosili smo maske, veliko dejavnosti pa se odvijalo zunaj, na prostem. Dosledno smo upoštevali navodila MIZŠ in NIJZ. Šolsko leto smo zaključili.

Novo šolsko leto smo začeli v skladu z navodili in na način, ki smo ga bili že vajeni. Naše delo je potekalo dobro, do jesenskih počitnic je bil v karanteni le en oddelek. To je bila posledica doslednega in odgovornega upoštevanja ukrepov, za kar se zahvaljujem tako staršem kot učencem. Izvedli smo šolo v naravi, dan dejavnosti za učence od 4. do 9. razreda z ogledom različnih pokrajin Slovenije, športne, naravoslovne in tehniške dneve, tekmovanja.

V novembru je bilo že več učencev, ki so zaradi okužbe z virusom ostajali doma. Ko smo začeli na šoli izvajati še samotestiranje učencev od 1. do 9. razreda, se je sprva kazalo nezadovoljstvo med manjšino staršev in ti starši pri tem še vedno vztrajajo. Velika večina pa je ukrep sprejela in tako se učenci trikrat tedensko testirajo. S samotestiranjem odkrivamo učence, ki so pozitivni, čeprav ne kažejo nobenih znakov okužbe. Le tako jih lahko še pravočasno izoliramo. To nam omogoča, da se še vedno večina učencev šola v šoli. Po pripovedovanju učencev so ti veseli, da lahko prihajajo k pouku v šolo in da se lahko družijo.

Žal pa ugotavljam, da majhen delež staršev ne more ali pa noče sprejeti dejstva, da virus obstaja in da je treba storiti vse, da njegovo širjenje

zajezimo. Dobivam pozive o ukinitvi nošenja mask, pred šolo sem sprejela delegacijo staršev, ki niso zadovoljni z obveščanjem pred začetkom pouka, sporočajo mi, naj mislim s svojo glavo, v usta mi polagajo besede, s katerimi naj stopim pred učence, in še bi lahko naštevala. Vedno znova poudarjam, da smo javna šola, za katero veljajo predpisi in določila s strani državnih institucij. Ta del moje službe je zelo stresen, predvsem z vidika nenehnega pojasnjevanja že znanih dejstev. Ampak – tako kot pravijo, upanje umre zadnje. In tudi sama upam, da se bodo stvari tudi na tem področju umirile.

Ne glede na epidemijo in ukrepe pa lepo raste prizidek ob šoli in z veseljem se dnevno sprehodim po prihodnjih novih prostorih šole in vrtca. Tudi tu že vidim luč na koncu predora in veselim se trenutka, ko bodo novi prostori zares polno zaživel in iz katerih se bo slišal otroški smeh.

Iskreno se zahvaljujem Občini Gorenja vas - Poljane, županu Milanu Čadežu, Elizabeti Rakovec in Bernardu Strelu za vso podporo pri gradnji in tudi pri vseh drugih predvidenih ali nepredvidenih okoliščinah. Posebna zahvala gre tudi podžupanu Antonu Debeljaku, ki nam vedno priskoči na pomoč in nas moralno podpira, zna pa tudi priskrbeti sredstva.

Spoštovane krajanke in krajan!

Leto, ki ga zaključujemo, je bilo leto preizkušenj, leto skrbi, negotovosti in bojazni. Živeli in preživeli smo ga. Naj bo prihajajoče leto boljše.

Želim vam zdravja, srčnega miru, sodelovanja in ne nazadnje dobre volje, ki nam bo skupaj s pozitivno energijo polepšala praznične dneve. Želim vam, da ostanete zdravi, da v vas živi občutek za sočloveka, da se porušijo pregrade egoizma in da nam zasveti luč prijateljstva in sodelovanja.

Ostanite zdravi, ohranjajte upanje in pogum.

Metka Debeljak,
ravnateljica

Projekt Mladi raziskovalci

Raziskovalni nalogi 2020/2021

30. Srečanje mladih raziskovalcev Gorenjske je tudi letošnjo pomlad potekalo na daljavo in ne v Biotehniškem centru Naklo. Našo šolo so zastopale tri mlade raziskovalke, ki so predstavile dve raziskovalni nalogi, povezani s športom. Njihove ugotovitve se našajajo tudi na leto 2020, ko je Športno društvo Poljane praznovalo 50-letnico.

Eli Mrak in Anja Peternel, 7. razred: PRILJUBLJENOST ŠPORTNIH DEJAVNOSTI MED MLADIMI IN ODRASLIMI V POLJANSKI DOLINI – 2. mesto

Zanimalo ju je, zakaj in kako redno se mladi in starejši ljudje ukvarjajo s športom, s katerimi športi bi se še radi ukvarjali, če bi imeli možnost, in ali namenijo dovolj časa športnim dejavnostim. Ugotovili sta, da se tako mladi kot odrasli zavedajo pomena in vpliva športa na zdravje. Večini mladim in odraslim šport pomeni sprostitvev, na drugem mestu pa je skrb za zdravje. Pomembno je tudi, da živimo v okolju, ki nam nudi odlične možnosti za različne športne dejavnosti.

Eli in Anja sta na začetku predvideli in oblikovali štiri hipoteze, ki sta jih po raziskovanju potrdili ali ovrgli.

1. S športno dejavnostjo se ukvarja več mladih kot starejših.

To hipotezo sta učenki potrdili, saj se 86 odstotkov anketiranih učencev redno ukvarja s športno dejavnostjo, med odraslimi pa je športno aktivnih 75 odstotkov anketiranih. Višji delež mladih je tudi posledica redne športne dejavnosti v šoli, manjši delež starejših pa izvira iz velikega deleža časa, ki ga porabijo za opravljanje službenih dejavnosti.

2. Med mladimi sta najbolj priljubljeni športa floorball in košarka.

Ta hipoteza ni bila v celoti potrjena, saj se je izkazalo, da sta med mladimi najbolj priljubljeni športni dejavnosti košarka in hoja.

3. Med starejšimi je najbolj priljubljen tek.

Ta hipoteza ne drži, saj ima 60 odstotkov vprašanih staršev najraje hojo. Na to v največji meri vpliva okolje, v katerem živimo, bogato s številnimi pohodniškimi izzivi.

4. Mladi se bolj zavedajo pomena vpliva športnih dejavnosti na zdravje kot odrasli.

Tudi ta hipoteza je bila s pomočjo anket ovrgena. 47 odstotkov anketiranim učencem šport pomeni sprostitvev, le 18 odstotkov jih je izpostavilo skrb za zdravje. Tudi velika večina odraslih šport jemlje za sprostitvev (73 odstotkov), samo četrtini (24 odstotkov) predstavlja skrb za zdravje.

Eli in Anja pravita, da bi bili rezultati zadnje hipoteze lahko začetek nove raziskave o tem, kako športna dejavnost vpliva na zdravje posameznika.

INTERVJUJI

Učenki sta opravili tudi nekaj intervjujev, in sicer s pomočnikom ravnateljice naše šole in učiteljem športa **Alešem Mrakom** ter s svojima sošolkama, učenkama športnicama **Taro Kos** in **Julijo Strel**.

Gospod Aleš Mrak – pomočnik ravnateljice in učitelj športa na OŠ Poljane

Zaključil je Fakulteto za šport, s poklicem športnega pedagoga se je spoznal že med študijem. Pravi, da je kot vsako delo tudi to zelo pestro in občasno zah-

V Poljanski dolini je veliko priložnosti za gibanje v naravi.

tevno in naporno, a ti povrne z nešteto lepimi trenutki. Dobro počutje, zadovoljstvo in skrb za zdravje odtehtajo vse drugo.

Tudi sam se že od malega ukvarja s športom. Najbliže so mu vzdržljivostni športi, kot so tek, kolesarjenje, tek na smučeh, pohodništvo ... Vleče ga v naravo, na svež zrak.

Kako kot športni pedagog vidite zanimanje mladih za vključevanje v športne dejavnosti?

Zanimanje mladih za šport se z leti nekoliko spreminja. Največje je med otroki od tretjega do osmega razreda, potem zaradi različnih dejavnikov začne upadati. To sicer ne velja za vse, je pa kar opazno. Učenci pri urah športa pridobijo vsaj nekaj minimalnega znanja in navad, da bi se lahko rekreativno ukvarjali s športom tudi kasneje. Seveda je za to potrebna disciplina, ki jo otrok osvoji, če ima zgled v družini, okolici, med prijatelji. Priložnosti za ukvarjanje s športom je obilo, a so marsikdaj neizkoriščene. Na tem področju nas vse čaka še veliko dela, da res čim bolj ozavestimo pomen gibanja in športa na dobro počutje in zdravje, ki je v zadnjih časih še toliko bolj pomembno.

Mislim, da bi v šolskem predmetniku potrebovali več ur športa. Priporočilo Svetovne zdravstvene organizacije je, naj bi se otrok vsak dan gibal vsaj 60 minut. Intenzivnost naj bi bila srednja do visoka. To pomeni, da se pri vadbi moraš konkretno zadihati in tudi preznojiti. Za primer so to športne igre, lovljenja, teki, skoki ... Po mojem mnenju največ dosežemo z rednimi urami športa in število teh bi se moralo povečati.

Učitelj Aleš Mrak s svojimi učenci na državnem tekmovanju v orientaciji 2018

Tara na tekmi v dvojcu

Julija v akciji

Tuje raziskave potrjujejo zelo pozitivne učinke na šolsko delo in rezultate v primerih, ko je bilo organizirane športne vadbe več, kot je predpisano s predmetnikom. Domače in tuje raziskave potrjujejo, da povečanje števila ur športa zelo dobro vpliva na zdravje kot tudi na učne sposobnosti učencev.

Pomembno se mi zdi tudi vključevanje v šolska športna tekmovanja, ki učencem omogočijo primerjavo s sovrstniki na regijski in tudi državni ravni. Predvsem pa želim, da bi vsakdo začutil, da je šport koristen, čeprav v času osnovne šole še ne razmišljamo o svojem zdravju, kot se to dogaja kasneje v življenju. Ni pomembno, ali bo nekdo postal vrhunski športnik, ampak da skuša vsak pri sebi ozavestiti koristi športa in gibanja na splošno.

Želim, da bi si vsakdo našel kakšno športno dejavnost, ki bi mu pomenila sprostitev ob vsakodnevnem delu in obveznostih.

Učenka Tara Kos, državna prvakinja v veslanju v dvojcu

Tara je učenka osmega razreda OŠ Poljane. Od drugega pa vse do šestega razreda je trenirala športno gimnastiko in je postala državna podprvakinja. Poleti 2020 je začela trenirati veslanje. Za šport so jo navdušili starši s svojim zgledom. Oče trenira karate, mama pa je trenirala tenis.

Tara prej o veslanju ni vedela ničesar. Všeč ji je, ker je to razgiban šport, veliko tečejo v telovadnici in veslajo. Med počitnicami ima treninge vsak dan, med šolo pa šestkrat na teden.

Kako potekajo treningi?

Najprej se ogrejemo s tekom, potem trener določi, v katere čolne gremo, nato gremo v vodo. 15 minut pred koncem gremo iz vode in čolne nesemo v hanger (prostor, v katerem imamo spravljene čolne), nato čolne obrišemo in jih skupaj z vesli pospravimo v hanger.

Šport Tari pomeni sprostitev in pravi, da je s treniranjem in vztrajnostjo pridobila delovne navade in samodisciplino.

Učenka Julija Strel, smučarka

Tudi Julija je učenka osmega razreda OŠ Poljane in smučanje trenira že od tretjega leta. Starši so jo vpisali v Smučarski klub Poljane, da bi se naučila osnov smučanja. Ker pa je ta šport vzljubila, ga trenira še zdaj in ji gre že zelo dobro. Njen najboljši rezultat je bilo četrto mesto na državni ravni v njeni kategoriji.

Poleti so treningi trikrat ali štirikrat tedensko, pozimi pa petkrat do šestkrat na teden.

Kako trenirate?

Na suhih treningih najprej odtečemo štiri kroge na igrišču, potem naredimo atletske abecede in se še ogrejemo. V tem času nam trener pripravi poligon ali pa tečemo osemkrat po dva kroga. Na koncu naredimo še raztezanje. Cel trening traja približno eno uro in pol.

Na treningih na snegu pa pridemo na smučišče, se preoblečemo in se gremo nekajkrat spustit po pro-

gah. Medtem trener pripravi progo. Potem si jo ogledamo in se po njej spustimo približno 15-krat. Sledi malica. Nato se spet odpravimo na smučišče in se 15-krat spustimo po progi. Ko končamo, progo pospravimo in se še trikrat spustimo po kateri koli progi.

Pri smučanju Julijo najbolj veseli druženje s prijatelji in tudi sam šport, ker se dogaja pozimi, ko je mraz. Njena vzornica je Tina Maze.

Maja Peternel, 9. razred: ŠPORT V POLJANAH NEKOČ IN DANES – 1. mesto in bronasto priznanje

Majo je zanimala bogata zgodovina športa v Poljanah. Tudi ona je na začetku raziskovanja v skladu z navodili postavila tri hipoteze.

1. Osnovnošolci obiskujejo športna tekmovanja, ker jim tako reče učitelj oz. učiteljica športne vzgoje.

Ta hipoteza ne drži, saj samo 18 odstotkov anketiranih učencev hodi na športna tekmovanja, ker jim tako reče učitelj.

2. Osnovnošolci se danes s športom ukvarjajo več, kot so se včasih.

To drži, saj je večina anketiranih osnovnošolcev odgovorila, da se ukvarjajo s športom, ko imajo čas, in da obiskujejo tudi razne treninge.

3. Včasih ni bilo toliko znanih športnikov iz Poljan.

Po pregledu literature je Maja tudi to trditev potrdila. Pred 50 leti noben

znan športnik ni bil doma iz Poljan; to sta Maji v intervjuju potrdila tudi zakonca Peternel. Znan je bil le Janez Peternel, ki pa je kolesaril že leta 1940, torej približno 30 let prej. Nasprotno pa so danes poljanski športniki zelo prepoznavni – učenci so največkrat omenili Niko Križnar in Emo Klinec, od športnikov pa Lenartha Oblaka.

Namen Majine raziskovalne naloge

Maja je zapisala: »Z raziskovalno nalogo sem želela spodbuditi anketirance, da bi malo več razmišljali o športu in o svojem odnosu do športa ter da bi se začeli zavedati, da nam šport koristi na različnih področjih (pri učenju in delu, koristen je za naše zdravje, za našo odpornost, ustvarja prijateljstva, krepi voljo ...).

V medijih sem zasledila, da v nekaterih državah zdravniki svojim pacientom pišejo recepte za športno dejavnost. Menim, da v Poljanski dolini to za zdaj še ne bo potrebno, saj se večinoma zavedamo, kako pomemben je šport.«

POGOVOR Z ZAKONCEMA PETERNEL

Da bi si boljše predstavljala šport pred 50 leti, se je Maja pogovarjala z zakoncema Peternel – Anico in Brankom, ki v Poljanah živita že več kot 50 let. Navajamo nekaj njunih odgovorov na Majina vprašanja.

Katere igre ste se igrali pred 50 leti?

Takrat smo se igrali koza klamf, med dvema ognjema, foškalca, črni peter, šah, domine, človek, ne jezi se, ladjice potapljat ...

Kateri športi so bili najbolj priljubljeni?

Največ smo se sankali in smučali, vozili z bobom. Igrali smo tudi roko-met, vendar kaj več pa ne, ker ni bilo veliko žog.

Ste imeli možnost trenirati kakšen šport?

Ne, ker naju starši niso mogli oziroma niso imeli časa voziti na treninge.

Kaj pa drugi otroci v Poljanah?

Drugi pa so večinoma trenirali smučanje ali pa šah. Otroci iz premožnejših družin so imeli več možnosti za trening.

Ali ste kdaj šli na kakšno tekmovanje? Pod katerimi pogoji ste lahko teknovali?

Anica: Jaz nisem šla na nobeno tekmovanje. Pogoj je bil, da si bil v tisti disciplini dober.

Branko: Jaz pa sem bil na atletiki.

Se mogoče spomnite, ali je bil takrat (torej pred 50 leti) iz Poljan kakšen znan športnik?

Anica: Kakor vem, pred 50 leti ne. Veliko dobrih športnikov je bilo iz Hotovlje, vendar niso bili znani. Je bil pa že prej (približno pred 80 leti) znan kolesar Janez Peternel.

POGOVOR S SMUČARSKO SKAKALKO NIKO KRIŽNAR

Najbolj znani poljanski športniki sta danes Ema Klinec in Nika Križnar, obe smučarski skakalki, obe pa sta obiskovali našo šolo. O njiju vemo pravzaprav že skoraj vse. Maja je nekaj vprašanj zastavila Niki Križnar, ki ji je pripovedovala o svojih začetkih, napornih treningih in ljubezni do smučarskih skokov.

Za ta šport se je Nika odločila pri osmih letih, ko se je udeležila dneva odprtih vrat Smučarskega skakalnega kluba Žiri. Takrat se je vse začelo, volje in motivacije za trdo delo ni nikoli izgubila. Pravi, da se največ motivira kar sama, zelo veliko vlogo pa imajo tudi njen fant in družina, ki jo vedno in povsod podpirajo.

Ali ste radi obiskovali športna tekmovanja, ko ste bili v osnovni šoli?

Ja, seveda. Hodila sem na odbojko in rokomet in vedno sem tudi z veseljem šla na razna tekmovanja.

Kaj bi osnovnošolcem svetovali glede športne dejavnosti?

Svetovala bi, naj se gibljejo, ker je to zdravo za naše telo in dušo. Zdi se mi, da se otroci veliko premalo gibljejo, ker so preveč na telefonih in računalnikih, kar pa seveda ni dobro za možgane in telo. Možganom je dobro, če jim daš tudi kaj svežega kisika, ki hkrati pripomore, da se lažje učiš.

Kaj vam pomeni šport na splošno?

Šport mi pomeni vse. Užitek, veselje, zabava in življenje.

Nika in Ema s trenerjem in kristalnim globusom.

(Vir: Posnetek zaslona, Facebook)

Majine končne ugotovitve in mnenje o športu

»Menim, da se učenci naše šole precej ukvarjajo s športom, namenijo mu precej časa. Zato ne bomo presenečeni, če se bo izmed poljanskih športnikov v prihodnosti dokazal še kakšen posameznik in postal prepoznaven ne le v Sloveniji, ampak tudi širše.

Živimo v kraju, kjer lahko vedno gremo v naravo in izvajamo razne športne dejavnosti ali pa obiskujemo razne treninge v Poljanah in bližnji okolici. Menim, da bi v naši prelepi naravi lahko preživeli še več časa. Če se samo povzpnejo na bližnji hrib, za svoje zdravje in telo naredimo veliko. Še posebej pomembno je to v času epidemije – zato ne odlašajmo, ampak hodimo v naravo in si krepimo odpornost. To se nam bo v življenju še kako obrestovalo.«

Prvošolci

V Poljanah je letos 43 novih učenk in učencev – prvošolcev, v Javorjah pa 10.

Tako pred poljansko kot pred javorsko šolo sta 1. septembra starše in otroke nagovorila ga. ravnateljica in g. župan, ki je učencem in njihovim družinam tradicionalno podaril slovensko zastavo. Potem so novopečeni šolarji v

spremljstvu učiteljic pogumno in z velikimi pričakovanji stopili skozi šolska vrata, v učilnicah pa so jih čakala presenečenja ... in sledilo je zabavno dopoldne, ki so ga otroci preživeli s svojimi učiteljicami.

Prvošolci pred poljansko šolo

Učenci 1. razreda so na hodniku razstavili svoje izdelke o zdravi hrani in o jeseni

Projekt Unesco – učenec poučuje

Eden od zanimivih Unescovih projektov je tudi projekt Učenec poučuje, ki smo mu ob letošnjem dnevu učiteljev, 5. oktobra, namenili še posebno pozornost. Nekateri naši učenci so se namreč postavili v vlogo učiteljev. Pri slovenščini, angleščini in matematiki so pripravili in izvedli učno uro za svoje sošolce. Bilo je zanimivo in zabavno.

SLOVENŠČINA 6. razred – PONOVI-TEV IN UTRJEVANJE SNOVI (besedna družina, velika začetnica) – Liza Strel, Nuša Jančič, Loti Kos, Vanessa Rakovec, Maruša Šubic in Larisa Justin

ANGLEŠČINA 8. razred – PONOVI-TEV IN OBRAVNAVA NOVE SNOVI – A Lucky Discovery (bralno in slušno razumevanje) – Julija Strel in Ajda Ficko

in zanimivo. Poslušali smo posnetek in reševali naloge.

Všeč mi je bilo, ker nista bili strogi.

SLOVENŠČINA 7. razred – STAVČNI ČLENI – Tija Kisovec, Ema Kržišnik in Gal Kos

Kaj so o tej šolski uri povedali učenci
Ajda in Julija sta pripravili zelo zanimivo uro angleščine, saj sta se v vlogo kar dobro vživeli. Bilo je zabavno, poučno

Pouk, pri katerem učenci učijo učence, se mi zdi zanimiv. To bi lahko še kdaj ponovili, saj je snov tudi na ta način čisto dobro razložena.

Učiteljici Nuša in Liza v 6. razredu

Učenci so bili pridni.

Tija in Ema poučujeta sedmošolce.

Angleščino sta poučevali Julija in Ajda.

Tabelska slika

Zapis v zvezek

Zabavna ura, vseč sta mi bili tudi učiteljici.

ANGLEŠČINA 8. razred – PONOVI-TEV IN OBRAVNAVA NOVE SNOVI – Stories – Survival – HATCHET (bralno in slušno razumevanje) – Zoja Klemenčič in Lara Trček

Všeč mi je bilo, saj sta Zoja in Lara zelo dobro razlagali.

Učiteljici sta dajali jasna navodila, bila je tišina in sem vse razumela. Med takimi urami zelo veliko naredimo, še bi jih ponovila.

Všeč mi je bilo, da smo snov obravnavali na preprost način.

Ura angleščine je zelo hitro minila, z veseljem bi imela več takšnih ur.

Bilo je zabavno. Pisali smo v zvezek in si ogledali posnetek. Bil je malo strašljiv, a v redu.

SLOVENŠČINA 8. razred – PRIDEVNIK (obravnavava nove snovi) – Ivana Pisk in Mirjam Božnar

Ivana: »Pri uri slovenščine je bilo kar v redu, ko sva z Mirjam učili. V redu je bilo, ker so bili učenci pridni.«

Mirjam: »Všeč mi je bilo, ker sem se preizkusila v vlogi učiteljice. Bilo je zelo zabavno, ura pa je bila sproščena in je hitro minila.«

Ura z Mirjam in Ivano se mi je zdela zelo zanimiva, saj je bilo drugače kot z

učiteljico pred tablo. Pokazali sta, da je delo učiteljev lahko tudi zelo težko, saj morajo biti pripravljeni za vsako uro in spodbujati ter miriti učence.

Ura je bila zabavna in zanimiva, saj sta jo prvič vodili učenki. Zdi se mi zelo koristno, da dobimo tako priložnost, saj nam lahko pomaga pri izbiri poklica ali nadaljnjega šolanja. Upam, da bo še več takih ur, saj so mi zaenkrat prav všeč.

Poučevanje na tak način mi je všeč, saj sta se sošolki zelo potrudili in dobro razložili snov.

Pogledali smo tudi zanimiv posnetek, na katerem je bil zelo enostavno predstavljen pridevnik.

Zelo mi je bilo všeč, ker je bilo malo drugače. Bilo je tudi zelo zabavno, ker je bila učiteljica v vlogi učenke, učenki pa v vlogi učiteljice.

SLOVENŠČINA 9. razred – PREVERJANJE ZNANJA – SKLADNJA (stavčni členi, podredno zložena poved) – Mojca Krajnik in Iris Zver

Mojca: »Poučevanje sošolcev skupaj z Iris mi je bilo v veselje, čeprav so bili malo neresni. Bilo pa je zanimivo. Tudi naša učiteljica slovenščine se je tisto uro obula v copate učencev in videlo se je, da je uživala.«

Iris: »Dve učenki sva poučevali sošolce, naša prava učiteljica pa je bila učenka. Zelo se mi je zdela zabavno in hkrati nerodno. Bilo je malo čudno, saj s tem res nimam izkušenj. So se mi pa učitelji

malo zasmilili. Najini učenci so bili namreč zelo glasni. Bilo pa je fino, izkušnja se mi je zdela zelo zanimiva.«

Ura z »drugačnima« učiteljicama mi je bila kar všeč, ker je bilo fino imeti uro, ki ni vsakdanja, ampak drugačna. Učiteljici sta bili kar prijazni, nova sošolka Bernarda pa še bolj.

Bilo je zabavno, zanimivo, predvsem pa smešno. Vmes smo se smejali. Mojca in Iris sta dobro opravili učiteljsko delo, saj sta se morali kar truditi, da sta nas preglasili in da smo ubogali.

Ura se mi je zdela zanimiva, drugačen način mi je bil všeč in učiteljici sta bili zanimivi. V celi uri sicer nismo dokončali preverjanja, saj smo veliko govorili. Pa vendar sem veliko ponovil, da se je bilo potem lažje učiti.

Ura je bila zelo zabavna. Všeč mi je bilo, da sta bili učiteljici drugačni, ker tudi bolj razumeta, kaj razumemo mi in česa ne, kje delamo napake in zakaj.

Taka ura se mi zdi zelo dobra ideja in bilo bi dobro, če bi to naredili še kdaj.

MATEMATIKA 7. razred – RAVNO ZRCALJENJE ČEZ PREMICO IN ZRCALJENJE ČEZ TOČKO – Žan Božnar, Klara Jelovčan in Blažka Jesenko

Blažka: »Ko sem bila učiteljica, mi je bilo zelo dobro. Če bi še enkrat poučevala, bi bila bolj stroga in pa pripravila bi se za celo šolsko uro, ne le polovico. To bi rada še ponovila, zato priporočam tudi drugim sošolcem in sošolkam.

Žan: »Poučevati mi je bilo všeč. Učni list sem naredil sam. Drugič bi želel poučevati še več časa, da bi rešili učni list v celoti. Izvesti učno uro se mi ni zdelo težko.

Na mizici so sladkarije.
Te so zate in so najboljše.

Manca Habjan

Upam, da jo bom ujel,
in jo s kamnom bom zadel.

Andraž Šubic

Literarni prispevki

MUCA MIJA

Kaj sanja naša muca Mija,
ko sladko na klopici spi?
Kdo ve,
kdo ve,
ali veš ti?

Ne vem, kako naj ti povem,
če čisto pri miru leži.
Kdo ve,
kdo ve,
ali veš ti?

Jaz pa vem, ker vedno pri meni
lepo mirno leži.

Nika Božjak

KOSTANJČEK

Kostanjček velikanček na veji se igra,
ko veter zapiha, ga veja spusti.
Kostanjček velikanček pade na tla.
Mimo veverica priskaklja
in ga že v rokah ima.

Žiga Pustovrh Krivec

MIZA

Na vrtu je miza.
Pod mizo je še ena miza. Manjša.
Pod manjšo mizo je še ena miza, še
manjša.
Pod še manjšo mizo je najmanjša miza,
najmanjša.

Pod najmanjšo mizo so stopnice,
ki vodijo v skrivno sobano.

V skrivni sobani je manjša skrivna
sobana.

V manjši skrivni sobani je še manjša
skrivna sobana.

V še manjši skrivni sobani je najmanjša
skrivna sobana.

V najmanjši skrivni sobani je naj-
manjša mizica.

LEDENE ROŽE

Punca ugotavlja,
kdo ji ledene rože na okno nastavlja.

Mogoče сосед ali soseda,
le kako jima to uspeva?

Ponoči se za zaveso skrrije,
da ledenega slikarja odkrije.

Zdaj ji je vse jasno,
striček Mraz in tetka Zima
sta bila slikarja prima.

Zarja Frlan

VRANE – KRALJICE

Naše sorodnice srake dobro vedo,
da z nami heca ne bo.
Vedo, da smo me kraljice
in nam one pobirajo odvržene pice.
Zakaj ne krakajo?

Zakaj po palači kokodakajo?
Po palači mora biti vse postlano,
niti malo razmetano!

Vedo, da smo vrane
v sosesčini zelo spoštovane.
Na njih nas moti, da kradejo,
vse, kar je užitno, popadejo.

»Zdaj je skrajni čas,
da zamenjamo služabnice,«
se glasi ukaz.

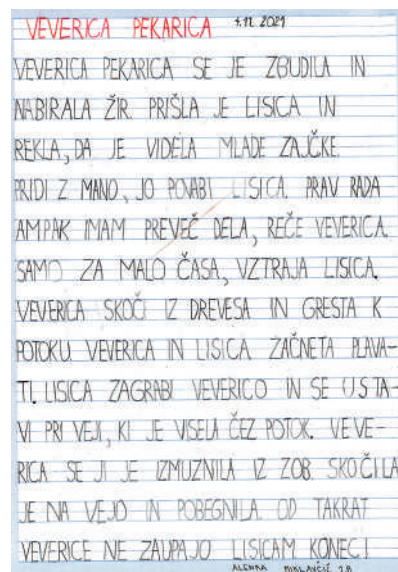
Lovro Tušek

PRIDEN FANTEK

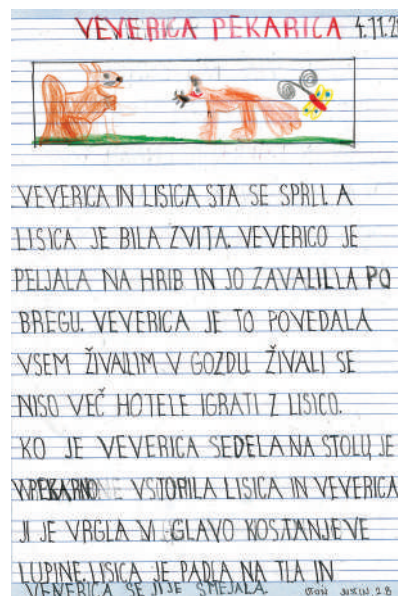
Danes ne bom priden fantek.
Danes bom zloben fantek.
Zdaj grem pa na lov
za gluho muho.

Včeraj me je ves dan nadlegovala
in mi na nogi pristala.
Malo me je požgečkala
in potem je odfrčala.

Zdaj grem pa na lov za njo,
za to sitno muhico.

Alenka Miklavčič

Oton Justin

PRIDNA PUNČKA

Danes nisem več princeska mala,
ki bi vsakega se bala.
Sama vse postorim,
da starše razveselim.

Bratec me je ujezil
in mi vse igrache skril.
Povlekel me je za lase
in uščipnil v roke.
Zato hudobna bom postala
in bratcu ves čas nagajala.

Emma Dolenc

PRIDNA PUNČKA

*Danes ne bom pridna punčka!
Ne bom se učila,
ne bom jedla kosila,
ker se bom pred bratcem skrila.*

*V travi bom čakala
in ga opazovala.
Hitro ga zgrabila
in ga ne bom izpustila.*

*Nazadnje sva se opravičila
in pobotala.
In namesto da bi si nagajala,
sva si žogo podajala.*

*Nikoli več me ni spotaknil,
če me je pa že kdaj,
me je pa pobral,
ker mu je bilo zelo žal.*

Tinkara Cankar

Nova prometna ureditev v okolici šole je navdušila vse nas. Tako so nastale tudi pesmice o prometu.

PROMET V OKOLICI ŠOLE

*V okolici šole krožišče stoji,
da hitrost vozil malo umiri.*

*Kolesarska steza vodi do naše šole,
za vse, ki jim ni do počasne hoje.*

*Za pešce pločnik imamo,
da se vsi varno v šolo lahko podamo.*

Leja Dolenc in Zala Kisovec

OKOLICA ŠOLE

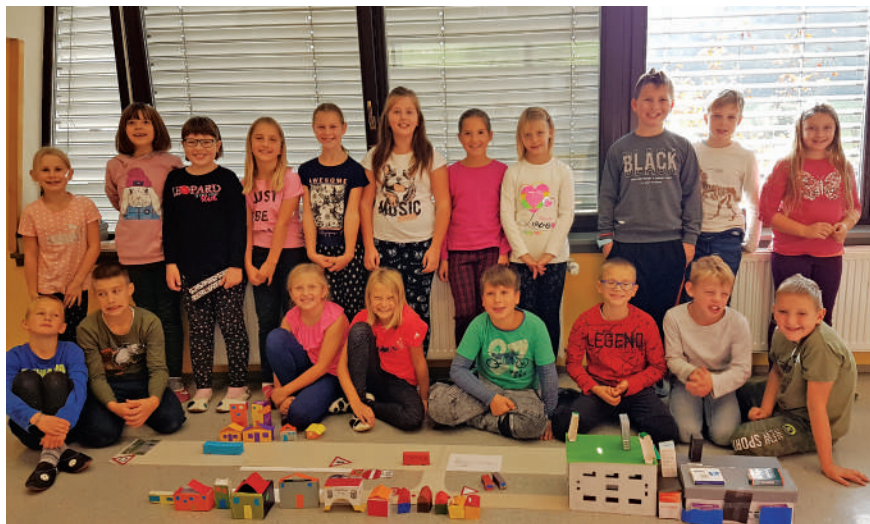
*Okolica šole zanimiva je,
imamo prav vse –
tudi gradbišče.*

*Krožišče poskrbi,
da promet se uredi.*

*Kolesarska steza kolesarje spodbudi,
da ne vozijo po cesti.*

*V prometu moramo biti pazljivi vsi,
da se nesreča ne zgodi.*

Neža Tušek in Manca Božič

Četrtošolci in promet

MOJ POKLIC

Ko bom odrasla, si želim postati frizerka. Ta poklic bi me zelo veselil, saj rada strižem lase, jih češem, barvam in umivam. Drugim zelo rada lakiram nohte. Zato bi v svojem frizerskem salonu imela tudi to. Frizerka oblikuje lase. Dobro bi bilo, če bi prišlo čim več gostov.

Julija Rakovec

Izšolal se bom za gozdarja. Hodil bom v gozdarsko šolo. Vozil se bom po gozdu in si ogledoval bolna drevesa. Bolna drevesa bom posekal z žago. Imel bom velik traktor Fend. Potreboval bom veliko pripomočkov. To so vitel, hlodarca, žaga, sekira in še drugi.

Tilen Strel

Ko bom odrasel, bi rad postal mizar. K meni bodo prihajale stranke in naročale izdelke. Ta poklic mi je všeč, ker je tudi moj ati mizar. Všeč mi je, ker lahko narediš veliko izdelkov, kot so omare, kuhinje, predalniki ali nadmizne omare. Mizar potrebuje tudi veliko orodja in stroje. S svojim delom osrečuješ ljudi.

Leon Buh

Jaz sem Jakob. Šel bom na kmetijsko šolo, da se izučim za kmeta. Naučiti se moram molsti krave, vzrejati živali in pridelovati hrano na ekološki način. Delo kmeta sedaj ni več tako težaško, saj imamo na voljo veliko strojev. Kjer so bregovi, bom naredil pašnik. Odločil

sem se, da na pašnik ne bom dal krave, ampak konja.

Jakob Dolenc

Postala bom zdravnica za hišne ljubljence. Zaposlena bom na veterinarski kliniki. Vsak dan bodo ljudje pripeljali bolne in poškodovane živali, ki jih bomo morali pozdraviti. Delo z živalmi mi je že sedaj zelo všeč. Najraje bom zdravila mucke in kučke. Lastniki bodo zelo veseli, ko bodo njihovi ljubljenci spet zdravi. Takrat bom srečna tudi jaz.

Lana Ušeničnik

Ko bom velika, bom natakarica. Ob prihodu bom ljudi prijazno pozdravila. Vprašala jih bom, kaj bodo spili in če se bodo kaj posladkali. Ljudem bom stregla pijačo, sladice in sladoled. Pobrisati bom morala tudi mize.

Tjaša Kristan Buh

A, B, C, ZGODBA

Avion nas je peljal v Brazilijo. Bil je sončen dan. Cel let sem gledal skozi okno. Čisto sem bil navdušen nad razgledom iz zraka. Dobro se je bilo peljati. Enkrat sem se že peljal z avionom, ampak ta let je bil daljši. Film sem lahko gledal na malem ekranu. Grozen je bil. Hotel sem, da čim prej pristanemo. In tako je tudi bilo. Jeseni je Brazilija še vedno zelo vroča. Kmalu jo bom spet obiskal. Letališče je bilo zelo veliko. Mudilo se mi je v hotel. Nisem še videl tako

velikega hotela. Ogromen je bil. Prišel sem v sobo. Res je imela lep razgled. Sonce je sijalo. Šel sem v mesto. Tam je bilo veliko stavb. Ura je bila že pozna. Vrnil sem se v hotel. Zelo sem bil utrujen, zato sem šel spat. Že sem premišljeval, kaj bom delal naslednji dan.

Gregor Kuštrin

NISEM BILA JAZ

V soboto popoldan je imel moj ati rojstni dan. Dobil je veliko daril. Več kot deset vrečk. Na mizi sem videla veliko čokolad.

Moje oči niso mogle odmakniti pogleda od teh čokolad. Moje noge so se začele premikati, približevale so se čokoladam. In moji roki sta se iztegnili in zgrabili dve čokoladi. Nogi sta me odpeljali v kozolec zraven hiše. Roki sta dali čokoladi ven, ju odprli in dali v moja usta. Ko sem pojedla vse, sem slišala klic mojega atija: »Vsi takoj sem!« Jaz, moja mami, bratec in sestrica smo takoj prišli k atiju. Ati nas je vprašal, kdo mu je ukradel dve čokoladi. Najprej smo bili vsi tiho, nato pa so moja usta rekla: »Jakob je bil.« In moja roka je pokazala nanj. Jakob je govoril, da ni bil on. Rekel je, da sem bila Leja, ker imam čokoladne prste in usta od čokolade.

Tako so izvedeli, da sem bila jaz. Dobil sem kazen, da moram s svojo žepnico kupiti vsakemu družinskemu članu dve čokoladi.

Leja Dolenc

Bil je vikend in bili smo doma, ko se je ati spomnil, da bi odšli na Slemena. Trmarila sem in bila sem jezna, ker nisem hotela iti. Hotela sem ostati doma pri sestričnih. Jezna sem odšla v sobo in si tam belila glavo, kaj lahko storim.

Na misel so mi prišle različne ideje kot na primer: lahko bi odšla naprej peš in dala čez cesto različne veje, mogoče bi pobegnila ... Seveda sem za vse vedela, da so nemogoče. Še nekaj časa sem tuhtala, ko mi je na misel prišla zelo zanimiva ideja. Premišljevala sem, ali je pametno, da to naredim. Ker mi na

misel ni prišla nobena druga pametna ideja, sem se odločila, da je prva ideja najboljša. Vzela bom vse ključke in jih nekam skrila, da ne bomo mogli iti.

Odplazila sem se iz sobe dol po stopnicah v pritličje, vzela ključke in jih odšla skrit. Skrila sem jih pod bratov vzglavnik. Ko bodo iskali ključke in jih našli pod bratovo blazino, bodo mislili, da jih je skrila on. Tako je bilo vse končano. Vendar sem se zmotila. Ko so se pripravili in so hoteli iti, pa ni bilo ključev, se je začela iskalna akcija. Vse smo pregledali. Ko pa me je mami vprašala, če sem jih jaz skrila, sem seveda odkimala z glavo. Potem pa sem predlagala, da bi pogledali pod blazino. In tam so bili ključki. Seveda so vsi takoj vedeli, da sem jih skrila jaz. Potem smo se odpeljali na Slemena.

Na Slemena so se odpeljale tudi teta in sestrične. Imeli smo se zelo lepo. Sedaj vem, da sem za brez zveze skrila ključke.

Ema Klemenčič

BRANJE

Ko berem, mi je fino,
kot bi jedel čokolino.
Lahko greš v drugi svet,
prijazen, strašen ali lep.

Moja najljubša knjiga je Mali možje.
Če ne veste, za kaj gre,
v knjižnici sameva
in čaka na otroke kakega razreda.

A če bereš še pa še
in še bolj in bolj,
da ti kar iz glave ven privre,
pa postaneš ... knjižni molj!

Veronika Pisk in Anamarija Jurčič

Branje je lepa stvar. Jaz rada berem, ko mi je dolgčas, zvečer ali pa ko ne morem zaspati. Zelo mi je všeč. Najraje berem pustolovske zgodbe. Najbolj mi je všeč zbirka knjig Pet prijateljev. Prebrala sem že vse njihove knjige. To zbirko bi priporočila vsem, ki radi berejo in so jim pustolovske zgodbe všeč.

V knjižnici sem si izposodila in prebrala že toliko knjig, da ne najdem nobe-

ne več, ki je še nisem prebrala. Zato si izposojam knjige, ki so se mi zdele najbolj zanimive, da jih preberem še enkrat.

Branje bi priporočila vsem, pa naj hodi jo v prvi razred ali so stari 90 let.

Maruša Šubic

NAJLJUBŠE KNJIGE

David Walliams: BABICA BARABICA

Mislim, da je to moja najljubša knjiga iz otroških let. Govori o fantu, ki ni maral svoje babice, dokler ni ugotovil, da je strašno velika roparka. Kasneje ga je vzela s sabo na rop krone iz kraljeve palače, do katere sta lahko prišla samo po kanalizacijskih poteh. Na koncu krone nista ukradla, sta pa srečala kraljico, ki je naslednji dan pred kamerami na televiziji dvignila svoje krilo ter pokazala svoje spodnje hlačke s potiskom britanske zastave na zadnjem delu.

Ema Ržek

Jay Asher: TRINAJST RAZLOGOV

Knjiga govori o mladi puncu, ki je storila samomor. Pred tem je posnela kasete, na katerih je bilo trinajst razlogov, zakaj je to storila. Kasete je poslala vsem, o katerih je na njih bilo govora. Vsak je imel drugačen vpliv. V večini so imeli slab vpliv, nekdo pa je nanjo dobro vplival, a se zanj ni preveč zanimala. Kasete je odposlala na večer pred samomorom.

Sporočilo knjige je, da tudi če se z nekom veliko družiš in pogovarjaš, ni rečeno, da veš, kaj ta oseba čuti. V družbi se to še vedno prepogosto dogaja.

Tadeja Omejc

POUSTVARJALNA BESEDILA

Ob branju se porajajo nove ideje, branje spodbuja domišljijo. Tudi besedila ljudskega slovstva ter slovenskih pesnikov in pisateljev so lahko navdih za izvorna besedila učencev.

BASNI

LAŽNIVI VOLK SREČA MEDVEDA

Nekoč v gozdu živel je volk,
tato, zelo lažniv.

Njegov jezik od laži
bil čisto je že siv.

Ko srečal je prijaznega medveda,
ga ta strmo pogleda
in mu reče:

»Ti lažnivec stari sivi, ki ti jezik dobro
teče,

takoj se opraviči vsem, ki si kdaj jih na-
lagal!

Reda v gozdu tem ni več,
živali od jeze kmalu bodo čisto preč!»

Orjaka volk se strašno ustraši,
se hitro opraviči –
vsem pri tej priči.

Medveda nauk mu ne uide:

»Volk, zapomni si: z lažjo daleč se
nikdar ne pride!»

Katarina Kržišnik

NEPREVIDNA MAČKA

Mačka je po svetu hodila,
pa si v brado govorila:

»Oh, kako je lep ta dan,
brez oblačka s soncem obsijan.»

Pa hitro neprevidna je postala,
zato ni opazila,
da luknja je pred njo ležala –
vanjo je stopila
in si nogo je zlomila.

In še preden padel je mrak,
dan postal je res težak,
zato kar v luknji je ostala
in se bridko je zjokala.

Nauk: Ne hvali dneva pred nočjo.

Mirjam Božnar

Josip Jurčič: KOZLOVSKA SODBA V VIŠNJI GORI

KOZEL LISEC PRIPOVEDUJE SVO- JO ZGODBO

Moj lastnik Lukež Drnulja je pravi le-
nuh, velikokrat sem mu pobegnil in se

odpravil po vasi. Danes pa se je zgodilo
prav nekaj posebnega ...

Odpravil sem se proti vasici, ko sem za-
vohal nekaj slastnega, okusnega, božan-
skega, dišečega. Zavohal sem vrt neke-
ga Andraža Slamorezca, o katerem mi
Lukež velikokrat razlaga. Ampak za to
se nisem zmenil, hrana je hrana, vse-
no mi je, čigava je. Tako sem si želel po-
bližje ogledati solato in peso, da sem se
nagnil čez ograjo in pokukal čez, na-
kar pride debeli Andraž Slamorezec
ven, kot da je pravkar pojedel vso hra-
no v celi Višnji Gori. Nekaj se jezi tam
nad mano, nakar pride Lukež, ki je po
vseh verjetnosti pravkar vstal od popol-
danskega spanca. Tisti debeli me je ne-
kam odvlekel, Lukež pa je tekel za njim.
Začeli so se zbirati ljudje – debeli, suhi,
neumni in no ... še tisti ostali. Kmalu
pa je moja pozornost dobil star mož, ki
je ropotal in tolkel s svojim kladivom,
da so mi skoraj ušesa odpadla. Vsi so se
pritoževali in se drli drug čez drugega.
Če bi bil človek in bi lahko govoril, bi
bil definitivno najbolj pameten in čeden
v tej sobi. Naprej nisem poslušal, ker so
vsi govorili drug čez drugega, za povrh
tega sem pa še sestradan postal. »Morda
se bom pa kasneje res odpravil po malo
pese na vrt Andraža,« sem si mislil.

Na koncu so me odpeljali ven in bičali
travo za mano. To je bila res prehuda
kazen, saj so mi uničili dobro travo za
kosilo.

Tara Kos

Višnja Gora je bila zelo navaden,
običajen kraj. Tam so živeli Višnjanje in
glavna krajevna žival – maček.

Maček je imel sedem let, bil je črne bar-
ve, imel je živo rumene oči, ime pa mu je
bilo Bibok. Bibok je bil v celi vasi najbolj
cenjena žival. Vsi so ga imeli radi, razen
župana Plešasteglave. Plešasteglava Bi-
boka nikoli ni imel rad, ker mu je po-
jedel njegove udomačene miške. Vsakič
znova ga je poizkušal zastrupiti, a mu
nikoli ni uspelo. Maček Bibok je veljal
tudi za zelo pametnega, zato je namreč
vedno zavohal strup v hrani. Imel pa je
tudi zelo srčnega lastnika, ki mu je bilo
ime Dobrosrčni. Svojega mačka je imel
najraje na svetu.

Nekega dne se je župan odločil, da bo
mačka zdaj zares pokončal. Vzel je pa-
lico in se odpravil proti domu Biboka
ter Dobrosrčnega. Bibek je bil zunaj in
ko ga je Plešastaglava napadel, se je Bi-
bok branil in ga s kremplji ranil v prst.
Plešastaglava je padel na tla, potem pa
takoj poklical na sodišče. Dobrosrčni je,
takoj ko je zaslišal novico, zajokal ter
odšel na sodišče. Ko je prispel tja, so bili
tam zbrani že vsi Višnjanje in se odločali
o kazni Biboka. Prvi sodnik je rekel, da
je najbolj pravično, da ga obesijo. Drugi
sodnik je menil, naj mu odrežejo tačke,
tretji sodnik pa je bil za to, da ga pus-
tijo na prostosti. Skupaj so se odločili,
da si bodo vzeli en dan za premislek in
naslednji dan določili kazen. Tako je
minila noč in še nekaj dopoldneva. Bi-
bok je za vsak slučaj prespal na sodišču.
Okoli enajstih dopoldne so na sodišču
vsi čakali na mačkovo kazen. Po kakih
desetih minutah so tja prikorakali sod-
niki in povedali, da je mačkova kazen
taka, da mu postrizejo kremplje. Tako
je bil Bibok brez krempljev, a udi brez
bolečine.

Bibok, Dobrosrčni in Višnjanje so še na-
prej srečno živeli v Višnji Gori. Plešas-
taglava je kraj zapustil, Dobrosrčni pa
je namesto njega postal župan.

Lucija Dolenc

France Prešeren: O VRBA

SRČNO BOGASTVO

Na svetu širnem ni zaklada,
ne ljubezni ne bogastva,
ki bilo bi bolj vredno
od domačega mi kraja.

Ko bi bila sreča mi odvezeta
in ves denar tega sveta,
mi v srcu za vedno bi ostala
prekrasna Slovenija.

Pogled mi moj nazaj uide,
se v trenutkih izgubim
polnih spominov na kraje iz dolin.

Za hribi se skriva zastrta svetloba,
me jutro prebuja v megleni dan,
a vseeno odšla nikdar ne bi stran.

Tadeja Kržišnik

Sara Robba

ŽABJA VAS

Oj, draga, Žabja vas!
Hvala, da vsa ta leta si ščitila nas,
nam dala zemljo rodovitno,
da pridelki so rasli imenitno.

V poletni vročini nas s Soro hladila,
z dežjem si nam njive zalila,
si krasne gozdove nam podarila
in na čudovite živali nisi pozabila.

Lenart Justin

POLJANE

Med Škofjo Loko in Žirmi
prelepa naša vas stoji.
Ta vas je res najlepša zame,
nosi pa ime Poljane.

Poljane daleč naokrog so znane,
saj tu umetnost je doma,
prenekatera stavba tukaj
se s fresko pohvaliti zna.

Nas včasih poplav'la
Poljanska je Sora,
a zdaj se končala bo
tudi ta mora.

Brnijo nam stroji
od zore do mraka,
pred vodo zdaj varna
bo hiša prav vsaka.

Narava v Poljanah
je s hribi obdana,
najlepša, ko s soncem
je obsijana.

Pozimi se sankam
in smučam lahko,
poleti si v Sori
ohlajam glavo.

Pomladi mi rožice
lepšajo dan,
jeseni pa v gozdu
črni goban.

V šoli Poljane
zvoni šolski zvonec,
zato je sedaj
naše pesmice konec.

Špela Šturm

MOJA VAS – SREDNJA VAS

Srednja vas sredi Poljanske doline leži,
tukaj trgovine ni,
zato se v Poljane ali Gorenjo vas pogos-
to mudi.

Cerkev svetega križa gleda na vas,
jaslice v cerkvi pa vsako leto vabijo nas.
Reka Sora skozi vas stopa,
marsikdo pa se poleti v njej kopa.

Kadar zunaj sneži,
vaška smreka vas krasi.
Vsako leto se na vaškem pikniku dobi-
mo,
da se skupaj povese limo.

Dominik Pisk

Likovni prispevki

Simona Fojkar

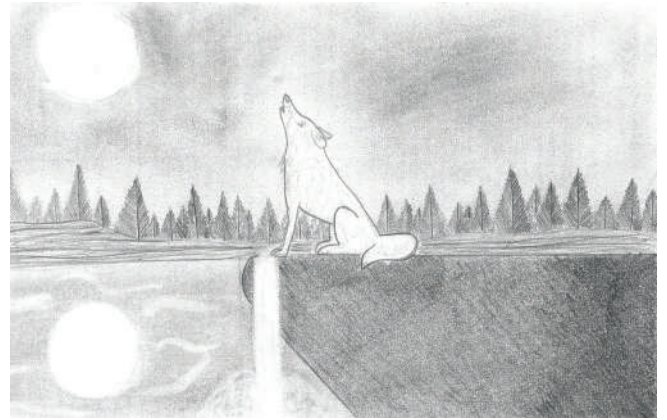
Miha Arnolj

Veronika Benedičič

Anamarija Jurčič

Hana Debeljak

Domen Bogataj

Jaka Padežnik

Lučka Ficko

Tadeja Kržišnik

Nikola Treven

Nace Tušek

Na letovanju

Vrtec v letu 2021

Spoštovani!

Leta 2021 je bilo v vrtec vključenih 185 otrok, starih od enega do šest let. Kot že leta doslej smo tudi letos delovali na treh lokacijah: v centralni enoti pri OŠ Poljane, lovskem domu Poljane in v enoti pri PŠ Javorje.

Januarja se je nadaljevalo staro leto v novih razmerah. Razmerah v znamenju epidemije. Vrtci so bili sicer odprti, vendar samo za nujne primere z omejitvami v skupinah, ki so po priporočilih NIJZ-ja lahko šteje do osem otrok. Zaposleni smo se za delo morali testirati, v skupnih prostorih nositi obrazno masko, igralnice pa so se zaprle v svoje mehurčke. Tedensko smo se soočali z novimi težavami in novimi rešitvami, omejitvami in sprostitevami. Ob koncu meseca januarja so bili vrtci po Sloveniji ponovno v celoti odprti. Strokovni delavci vrtca smo se trudili, da je delo v skupini potekalo po programu in da otroci niso čutili vseh bremen odraslega sveta in so se počutili varne.

V začetku meseca marca je potekal razpis za vpis otrok v vrtec. Prejeli smo 75 vlog za vpis v redni program vrtca. Prostih mest je bilo 44, kar pomeni, da je spet zasedala Komisija za spre-

jem otrok v vrtec in na podlagi tega se je oblikovala čakalna lista. V vrtcu so otroci predšolskih skupin preživeli noč v vrtcu in tako pridobili novo izkušnjo in se s skupino še bolj povezali. Strokovne delavke smo se dodatno izobraževale, tokrat tako, kot je v zadnjem času postalo izobraževanje – preko zaslonov na daljavo.

V mesecu aprilu je ponovno sledilo 14-dnevno zaprtje vrtcev. Delo je spet potekalo v manjših skupinah samo za otroke staršev, ki opravljajo službo, nujno za delovanje družbe. V ponedeljek, 12. aprila 2021, so se vrtci ponovno odprli v celoti. Obiskala nas je tudi Inšpekcijska služba, ki je preverila nošenje mask pri zaposlenih v vrtcu.

Meseca maja se je življenje v vrtcu vsaj malce vrnilo na stare tire. Sicer v mehurčkih in omejitvah, pa vendar. V skupini predšolskih otrok pod mentorstvom Irene Pelko in Tanje Peternel je po več mesecih pridnega dela in ustvarjanja dokončno podoba dobil mozaik Agate, ki je simbol našega vrtca in eden glavnih likov v Tavčarjevi *Visoški kroniki*. V skupini so pripravili svečano odprtje. Mozaik že služi svojemu namenu in nas že pozdravlja na vhodu novega prizidka vrtca. V sredini meseca sta Špela Dolinar in Helena Oblak po različnih skupinah izva-

jali dejavnosti v okviru projekta Varni brez nasilja. Konec meseca smo otroke peljali na že tradicionalno letovanje v Pacug. O tem, da so se otroci prepustili čarom obmorskega kraja in uživali, seveda ni treba izgubljati besed.

Junija smo malo mlajše otroke iz doline za tri dni peljali v hribe na turistično kmetijo Pri Ožbet. Tam so se seznanjali z delom in življenjem na kmetiji, najbolj pa so uživali ob stiku z različnimi živalmi. Seveda so tudi zamesili in spekli vsak svoj hlebec kruha, s katerim so postregli tudi svojim domačim. Otroci z vzgojiteljicami v enoti lovskega doma so pripravili zaključek projekta Mali šef Slovenije. Razstava je potekala v parku Poljane in je bila izjemno poučna in zanimiva, vsebovala pa je tudi elemente za razvajanje brbončic. Konec meseca smo izvedli fotografiranje skupin za celoten vrtec. Ob koncu šolskega leta je vsaka skupina pripravila svojevrsten zaključek. Od pohoda na različne lokacije do skupnega ogleda videoposnetkov, kjer so starši dobili vpogled v dogajanje v skupini med letom.

Sledile so poletne počitnice, med katerimi vrtec seveda ni zapiral svojih vrat, je pa deloval v okrnjeni obliki, saj so otroci, starši in strokovne delavke odhajali na zaslužen dopust.

Z Niko Križnar ob sprejemu olimpijske bakle

Mesec september je v vrtcu uvajalni mesec, saj se novo sprejeti otroci navajajo na življenje v vrtcu, tisti, ki vrtec že dlje časa obiskujejo, pa na nove prostore, nove vrstnike in vzgojiteljice. Za predšolske otroke so člani plezalnega društva Cempin pripravili delavnico, na kateri so otroci preizkušali svoje plezalne sposobnosti. Bili so seveda navdušeni.

V oktobru smo v celotnem vrtcu obeležili teden otroka pod sloganom *Razigran uživaj dan*. Učenci Osnovne šole Poljane so otrokom pripravili »gibalnice« v telovadnici, kjer so se učenci prelevili v ponosne vzgojitelje in učitelje. Svoje delo so z odliko opravili eni in drugi. S prostovoljstvom v vrtcu so pričele prostovoljke, učenke devetega razreda, ki so vključene v mednarodni program MEPI. Otroci so obiskali gasilce v Poljanah, ki so jim predstavili svoje delo in pa seveda gasilski avto, ki je za otroke vedno svojevrstna atrakcija. Z avtobusom smo se odpeljali proti Ljubljani v živalski vrt, kjer smo uživali ob ogledu in spoznavanju živali. Udeleževali smo se tudi na kulturnem področju in

si med drugim v Kulturnem domu Poljane ogledali razstavo znanih Poljancev, posamezne skupine pa so pričele tudi z obiskom poljanske knjižnice.

Skozi celo leto so bile Poljane eno samo gradbišče. Od gradnje vrtca, mostov, obnove ceste. Skupine vrtčevskih otrok so med vsakodnevnimi sprehodi ubirale različne poti, ki so bile v prvi vrsti varne, obenem pa so opazovali spreminjajočo se okolico in nastajanje novega. V središču Poljan so se pričela arheološka izkopavanja. Ta del je za otroke še posebej zanimiv in jim buri bogato domišljijo; arheologi, izkopanine ...

Mesec november je potekal dokaj vsakdanje, kar pa nikakor ne pomeni dolgočasno. V okviru skupin so potekali različni projekti, otroci so sodelovali na različnih natečajih.

In že smo v mesecu decembru, ko že diši po mrazu, snegu, praznikih. V vrtcu bomo praznike vsekakor pričarali s praznično okrasitvijo prostorov in smrečice, predstavo vzgojitel-

jevic za otroke in še mnogimi zanimivimi in poučnimi dejavnostmi.

Ko sama povzamem vrtčevsko leto, lahko zaključim, da je bilo v mnogočem drugačno od prejšnjih let. Karantene, izolacije, zaprtja, težke situacije vsakega posameznika niso zaprla otroških src in upanja. V danih okoliščinah lahko rečem, da smo dokaj mirno pluli čez viharje.

Gradnja novega prizidka vrtca, ki se je pričela v lanskem letu, je lepo napredovala. Otroci in zaposleni smo z zanimanjem opazovali delo na gradbišču in napredek, ki se je postopoma kazal. Zdaj počasi dobiva končno podobo. Upamo, da nam bo v prvih mesecih novega leta že dano vonjati nove prostore in v njih izvajati vzgojno delo s svojimi varovanci, vašimi otroki.

Naj bo leto 2022 obsijano s soncem, strpnostjo in spoštovanjem. To si vsi zaslužimo.

Špela Režen,
pomočnica ravnateljice

Akcije čiščenja invazivk

Novoletni strip

Vaččan, glasilo Krajevne skupnosti Poljane. Naklada 860 izvodov. Uredniški odbor: Jerneja Bonča (urednica), Anton Debeljak, Bernarda Jesenko Filipič, Bernarda Pintar, Milena Sitar, Aleš Šubic, Jaka Šubic, Mateja Tušek.
Fotografija na naslovnici in izbor fotografij: Jaka Šubic, Miran Osredkar. Lektoriranje: Tina Benedičič. Oblikovanje in grafična priprava: Studio Mazzini, d. o. o.
Tisk: Pro Grafka, d. o. o., 2021.